

7.12.2023

A9-0260/26

Amendment 26

Cristian-Silviu Buşoi

Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto vardu

Pranešimas

A9-0260/2023

Nicola Beer

Saugaus ir tvaraus svarbiausių žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema
(COM(2023)0160 – C9-0061/2023 – 2023/0079(COD))

Pasiūlymas dėl reglamento

–

EUROPOS PARLAMENTO PAKEITIMAI*

Komisijos pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS

REGLAMENTAS (ES) 2023/...

... m. ... d.

**kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir
kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir
(ES) 2019/1020**

(Tekstas svarbus EEE)

* Pakeitimai: naujas ar pakeistas tekstas žymimas pusjuodžiu kursyvu, o išbrauktas tekstas nurodomas simboliu ■ .

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

¹ OL C , , p. .

kadangi:

- (1) galimybės naudoti žaliavas yra labai svarbios Sąjungos ekonomikai ir vidaus rinkos veikimui. Yra tam tikrų neenergetinių, ne žemės ūkio žaliavų, kurios dėl savo didelės ekonominės svarbos ir didelės tiekimo rizikos, kurią dažnai lemia didelė pasiūlos keliose trečiosiose valstybėse koncentracija, laikomos ypatingos svarbos. Dėl svarbaus daugelio tokių ypatingos svarbos žaliavų vaidmens įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir atsižvelgiant į tai, kad jos naudojamos gynybos ir kosmoso srityse, šių žaliavų paklausa ateinančiais dešimtmečiais proporcingai didės. Kartu didėjant geopolitinei įtampai ir konkurencijai dėl išteklių didėja tiekimo sutrikimų rizika. Be to, jeigu padidėjusi ypatingos svarbos žaliavų paklausa nebus tinkamai valdoma, ji gali turėti neigiamą poveikį aplinkai ir socialinį poveikį; ■

I

(2) *atsižvelgiant į ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinių sudėtingumą ir tarpvalstybinį pobūdį, nesuderintos nacionalinės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti saugų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą, gali pakenkti vidaus rinkos veikimui. Ypatingos svarbos žaliavos dažnai išgaunamos konkrečiose šalyse ar regionuose, priklausomai nuo atitinkamų atsargų geografinio pasiskirstymo, gabenamos tolesniam perdirbimui kitur ir vėliau parduodamos vidaus rinkoje atitinkamiems gaminiams gaminti. Apdorojimo etape ypatingos svarbos žaliavos vidaus rinkoje dažnai importuojamos ir eksportuojamos kelis kartus prieš jas panaudojant galutiniam tikslui. Panašiai ir atitinkami gaminiai jų gyvavimo ciklo pabaigoje, siekiant panaudoti ypatingos svarbos žaliavas, gali būti perdirbami kitoje šalyje ar regione nei ten, kur surenkamos atitinkamos atliekos, ir tikėtina, kad susidariusios antrinės medžiagos bus reeksportuotos tolesniam perdirbimui ir naudojimui.*

Be to, ypatingos svarbos žaliavų reikia daugelio pramonės vertės grandinių pradžioje ir jos dažnai yra nepakeičiami ištekliai įvairiuose strateginiuose sektoriuose, be kita ko, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, skaitmeninės pramonės, aviacijos ir kosmoso bei gynybos sektoriuose. Todėl jos atlieka esminį vaidmenį remiant ekonominę veiklą vidaus rinkoje, o jų tiekimo sutrikimai gali turėti rimtą tarpvalstybinį poveikį valstybėse narėse;

- (3) *atsižvelgiant į tai, dėl nekoordinuotų valstybių narių veiksmų gali būti iškraipyta konkurencija ir suskaidyta vidaus rinka, pavyzdžiui, taikant rinkos dalyviams skirtingą reguliavimą, sudarant nevienodas galimybes stebėti tiekimo riziką, teikiant skirtingo lygio paramą nacionaliniams projektams arba sukuriant kliūtis tarpvalstybinei valstybių narių prekybai ypatingos svarbos žaliavomis ar susijusiomis prekėmis, taip sudarant kliūčių tinkamam vidaus rinkos veikimui. Be to, atskirų valstybių narių veiksmų gali nepakakti, kad būtų veiksmingai užkirstas kelias ypatingos svarbos žaliavų tiekimo sutrikimams, arba jie gali būti mažiau veiksmingi siekiant šio tikslo;*

- (4) *todėl, siekiant užtikrinti vidaus rinkos veikimą, turėtų būti sukurta bendra Sąjungos sistema, kuria būtų užtikrinta galimybė saugiai ir tvariai tiekti ypatingos svarbos žaliavas bei užtikrinamas ■ Sąjungos ekonominis atsparumas ir atviras strateginis savarankiškumas;*
- (5) *pirma, toje sistemoje turėtų būti apibrėžtos tos žaliavos, kurios laikomos strateginėmis ir ypatingos svarbos, ir turėtų būti stiprinamas tų medžiagų tiekimo grandinių atsparumas Sąjungoje, be kita ko, nustatant ir remiant strateginius projektus ir dedant pastangas skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad būtų sulėtintas numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas. Antra, būtina numatyti priemones, kuriomis būtų stiprinamas Sąjungos gebėjimas stebėti ir mažinti esamą ir būsimą tiekimo riziką. Trečia, į šią sistemą turėtų būti įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama didinti Sąjungoje suvartojamų ypatingos svarbos žaliavų žiedišumą ir tvarumą;*

- (6) siekiant užtikrinti, kad šiame reglamente nustatytos priemonės būtų susijusios su svarbiausiomis medžiagomis, turėtų būti sudaryti strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašai. **Tie sąrašai turėtų būti grindžiami aiškiomis metodikomis, apie kurių taikymą Komisija turėtų informuoti atvirai ir skaidriai.** Tie sąrašai taip pat turėtų būti naudojami siekiant nukreipti ir suderinti valstybių narių pastangas įgyvendinti šio reglamento tikslus. Į strateginių žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos **vidaus rinkos veikimui** itin strategiškai svarbios žaliavos, atsižvelgiant į jų naudojimą strateginėse technologijose, kuriomis grindžiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, arba gynybos ar **aviacijos ir kosmoso srityse**, kurioms būdingas potencialiai didelis atotrūkis tarp pasaulinės pasiūlos ir prognozuojamos paklausos ir kuriose padidinti gamybą yra palyginti sunku, pavyzdžiui, dėl ilgo pasirengimo naujiems projektams, kuriais siekiama padidinti tiekimo pajėgumus.

Siekiant atsižvelgti į galimus technologinius ir ekonominius pokyčius, strateginių žaliavų sąrašas turėtų būti periodiškai peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas. Siekiant užtikrinti, kad pastangos didinti Sąjungos pajėgumus vertės grandinėje, stiprinti Sąjungos galimybes stebėti ir mažinti tiekimo riziką ir užtikrinti įvairesnį tiekimą būtų sutelkiamos į medžiagas, kurioms jų labiausiai reikia, ***tam tikros*** atitinkamos priemonės turėtų būti taikomos tik strateginių žaliavų sąrašui. ***Valstybėms narėms neturėtų būti trukdoma sudaryti papildomus sąrašus, pagrįstus konkrečiais nacionaliniais poreikiais, ir imtis atitinkamų veiksmų dėl jų nacionaliniu lygmeniu;***

(7) Į ypatingos svarbos žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos visos strateginės žaliavos ir visos kitos visai Sąjungos ekonomikai itin svarbios žaliavos, kurių tiekimo sutrikimų, **galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką**, rizika yra didelė. **Be strateginių technologijų, ateityje didelė tiekimo rizika gali kilti ir kitiems sektoriams**. Siekdama atsižvelgti į galimus technologinius ir ekonominius pokyčius, Komisija, tęsdama dabartinę praktiką, turėtų periodiškai atlikti vertinimą, remdamasi įvairių žaliavų gamybos, prekybos, naudojimo, perdirbimo ir pakeitimo duomenimis, ir atnaujinti ypatingos svarbos ir strateginių žaliavų sąrašus, kurie turi atspindėti su tomis žaliavomis susijusios ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos pokyčius **vidaus rinkoje**. Į ypatingos svarbos žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos tos žaliavos, kurių ekonominė svarba ir tiekimo rizika pasiekia arba viršija nustatytas ribas, neklasifikuojant atitinkamų žaliavų pagal svarbą. Šis vertinimas turėtų būti grindžiamas paskutinių turimų penkerių metų laikotarpio duomenų vidurkiu. Šiame reglamente nustatytos priemonės, susijusios su **bendru kontaktiniu punktu**, planavimu, žvalgyba, stebėseną, žiediškumu ir tvarumu, turėtų būti taikomos visų ypatingos svarbos žaliavų atvejais;

(8) *strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašuose turėtų būti naudojami standartiniai įtrauktų žaliavų pavadinimai. Strateginių žaliavų sąrašo pavadinimuose, kai tinkama, turėtų būti nurodoma, iki kokio lygmens žaliava turi būti rafinuota, kad ją būtų galima naudoti strateginėms technologijoms gaminti. Nuorodos į ypatingos svarbos ir strategines žaliavas turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į visą tų žaliavų vertės grandinę, įskaitant neapdorotas žaliavas ir žaliavas visais apdorojimo etapais siekiant, kai taikytina, nurodyto lygmens. Reikėtų išskirtinai patikslinti aliuminio vertės grandinę, nurodant ne tik aliuminį, bet ir boksitą, jo svarbiausią rūdą, ir aliuminio oksidą, jo tarpinę perdirbimo formą. Ypatingos svarbos ir strateginės žaliavos daugeliu atvejų yra išgaunamos, apdorojamos arba perdirbamos kaip kitų pagrindinių gavybos, apdorojimo ir perdirbimo procesų šalutiniai produktai. Todėl žaliavų šalutinių produktų pobūdis neturėtų daryti poveikio jų įtraukimui į sąrašą arba į atitinkamų reglamento nuostatų taikymo sritį;*

- (9) *būtina nustatyti tinkamas priemonės, kuriomis būtų apibrėžtas bendras požiūris į Sąjungos strateginius projektus, kuriuos įgyvendinant vykdoma strateginių žaliavų gavyba, apdorojimas ar perdirbimas arba kuriais prisidedama prie atitinkamų pakaitinių medžiagų gamybos. Šie projektai kartu su valstybių narių pastangomis turėtų padėti didinti pajėgumus, kuriais būtų užtikrinamas saugus strateginių žaliavų tiekimas. Kitomis priemonėmis, visų pirma susijusiomis su žvalgyba arba žiediškumu, taip pat turėtų būti stiprinami įvairūs vertės grandinės etapai;*

(10) *siekdamos sumažinti Sąjungos didėjančią tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, riziką, Komisija ir valstybės narės turėtų stiprinti įvairius strateginių žaliavų vertės grandinės etapus, kad padėtų pasiekti rodiklius, susijusius su Sąjungos pajėgumais ir tiekimo įvairinimu. Tokie rodikliai turėtų padėti nukreipti pastangas stiprinti Sąjungos pajėgumus visais strateginių žaliavų vertės grandinės etapais, įskaitant gavybą, apdorojimą ir perdirbimą, ir didinti strateginių žaliavų išorės pasiūlos įvairinimą. Turėtų būti siekiama padidinti kiekvienos strateginės žaliavos pajėgumus kiekviename vertės grandinės etape, kartu stengiantis pasiekti bendrus strateginių žaliavų gavybos, apdorojimo ir perdirbimo pajėgumų rodiklius **Sąjungos lygmeniu**. Pirmia, Sąjunga turėtų didinti strateginių žaliavų nuosavų geologinių išteklių naudojimą ir stiprinti pajėgumus, kurių reikia norint išgauti medžiagas, reikalingas bent 10 proc. Sąjungoje sunaudojamų strateginių žaliavų kiekio pagaminti. Atsižvelgiant į tai, kad gavybos pajėgumai labai priklauso nuo prieinamų Sąjungos geologinių išteklių, šio rodiklio pasiekimas priklauso nuo tokio prieinamumo. Antra, siekdama sukurti visą vertės grandinę ir išvengti bet kokių kliūčių tarpiniuose etapuose, Sąjunga taip pat turėtų padidinti savo perdirbimo pajėgumus visoje vertės grandinėje ir sugebėti pagaminti bent 40 proc. metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio. Trečia, manoma, kad ateinančiais dešimtmečiais vis didesnę Sąjungoje sunaudojamų strateginių žaliavų dalį gali sudaryti antrinės žaliavos, o dėl to padidėtų tiek Sąjungos žaliavų tiekimo saugumas, tiek tvarumas. Todėl naudojant Sąjungos perdirbimo pajėgumus turėtų būti galima pagaminti bent **25 proc.** metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio **ir galima perdirbti vis didesnius kiekvienos strateginės žaliavos kiekius iš atliekų. Atliekų srautams ir strateginėms žaliavoms, apie kuriuos turima pakankamai informacijos, kad būtų galima įvertinti Sąjungos perdirbimo pajėgumus kaip tuose atliekų srautuose esančių strateginių žaliavų dalį, turėtų būti nustatytas papildomas atliekomis grindžiamas rodiklis. Papildomos pastangos didinti išteklių naudojimo efektyvumą pasitelkiant mokslinius tyrimus ir inovacijas, pakaitalus, informuotumo didinimą ir kitas atitinkamas priemones taip pat padės pasiekti šiuos rodiklius.***

Šie rodikliai susiję su laikotarpiu iki 2030 m., atsižvelgiant į Sąjungos klimato ir energetikos sričių tikslus, nustatytus pagal Europos Parlamento ir Tarybos

reglamentą (ES) 2021/1119², ir juos pagrindžiančius *Europos Parlamento ir Tarybos sprendime (ES) 2022/2481*³ nustatytus skaitmeninius tikslus. Be to, kuriant kokybiškas darbo vietas, kai ugdomi įgūdžiai ir suteikiama galimybė pereiti iš vienos darbo vietos į kitą, bus mažinama sektorių darbo rinkoje kylanti rizika ir padedama užtikrinti ES konkurencingumą. *Komisija ir valstybės narės taip pat turėtų skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas neviršytų tinkamų orientacinių prognozių. Rengiant įgyvendinimo priemones pagal Reglamentą ... [Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentas, pasiūlytas COM(2022) 142], Komisija turėtų apvarstyti galimą ekologinio projektavimo reikalavimų indėlį siekiant šiame reglamente nustatytų Sąjungos prioritetų;*

² 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

³ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa (OL L 323, 2022 12 19, p. 4).

- (11) kalbant apie kai kurias žaliavas, Sąjunga beveik visiškai priklauso nuo tiekimo iš vienos šalies. Dėl tokios priklausomybės kyla didelė tiekimo sutrikimų, **galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką**, rizika. Siekiant apriboti tokią galimą riziką ir padidinti Sąjungos ekonominį atsparumą, turėtų būti stengiamasi užtikrinti, kad iki 2030 m. iš vienos trečiosios valstybės Sąjungai būtų tiekama ne daugiau kaip 65 proc. bet kokių strateginių neperdirbtų žaliavų, tačiau ypatingą dėmesį reikėtų skirti šalims, su kuriomis Sąjunga yra sudariusi strategines partnerystes, **laisvosios prekybos susitarimus arba vykdo kitų formų bendradarbiavimą** žaliavų srityje, **nes jos užtikrina geresnę apsaugą** nuo tokios tiekimo rizikos;
- (12) ■ siekdama užtikrinti, kad rodikliai būtų pasiekiami laiku, Komisija, padedama Europos ypatingos svarbos žaliavų tarybos (toliau – Žaliavų taryba), turėtų stebėti pažangą, padarytą siekiant šių **rodiklių ir mažinant paklausą**, ir apie ją pranešti. Jeigu pažanga, padaryta siekiant **rodiklių ir mažinant paklausą**, apie kurią pranešama, iš esmės yra nepakankama, Komisija turėtų įvertinti papildomų priemonių taikymo galimybes ir šių priemonių proporcingumą. Jeigu pažanga, susijusi tik su viena strategine žaliava ar nedidele šių žaliavų grupe, būtų nepakankama, papildomų Sąjungos pastangų imtis iš esmės nereikėtų;

- (13) ■ Komisija, padedama Žaliavų tarybos, turėtų nustatyti strateginius projektus Sąjungoje, kuriuos įgyvendinant ketinama vykdyti strateginių žaliavų gavybą, apdorojimą arba perdirbimą, *arba medžiagų, kurios gali pakeisti strategines žaliavas strateginėse technologijose, gamybą ir naudojimo masto didinimą*. Teikiant veiksmingą paramą strateginiams projektams galima pagerinti galutinės grandies sektorių galimybes gauti medžiagų, taip pat sukurti ekonominių galimybių visoje vertės grandinėje, be kita ko, ir MVI, ir prisidėti prie darbo vietų kūrimo. Todėl, siekiant užtikrinti strateginių projektų plėtojimą visoje Sąjungoje, tokiems projektams turėtų būti taikomos paprastesnės ir iš anksto žinomos leidimų išdavimo procedūros ir teikiama parama siekiant gauti finansavimą, *o tai galėtų paskatinti tobulinti kitas leidimų išdavimo procedūras ir galimybes gauti finansavimą ypatingos svarbos ar kitoms žaliavoms*. ■ Siekiant sutelkti paramą ir užtikrinti jos pridėtinę vertę, prieš skiriant tokią paramą, projektai turėtų būti vertinami pagal tam tikrus kriterijus. *Tokia parama taip pat turėtų būti skiriama žaliavų projektams, kuriuose strateginės žaliavos yra šalutinis produktas, įskaitant, pavyzdžiui, juodųjų metalų laužą, jei jie atitinka visus atitinkamus kriterijus. Kad projektai būtų pripažinti* strateginiais Sąjungos projektais, *jais* turėtų būti stiprinamas Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumas.

*Taip pat turėtų būti pakankamos techninės **projektų** įgyvendinimo galimybės, **įskaitant numatomą strateginių žaliavų arba pakaitinių medžiagų kiekį, dėl kurio padidėtų Sąjungos pajėgumai, išskyrus mokslinių tyrimų tikslais pagamintas medžiagas. Be to, tokie projektai turėtų būti įgyvendinami tvariai tiek aplinkos, tiek socialiniu požiūriu. Jie taip pat turėtų būti naudingi tarpvalstybiniu mastu, t. y. ir už atitinkamos valstybės narės ribų, įskaitant šalutinį poveikį tolesnėms vertės grandinės grandims.** Jeigu Komisija įvertina, kad šie kriterijai buvo įvykdyti, ji turėtų paskelbti sprendimą dėl projekto pripažinimo strateginiu. Kadangi greitas pripažinimas yra labai svarbus siekiant veiksmingai remti Sąjungos tiekimo saugumą, vertinimo procesas turėtų likti racionalus ir ne pernelyg sudėtingas;*

- (14) *vertinant, ar projektas trečiojoje valstybėje atitinka tiekimo saugumo kriterijų, visų pirma reikėtų atsižvelgti į UŠT statusą pagal Sąjungos teisę. Valstybių narių užjūrio šalys ir teritorijos padeda Sąjungai užtikrinti saugų ir tvarų ypatingos svarbos ir strateginių žaliavų tiekimą, visų pirma pagal strateginių partnerysčių sistemą;*
- (15) **█** Komisija, padedama Žaliavų tarybos, turėtų nustatyti strateginius projektus trečiosiose valstybėse *arba užjūrio šalyse ir teritorijose*, kuriose ketinama vykdyti strateginių žaliavų gavybą, apdorojimą arba perdirbimą *arba medžiagų, kurios gali pakeisti strategines žaliavas strateginėse technologijose, gamybą*. Siekiant užtikrinti, kad tokie strateginiai projektai būtų veiksmingai įgyvendinami, turėtų būti sudaromos geresnės galimybės jiems gauti finansavimą, *pavyzdžiui, pasinaudojant investicijų rizikos mažinimo mechanizmais*. Siekiant užtikrinti projektų pridėtinę vertę, jie turėtų būti vertinami pagal tam tikrus kriterijus. Kaip ir Sąjungos projektų atveju, strateginiais projektais trečiosiose valstybėse turėtų būti stiprinamas Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumas, o jų techninės įgyvendinimo galimybės turi būti pakankamos. *Tiek Sąjungoje, tiek trečiosiose valstybėse arba UŠT vykdomi projektai turi atitikti tokį patį socialinio ir aplinkos tvarumo lygį.*

Besiformuojančiose rinkose ir besivystančiose šalyse įgyvendinami projektai turėtų būti abipusiškai naudingi ir Sąjungai, ir susijusiai trečiajai valstybei, ir toje valstybėje turi būti sukuriama pridėtinė vertė, atsižvelgiant ir į jo suderinamumą su Sąjungos prekybos politika. Tokia vertė gali būti sukuriama, kai projektas yra naudingas daugiau nei viename vertės grandinės etape, taip pat tuomet, kad įgyvendinant projektą sukuriama platesnio masto ekonominė ir socialinė nauda, be kita ko, sukuriant tarptautinius standartus atitinkančias darbo vietas. Jeigu Komisija įvertina, kad šie kriterijai buvo įvykdyti, ji turėtų paskelbti sprendimą dėl projekto pripažinimo strateginiu;

(16) siekiant užtikrinti, kad didesnė **ypatingos svarbos** žaliavų gamyba būtų tvari, nauji **ypatingos svarbos** žaliavų projektai turėtų būti **planuojami ir** įgyvendinami tvariai, **atsižvelgiant į** visus tvarumo aspektus, nurodytus ES tvarių žaliavų principuose⁴, įskaitant aplinkos apsaugos užtikrinimą, **socialiniu požiūriu neigiamo poveikio prevenciją ir mažinimą vykdančią** socialiai **tvarią** veiklą, kurią vykdančios gerbiamos žmogaus teisės, kaip antai moterų teisės, ir skaidrų verslą. Projektams taip pat turėtų būti užtikrinamas sąžiningas bendradarbiavimas ir išsamios bei **nešališkos konsultacijos su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai** vietos bendruomenėmis **ir** čiabuvių tautomis. **Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pagarbai žmogaus teisėms tais atvejais, kai projektas susijęs su galimu perkėlimu.** Siekiant, kad projektų rengėjai galėtų aiškiai ir veiksmingai laikytis šio kriterijaus, turėtų būti laikoma, kad pakanka laikytis atitinkamų Sąjungos **arba nacionalinės** teisės aktų, tarptautinių standartų, gairių ir principų, **priklausomai nuo to, kas aktualu**, arba dalyvauti pagal šį reglamentą pripažintoje sertifikavimo schemoje;

⁴ **Europos Komisijos Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas. ES tvarių žaliavų principai. Leidinių biuras, 2021 m. Prieiga per internetą: <https://data.europa.eu/doi/10.2873/27875>.**

(17) laikydamosi atsargumo principo, Komisija negali suteikti strateginio giliavandenės kasybos projekto statuso tol, kol nebus pakankamai iširtas giliavandenės kasybos poveikis jūros aplinkai, biologinei įvairovei ir žmogaus veiklai, kol nebus suvokta rizika, o technologijos ir veiklos praktika galės įrodyti, kad aplinkai nedaroma didelė žala;

(18) bet kuris strateginių žaliavų projekto rengėjas turėtų turėti galimybę kreiptis į Komisiją dėl jo projekto pripažinimo strateginiu. Paraiškoje turėtų būti pateikiami *atitinkami* su kriterijais susiję dokumentai ir įrodymai. Kad būtų galima geriau įvertinti gyvybingumą socialiniu, aplinkosauginiu ir ekonominiu požiūriais, projekto įgyvendinamumą ir įverčių patikimumo lygį, projekto rengėjas taip pat turėtų nurodyti projekto klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją ir sudaryti sąlygas objektyviam patvirtinimui, pagrįsdamas šią klasifikaciją atitinkamais įrodymais. Prie paraiškos taip pat turėtų būti pridėdamas projekto tvarkaraštis, kad būtų galima įvertinti, kada projektu būtų galima prisidėti prie vidaus pajėgumų arba įvairinimo rodiklių užtikrinimo. Kadangi tam, kad kasybos projektai būtų įgyvendinami veiksmingai, labai svarbu, kad jiems pritarėtų visuomenė, projekto rengėjas taip pat turėtų pateikti planą, kuriame būtų numatytos priemonės visuomenės pritarimui lengviau gauti. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas socialiniams partneriams, pilietinei visuomenei ir kitiems priežiūrą vykdančioms subjektams. Projekto rengėjas taip pat turėtų pateikti verslo planą, kuriame būtų pateikta informacija apie projekto finansinį gyvybingumą ir jau sudarytų susitarimų dėl finansavimo, *nuosavybės struktūros ir įsipareigojimo pirkti arba parduoti* apžvalga, taip pat galimų darbo vietų kūrimo ir projekto poreikių, susijusių su kvalifikuota darbo jėga, įskaitant kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, įverčiai.

Siekdama suderinti paraiškų teikimo procesą, Komisija turėtų pateikti bendrą paraiškų formą;

(19) be to, projektų, kurie gali daryti poveikį čiabuvių tautoms, atveju į paraišką taip pat turėtų būti įtrauktas planas, kuriame būtų numatytos priemonės, skirtos prasingoms konsultacijoms su poveikį patiriančiomis čiabuvių tautomis, neigiamo poveikio čiabuvių tautoms prevencijai ir mažinimui ir, kai tinkama, teisingai kompensacijai. Jei šios sąvokos reglamentuojamos projektui taikytinuose nacionalinės teisės aktuose, plane vietoj jų gali būti aprašytos šios priemonės.

Su gavyba susijusių trečiosiose valstybėse vykdomų projektų, kuriems netaikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/21/EB⁵, atveju projekto rengėjas taip pat turėtų pateikti planą, kaip pagerinti paveiktų teritorijų aplinkos būklę pasibaigus gavybos veiklai. Jei projektas vykdomas saugomoje teritorijoje, projekto rengėjas turėtų įvertinti techniškai tinkamas alternatyvias vietas ir aprašyti jas plane, taip pat nurodyti priežastis, kodėl jos laikomos netinkamomis projekto įgyvendinimo vietai;

⁵ 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/21/EB dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo ir iš dalies keičianti Direktyvą 2004/35/EB (OL L 102, 2006 4 11, p. 15).

(20) *siekdama struktūrizuoti šį procesą, Komisija turėtų paskelbti atvirą kvietimą teikti paraiškas dėl strateginių projektų statuso suteikimo su reguliariomis galutinėmis datomis, atitinkančiomis Žaliavų tarybos posėdžių datas. Kad projektų rengėjams būtų aiškiau, kaip teikti paraiškas dėl strateginių projektų, Komisija turėtų laikytis savo sprendimo, ar laikyti projektą strateginiu projektu, priėmimo terminų. Siekdama atsizvelgti į ypač sudėtingus atvejus arba paprastai didelį paraiškų skaičių per vieną galutinį terminą, Komisija turėtų turėti galimybę šį terminą pratęsti vieną kartą. Prieš posėdį ji turėtų pasidalyti savo vertinimu su Žaliavų taryba ir atsizvelgti į jos nuomonę priimdama sprendimą dėl strateginio projekto statuso suteikimo;*

(21) kadangi valstybės narės, kurios teritorijoje bus įgyvendinamas strateginis projektas, bendradarbiavimas yra būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą projekto įgyvendinimą, ta valstybė narė turėtų turėti teisę prieštarauti ir taip užkirsti kelią tam, kad projektui be jos pritarimo būtų suteiktas strateginio projekto statusas. Tokiu atveju atitinkama valstybė narė turėtų pateikti pagrįstą savo atsisakymo paaiškinimą, nurodydama galiojančius kriterijus. Sąjunga taip pat neturėtų suteikti strateginio projekto statuso projektams, kuriuos trečioji valstybė, *įskaitant užjūrio šalis ir teritorijas (UŠT)*, įgyvendins nepritariant jos vyriausybei, ir todėl turėtų nesuteikti tokio statuso, kai trečiosios valstybės vyriausybė dėl to prieštarauja;

- (22) siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui, **Komisija, pasikonsultavusi su Žaliavų taryba ir atsakingu projekto rengėju, pagrįstais atvejais turėtų galėti** panaikinti sprendimą pripažinti projektą strateginiu, jeigu jis nebeatitinka sąlygų arba jeigu pripažinimas buvo grindžiamas paraiška, kurioje buvo pateikta neteisinga informacija, **svarbi vertinant atrankos kriterijus. Siekiant pritraukti ilgalaikes investicijas ir užtikrinti teisinį nuspėjamumą, atnaujinus I priede pateiktą strateginių žaliavų sąrašą, strateginio projekto statusas turėtų išlikti pagrįstą laikotarpi;**
- (23) strateginiai projektai, atsižvelgiant į jų svarbą užtikrinant strateginių žaliavų tiekimo saugumą **ir vidaus rinkos veikimą**, turėtų būti laikomi viešąjį interesą atitinkančiais projektais. Siekiant užtikrinti sėkmingą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos ir **aviacijos bei** kosmoso sektorių atsparumą, labai svarbu užtikrinti strateginių žaliavų tiekimo saugumą. Siekdamos prisidėti prie strateginių žaliavų tiekimo Sąjungoje saugumo, valstybės narės gali numatyti paramą pagal nacionalines leidimų išdavimo procedūras, taip paspartinant strateginių projektų įgyvendinimą pagal Sąjungos teisę;

(24) nacionalinėmis leidimų išdavimo procedūromis užtikrinama, kad *ypatingos svarbos* žaliavų projektai būtų saugūs, patikimi ir atitiktų aplinkosaugos, socialinius ir saugos reikalavimus. Sąjungos aplinkos teisės aktuose nustatytos bendros nacionalinių leidimų išdavimo procedūrų ir turinio sąlygos, kuriomis užtikrinamas aukštas aplinkos apsaugos lygis ir sudaromos sąlygos tvariai išnaudoti Sąjungos potencialą žaliavų vertės grandinėje. Todėl strateginio projekto statusas neturėtų daryti poveikio jokioms atitinkamiems projektams taikomoms leidimų išdavimo sąlygoms, įskaitant sąlygas, nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/92/ES⁶, Tarybos direktyvoje 92/43/EEB⁷, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/60/EB⁸, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/75/ES⁹ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/35/EB¹⁰, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/147/EB¹¹ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/21/EB¹²;

⁶ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1).

⁷ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

⁸ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

⁹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

¹⁰ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).

¹¹ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7).

(25) be to, nenuspėjamumas, sudėtingumas ir kartais per ilgai trunkančios nacionalinių leidimų išdavimo procedūros kenkia investicijų saugumui, reikalingam norint veiksmingai plėtoti strateginius žaliavų projektus. ***Leidimų išdavimo atitinkamiems projektams proceso struktūra ir trukmė valstybėse narėse taip pat gali labai skirtis.*** Todėl, siekdamos užtikrinti ir paspartinti veiksmingą strateginių projektų įgyvendinimą, valstybės narės jiems turėtų taikyti supaprastintas ir iš anksto žinomas leidimų išdavimo procedūras. Šiuo tikslu strateginiams projektams, ***jei jų yra,*** nacionaliniu lygmeniu turėtų būti suteiktas prioritetas, siekiant užtikrinti spartų su jais susijusių administracinių procedūrų ir visų teisminių procedūrų bei ginčų sprendimo procedūrų vykdymą. Šiuo reglamentu kompetentingoms institucijoms neturėtų būti užkertamas kelias supaprastinti leidimų išdavimą kitiems, ne strateginiams projektams, susijusiems su ypatingos svarbos žaliavų vertės grandine;

(26) atsižvelgiant į strateginių projektų vaidmenį užtikrinant Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumą ir jų indėlį siekiant Sąjungos atviro strateginio savarankiškumo ir įgyvendinant žaliąją bei skaitmeninę pertvarką, atsakinga leidimus išduodanti institucija turėtų pripažinti, kad strateginiai projektai atitinka viešąjį interesą. Gali būti leidžiama vykdyti strateginius projektus, kurie daro neigiamą poveikį aplinkai tiek, kiek numatyta Direktyvoje 2000/60/EB, ■ Direktyvoje 92/43/EEB ir Direktyvoje 2009/147/EB **arba Reglamente ... [Gamtos atkūrimo reglamentas, pasiūlytas COM(2022)304]**, jeigu atsakinga leidimus išduodanti institucija, remdamasi kiekvienu konkrečiu atveju atliktu vertinimu, padaro išvadą, kad viešasis interesas, dėl kurio įgyvendinamas projektas, yra viršesnis už tą poveikį, su sąlyga, kad tenkinamos visos **tuose teisės aktuose** nustatytos atitinkamos sąlygos. ■ Vertinant kiekvieną konkretų atvejį reikėtų **tinkamai** atsižvelgti į gavybos vietų geologinius ypatumus, dėl kurių gali būti ribojamas sprendimų dėl projekto vykdymo vietos priėmimas, **nes nėra alternatyvių vietovių tokioms vietoms**;

- (27) siekiant sumažinti leidimų išdavimo procedūros sudėtingumą ir padidinti jo efektyvumą bei skaidrumą, svarbiausių žaliavų projektų rengėjai turėtų turėti galimybę bendrauti su ***bendru kontaktiniu punktu***, atsakingu už visos leidimų išdavimo procedūros palengvinimą ir koordinavimą. ***Šiuo tikslu valstybės narės turėtų įsteigti arba paskirti vieną ar daugiau bendrų kontaktinių punktų, kartu užtikrindamos, kad projektų rengėjams reikėtų bendrauti tik su vienu bendru kontaktiniu punktu. Valstybės narės turėtų pačios nuspręsti, ar bendras kontaktinis punktas taip pat yra institucija, priimanti sprendimus dėl leidimų išdavimo, ar ne.*** Siekdamos užtikrinti veiksmingą savo pareigų vykdymą, valstybės narės savo ***bendriems kontaktiniams punktams*** turėtų skirti pakankamai darbuotojų ir išteklių. ***Be to, projekto rengėjas turėtų turėti galimybę susisiekti su atitinkamu bendro kontaktinio punkto administraciniu vienetu, kad būtų užtikrinta, jog jis turi prieinamą kontaktinį asmenį;***

(28) *valstybės narės, atsižvelgdamos į savo vidaus organizacinę struktūrą, turėtų pačios nuspręsti, ar įsteigti arba paskirti savo bendrą kontaktinį punktą ar punktus vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu arba bet kuriuo kitu atitinkamu administraciniu lygmeniu. Be to, valstybės narės turėtų turėti galimybę savo pasirinktu administraciniu lygmeniu įsteigti arba paskirti skirtingus bendrus kontaktinius punktus, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama tik ypatingos svarbos žaliavų projektams, susijusiems su konkrečiu vertės grandinės etapu, t. y. gavyba, apdorojimu ar perdirbimu. Be to, projektų rengėjai turėtų turėti galimybę lengvai nustatyti už jų projektą atsakingą bendrą kontaktinį punktą. Tuo tikslu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad geografinėje vietovėje, atitinkančioje administracinį lygmenį, kuriuo jos nusprendė įsteigti arba paskirti savo bendrą kontaktinį punktą ar punktus, už atitinkamą vertės grandinės etapą būtų atsakingas ne daugiau kaip vienas bendras kontaktinis punktas. Kadangi daugelis ypatingos svarbos žaliavų projektų apima daugiau nei vieną vertės grandinės etapą, valstybės narės, siekdamos išvengti painiavos, turėtų užtikrinti, kad tokiems projektams būtų laiku paskirtas vienas bendras kontaktinis punktas;*

(29) siekdamas užtikrinti aiškumą dėl strateginių projektų statuso suteikimo ir apriboti galimo piktnaudžiavimo bylinėjimusi veiksmingumą, kartu nedarant neigiamo poveikio veiksmingam teisiniam nagrinėjimui, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ginčai, susiję su leidimų strateginiams projektams išdavimo procedūra, būtų išsprendžiami laiku. Tuo tikslu **valstybės narės** turėtų užtikrinti, kad pareiškėjai ir projektų rengėjai galėtų naudotis paprasta ginčų sprendimo procedūra ir kad strateginių projektų atvejais būtų galima skubiai vykdyti visas su projektais susijusias teismines ir ginčų sprendimo procedūras, **jei ir tiek, kiek nacionalinėje teisėje yra numatytos tokios skubos procedūros**;

(30) siekiant sudaryti piliečiams ir įmonėms sąlygas tiesiogiai naudotis vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis, nepatiriant nereikalingos papildomos administracinės naštos, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1724¹³, kuriuo sukurti bendrieji skaitmeniniai vartai, nustatytos bendrosios vidaus rinkos veikimui svarbios informacijos, procedūrų ir pagalbos paslaugų teikimo internete taisyklės. Informacijos reikalavimai ir procedūros, kuriems taikomas šis reglamentas, turėtų atitikti Reglamento (ES) 2018/1724 reikalavimus. Visų pirma turėtų būti užtikrinama, kad strateginių projektų rengėjai turėtų prieigą ir galėtų internete atlikti procedūras, susijusias su leidimų išdavimo procedūra, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2018/1724 6 straipsnio 1 dalyje ir II priede;

¹³ 2018 m. spalio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1724, kuriuo sukuriami bendrieji skaitmeniniai vartai, skirti suteikti prieigą prie informacijos, procedūrų ir pagalbos bei problemų sprendimo paslaugų, ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 (OL L 295, 2018 11 21, p. 1).

(31) siekdamas, kad projektų rengėjams ir kitiems investuotojams būtų suteiktas strateginiams projektams plėtoti reikalingas saugumas ir aiškumas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad su tokiais projektais susijusių leidimų išdavimo procedūrų trukmė neviršytų iš anksto nustatytų terminų. Strateginių projektų, susijusių tik su apdorojimu arba perdirbimu, atveju leidimų išdavimo procedūra neturėtų trukti ilgiau nei **15 mėnesių**. Tačiau strateginių projektų, susijusių su gavyba, atveju leidimų išdavimo procedūros trukmė, atsižvelgiant į galimo poveikio sudėtingumą ir mastą, neturėtų viršyti **27 mėnesių**. **Tačiau už poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengimą pagal Direktyvą 2011/92/ES atsako projekto rengėjas ir tai neturėtų būti įtraukta į terminus, kurių valstybės narės privalo laikytis. Tuo tikslu bendras kontaktinis punktas turėtų pranešti datą, iki kurios projekto rengėjas turi pateikti poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, ir bet koks laikotarpis nuo tos praneštos dienos iki faktinio ataskaitos pateikimo neturėtų būti įskaičiuojamas į tvarkaraštį. Tas pats principas turėtų būti taikomas, kai po privalomų konsultacijų bendras kontaktinis punktas praneša projekto rengėjui apie galimybę pateikti papildomos informacijos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai užbaigti.**

Be to, išimtiniais atvejais, susijusiais su siūlomo projekto pobūdžiu, sudėtingumu, vieta ar dydžiu, valstybės narės turėtų galėti terminus pratęsti. Tokie išimtiniai atvejai galėtų apimti nenumatytas aplinkybes, dėl kurių reikėtų papildyti arba užbaigti su projektu susijusius poveikio aplinkai vertinimus;

- (32) *siekdamos veiksmingai laikytis šių terminų, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atsakingos institucijos turėtų pakankamai išteklių ir darbuotojų. Pasitelkdama techninės paramos priemonę, nustatytą pagal Reglamentą (ES) 2021/240¹⁴, Komisija valstybių narių prašymu turėtų padėti joms rengti, plėtoti ir įgyvendinti reformas, be kita ko, stiprinti administracinius pajėgumus, susijusius su nacionalinių leidimų išdavimu, pavyzdžiui, bendrų kontaktinių punktų veiklą;*

¹⁴ 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

(33) poveikio aplinkai vertinimai ir leidimai, kurių reikalaujama pagal Sąjungos teisę, be kita ko, susiję su vandeniu, **dirvožemiu**, buveinėmis ir paukščiais, yra neatsiejama žaliavų projektų leidimų išdavimo procedūros dalis ir esminė apsaugos priemonė, kuria užtikrinama, kad būtų užkertamas kelias neigiamam poveikiui aplinkai arba kad jis būtų kuo mažesnis. Tačiau siekiant užtikrinti, kad strateginių projektų leidimų išdavimo procedūros būtų iš anksto žinomos ir vykdomos laiku, turėtų būti išnaudojamos visos galimybės supaprastinti būtinus vertinimus ir leidimus, kartu nemažinant aplinkos apsaugos lygio **ar vertinimų kokybės**. **Tuo tikslu** turėtų būti užtikrinama, kad būtini vertinimai būtų susieti **taikant bendrą arba koordinuotą procedūrą**, , taip išvengiant nereikalingo dubliavimosi. **Be to**, turėtų būti užtikrinama, kad projektų rengėjai ir atsakingos institucijos, prieš atlikdami tokį susietą vertinimą, aiškiai susitartų dėl jo apimties, taip išvengdamos nereikalingų tolesnių procedūrų. **Galiausiai turėtų būti užtikrinama, kad šių procedūrų tikslais projektų rengėjai bendrautų su viena institucija;**

(34) vykstant konfliktams dėl žemės naudojimo gali atsirasti kliūčių įgyvendinti ypatingos svarbos žaliavų projektus. Tinkamai parengti planai, įskaitant teritorijų ir zonų nustatymo planus, kuriuose atsižvelgiama į galimybes įgyvendinti ypatingos svarbos žaliavų projektus ir kurių galimas poveikis aplinkai buvo įvertintas, gali padėti nustatyti visuomeninio turto ir interesų pusiausvyrą, sumažinti konfliktų riziką ir paspartinti tvarų *ypatingos svarbos* žaliavų projektų įgyvendinimą Sąjungoje. Todėl atsakingos nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos, rengdamos atitinkamus planus, turėtų apsvarstyti galimybę įtraukti nuostatas, susijusias su *ypatingos svarbos* žaliavų projektais. ***Tai nedaro poveikio galiojantiems reikalavimams įvertinti galimą tokių planų poveikį aplinkai ir reikalaujamai tokių vertinimų kokybei;***

- (35) siekiant gauti finansavimą ypatingos svarbos žaliavų projektams Sąjungoje dažnai kyla sunkumų. Ypatingos svarbos žaliavų rinkoms dažnai būdingas didelis kainų nepastovumas, ilgi pasirengimo laikotarpiai, didelė koncentracija ir neskaidrumas. Be to, šiam sektoriui finansuoti reikia aukšto lygio ekspertinių žinių, kurių finansų įstaigoms dažnai trūksta. Siekdamos įveikti šiuos veiksnius ir padėti užtikrinti stabilų ir patikimą strateginių žaliavų tiekimą, valstybės narės ir Komisija turėtų padėti gauti finansavimą ir administracinę paramą;

(36) *siekiant užtikrinti tiekimo saugumą ir taip apsaugoti vidaus rinkos veikimą, būtina stipri Europos vertės grandinė, o padidinti pajėgumus galima tik turint pakankamai finansinių išteklių, kurių dalis gali būti skiriama iš esamų Sąjungos fondų. Ypatingos svarbos žaliavų projektai, įskaitant strateginius projektus, galėtų atitikti paramos iš tokių fondų skyrimo reikalavimus, jei atitinka atitinkamų programų reikalavimus, pavyzdžiui, susijusius su geografine padėtimi, aplinka arba jų indėliu į inovacijas. Atitinkami fondai apima sanglaudos politikos programas, pavyzdžiui, Europos regioninės plėtros fondą, kurio regioninei sanglaudai skatinti skiriamos dotacijos gali sudaryti sąlygas MVĮ plėtoti novatoriškus projektus, pavyzdžiui, susijusius su energijos vartojimo mažinimu perdirbant žaliavas. Teisingos pertvarkos fondas taip pat gali būti naudojamas tokio pobūdžio projektams remti, jei jie padeda mažinti dėl žaliosios pertvarkos atsirandančias socialines ir ekonomines sąnaudas. Be to, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, visų pirma jos skyrius „RePowerEU“, kuriame daugiausia dėmesio skiriama energetiniam saugumui ir energijos šaltinių įvairinimui, gali būti panaudota projektams, susijusiems, pavyzdžiui, su žaliavų perdirbimu ar naudojimu, remti.*

*Inovacijų fondas, kurio tikslas visų pirma yra skatinti švarių ir novatoriškų technologijų patekimą į rinką, gali teikti dotacijas, pavyzdžiui, siekiant sudaryti sąlygas plėtoti žaliavų, susijusių su mažo anglies dioksido kiekio technologijomis, perdirbimo pajėgumus. Be to, programa „InvestEU“ yra pavyzdinė Sąjungos programa, kuria siekiama skatinti investicijas, visų pirma į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, teikiant finansavimą ir techninę pagalbą. Naudojant derinimo mechanizmus, programa „InvestEU“ prisidedama prie papildomo viešojo ir privačiojo kapitalo pritraukimo. Komisija bendradarbiaus su programa „InvestEU“ įgyvendinančiais partneriais, kad padidintų paramą **atitinkamiems projektams ir investicijoms į juos** siekiant Reglamente (ES) 2021/523¹⁵ ir šiame reglamente nustatytų bendrų tikslų. **Galiausiai projektai trečiosiose valstybėse, kuriais prisidedama prie Sąjungos tiekimo įvairinimo, gali būti remiami iš atitinkamų fondų, pavyzdžiui, Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės ir „Europos darnaus vystymosi fondo +“;***

¹⁵ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 64, 2021 3 26, p. 30).

(37) siekdami įveikti apribojimus, susijusius su šiuo metu dažnai suskaidytais viešųjų ir privačiųjų investicijų pastangomis, palengvinti integraciją ir investicijų grąžą, Komisija, valstybės narės ir skatinamojo finansavimo bankai turėtų geriau suderinti šiuo metu Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis vykdomas finansavimo programas ir sukurti jų sinergiją, taip pat užtikrinti geresnį veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą su pramone ir pagrindinėmis privačiojo sektoriaus suinteresuotosiomis šalimis. Tuo tikslu turėtų būti įsteigtas specialus Žaliavų tarybos pogrupis, kuriame dirbtų valstybių narių ir Komisijos ekspertai, taip pat atitinkamų viešųjų finansų įstaigų atstovai. Šis pogrupis turėtų svarstyti atskirus strateginių projektų finansavimo poreikius ir galimas jų finansavimo galimybes, kad projektų rengėjams būtų galima pateikti pasiūlymus, kaip geriausiai pasinaudoti esamomis finansavimo galimybėmis. Svarstydamą ir teikdamą rekomendacijas dėl strateginių projektų finansavimo trečiosiose valstybėse, Žaliavų taryba visų pirma turėtų atsižvelgti į strategiją „Global Gateway“¹⁶;

¹⁶ *Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Strategija „Global Gateway“ (JOIN(2021)30 final).*

I

- (38) labai svarbu užtikrinti privačias bendrovių, finansinių investuotojų ir įsipareigojančių pirkti subjektų investicijas. Tais atvejais, kai vien privačių investicijų nepakanka, veiksmingam projektų įgyvendinimui ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje gali prireikti viešosios paramos, pavyzdžiui, garantijų, paskolų arba investicijų į nuosavą ir kvazinuosavą kapitalą. Ši viešoji parama gali būti laikoma valstybės pagalba. Tokia pagalba *turėtų* būti skatinamojo poveikio, būtina, tinkama ir proporcinga. Dabartinėse valstybės pagalbos gairėse, kurios neseniai buvo nuodugnai peržiūrėtos atsižvelgiant į dvejetainę pertvarkos tikslus, numatyta daug galimybių tam tikromis sąlygomis remti investicijas ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje;
- (39) viešoji parama turi būti naudojama proporcingai sprendžiant rinkos nepakankamumo arba neoptimalios investavimo aplinkos problemas ir veikla neturėtų būti dubliuojama arba ja neturėtų būti išstumiamas privatus finansavimas ar sutrikdoma konkurencija vidaus rinkoje. Veiksmai turėtų suteikti Sąjungai aiškia pridėtinę vertę;

(40) dėl nepastovių keleto strateginių žaliavų kainų ir dėl to, kad galimybės apdrausti nuo šiuo nepastovumu susijusios rizikos išankstinių sandorių rinkose yra ribotos, projektų rengėjams būna sunku užtikrinti strateginių žaliavų projektų finansavimą, o galutinės grandies vartotojams – užtikrinti stabilias ir iš anksto žinomas pagrindinių žaliavų kainas. Siekiant sumažinti netikrumą dėl strateginių žaliavų kainų ateityje ***ir taip apriboti tiekimo riziką, kad būtų užtikrintas vidaus rinkos veikimas***, būtina numatyti sistemą, pagal kurią tiek suinteresuotieji įsipareigojantys pirkti subjektai, tiek strateginių projektų rengėjai galėtų nurodyti savo pirkimo ar pardavimo pasiūlymus ir bendrauti vieni su kitais, jeigu atitinkami pasiūlymai galėtų būti suderinami;

(41) turimos žinios apie Sąjungos žaliavų santalkas ir jų žemėlapiai buvo formuojami tuo metu, kai strateginių technologijų kūrimui reikalingų ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimas nebuvo laikomas prioritetu. ***Naujausios geologinės informacijos apie ypatingos svarbos žaliavas Sąjungoje trūkumas gali pakenkti gavybos projektų plėtojimui ir taip susilpninti pastangas mažinti tiekimo riziką ir užtikrinti vidaus rinkos veikimą.*** Siekdamos gauti ir atnaujinti informaciją apie svarbiausiųjų žaliavų santalkas, valstybės narės, ***kai aktualu, atsižvelgdamos į geologines sąlygas,*** turėtų parengti nacionalines ypatingos svarbos žaliavų ***ir pagrindinių mineralų, su kuriais jos kartu išgaunamos,*** parengtinės žvalgybos ***žemėlapių sudarymo*** programas. ***Tai*** turėtų apimti tokias priemones kaip ***geologinių*** žemėlapių sudarymas, geocheminės žvalgybos kampanijos, geomoksliniai tyrimai ir esamų geomokslinių duomenų rinkinių pakartotinis apdorojimas. ***Dėl to padidėja tikimybė, kad bus aptikti nauji telkiniai, o tai savo ruožtu turėtų paskatinti investicijas į žvalgybą.***

*Žvalgybos programose taip pat turėtų būti apsvarstyta galimybė taikyti naujus žvalgybos metodus, kurie leistų aptikti santalkas didesniame gylyje nei naudojant tradicinius metodus. Siekdamas palengvinti gavybos projektų rengimą, valstybės narės turėtų viešai skelbti **tam tikrą pagrindinę** informaciją, gaunamą vykdant atitinkamą nacionalinę žvalgybos programą, prireikus naudodamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB¹⁷ nustatytą erdvinės informacijos infrastruktūros sistemą, **o paprašius pateikti išsamesnę informaciją. Komisija gali paskelbti gaires, kuriomis būtų skatinamas suderintas žvalgybos programų formatas;***

I

¹⁷ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

- (42) iš kosmoso užfiksuoti duomenys ir paslaugos, teikiamos vykdant Žemės stebėjimą, gali padėti kurti tvarias ypatingos svarbos žaliavų vertės grandines, užtikrinant nuolatinį informacijos srautą, kuris galėtų būti naudingas vykdant tokią veiklą, kaip antai kasybos teritorijų stebėseną ir valdymas, poveikio aplinkai ir socialinio bei ekonominio poveikio vertinimas arba naudingųjų iškasenų išteklių žvalgyba. Kadangi stebint Žemę taip pat galima gauti informaciją apie atokias ir nepasiekiamas vietas, valstybės narės turėtų į tai kiek manoma atsižvelgti rengdamos ir įgyvendindamos savo nacionalines žvalgybos programas;
- (43) nors siekiant užtikrinti didesnę tiekimo saugumą būtina stiprinti Sąjungos ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinę, ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinės ir toliau bus pasaulinio masto ir neapsaugotos nuo išorės veiksnių. Neseni arba tebevykstantys įvykiai – nuo COVID-19 krizės iki neišprovokuotos ir nepagrįstos karinės agresijos prieš Ukrainą – parodė kai kurių Sąjungos tiekimo grandinių pažeidžiamumą sutrikimų atvejais. Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės ir Europos pramonė galėtų numatyti tiekimo sutrikimus ir būtų pasirengusios jų padariniams, reikėtų parengti priemones, kuriomis būtų didinami stebėsenos pajėgumai, koordinuojamos strateginės atsargos ir stiprinamas įmonių pasirengimas;

(44) valstybės narės neturi tokių pačių pajėgumų, reikalingų užtikrinti informuotumą apie riziką ir ją numatyti, ir ne visos valstybės narės yra sukūrusios specialias struktūras, stebinčias ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandines ir galinčias informuoti įmones apie galimą tiekimo sutrikimų riziką. Be to, nors kai kurios įmonės investavo į savo tiekimo grandinių stebėseną, kitoms trūksta pajėgumų tai padaryti. Todėl, atsižvelgdama į pasaulinį ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinių aspektą ir jų sudėtingumą, Komisija turėtų parengti specialią stebėsenos suvestinę, kurioje būtų vertinama ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizika, ir užtikrinti, kad surinkta informacija būtų prieinama valdžios institucijoms ir privatiems subjektams, taip didindama valstybių narių sinergiją. Siekdama užtikrinti, kad Sąjungos vertės grandinės būtų pakankamai parengtos galimiems tiekimo sutrikimams, **galintiems iškreipti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, pavyzdžiui, sukeltiems geopolitinių konfliktų**, Komisija turėtų atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir įvertinti strateginių žaliavų tiekimo grandinių pažeidžiamumą bei joms kylančią tiekimo riziką.

Valstybės narės turėtų prisidėti prie šios veiklos, kai įmanoma, atlikdamos tokį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis pasitelkiant nacionalines tiekimo ir informavimo įstaigas, susijusias su ypatingos svarbos žaliavų sritimi. Žaliavų taryba turėtų užtikrinti Komisijos ir valstybių narių atliekamo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis koordinavimą. Tais atvejais, kai nė viena valstybė narė neturi galimybių atlikti reikalingą konkrečios strateginės žaliavos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, Komisija šį testavimą turėtų atlikti pati. ■ Komisija taip pat turėtų pasiūlyti galimas strategijas, kurias galėtų taikyti valdžios institucijos ir privatūs subjektai, siekdami sumažinti tiekimo riziką, kaip antai strateginių atsargų kaupimo arba tolesnio jų tiekimo įvairinimo. Siekdama surinkti informaciją, reikalingą stebėsenos ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis priemonėms vykdyti, Komisija turėtų derinti veiksmus su atitinkamu nuolatinio Žvalgybos tarybos pogrupiu, o valstybės narės turėtų nustatyti ir stebėti pagrindinius rinkos dalyvius ■ ;

(45) strateginės atsargos yra svarbi priemonė siekiant sumažinti tiekimo sutrikimus, visų pirma susijusius su žaliavomis. Nors pagal siūlomą Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonę tokias atsargas galima plėtoti, jeigu aktyvuojamas bendrosios rinkos budrumo režimas, valstybės narės ir įmonės nėra įpareigosotos kaupti savo strategines atsargas iki tiekimo sutrikimo. Be to, visoje Europos Sąjungoje nėra koordinavimo mechanizmo, kurį taikant būtų galima parengti bendrą vertinimą ir galimo dubliavimo bei sinergijos analizę. Todėl pirmiausia, atsižvelgdamos į tai, kad šiuo metu trūksta svarbios informacijos, valstybės narės turėtų pateikti Komisijai informaciją apie **galimas** strategines atsargas, **ir, jei tokių yra**, ar jas tvarko valdžios institucijos, ar valstybių narių vardu veikiantys ekonominės veiklos vykdytojai. Be kita ko, **suvestiniu lygmeniu** turėtų būti pateikiama informacija apie turimas kiekvienos strateginės žaliavos atsargas, atsargų kiekio perspektyvas ir su šiomis atsargomis susijusias taisykles ir procedūras. Visos užklausos turėtų būti proporcingos, jose turėtų būti atsižvelgiama į duomenims pateikti reikalingas sąnaudas ir pastangas, taip pat į jų poveikį nacionaliniam saugumui, ir turėtų būti nustatomi tinkami prašomos informacijos pateikimo terminai.

Į analizę gali būti įtraukiama informacija apie ekonominės veiklos vykdytojų turimas atsargas, tačiau tai nebus laikoma atitinkama užklausa. Komisija turėtų saugiai tvarkyti šiuos duomenis ir skelbti tik apibendrintą informaciją. Antra, remdamasi gauta informacija, Komisija turėtų parengti rodiklio, kuris turėtų būti laikomas saugiu Sąjungos atsargų lygiu, projektą, atsižvelgdama į bendrą metinį atitinkamų strateginių žaliavų suvartojimą Sąjungoje. Remdamasi turimų atsargų palyginimu su bendru strateginių žaliavų atsargų lygiu visoje Sąjungoje, Žaliavų taryba, sutarusi su Komisija, turėtų turėti galimybę teikti neprivalomas nuomones valstybėms narėms dėl to, kaip padidinti konvergenciją, ir skatinti valstybes nares kaupti savo *strategines* atsargas. Tai darydama Žaliavų taryba turėtų atsižvelgti į poreikį toliau skatinti strategines žaliavas naudojančius privačiojo *arba viešojo sektoriaus* veiklos vykdytojus kaupti strategines atsargas;

(46) siekdama *skatinti* tolesnį koordinavimą, Komisija turėtų užtikrinti būtinas konsultacijas su valstybėmis narėmis prieš joms dalyvaujant tarptautiniuose forumuose, kuriuose gali būti aptariami tokie strateginiai ištekčiai, visų pirma pasitelkdama specialų nuolatinį Žaliavų tarybos pogrupį. Be to, siekdama padidinti šio pasiūlymo ir kitų horizontaliųjų ar konkrečių priemonių papildomumą, Komisija turėtų užtikrinti, kad surinkta ir apibendrinta informacija būtų perduodama budrumo arba krizių valdymo subjektams, kaip antai siūlomai Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonės patariamajai grupei, siūlomai Lustų akto Europos puslaidininkių tarybai, HERA Valdybai arba Sveikatos krizių valdybai;

- (47) siekiant užtikrinti, kad didelės įmonės, gaminančios strategines technologijas Sąjungoje ir šiuo tikslu naudojančios strategines žaliavas, būtų pakankamai pasirengusios reaguoti į tiekimo sutrikimus, jos turėtų atlikti savo tiekimo grandinių ***rizikos vertinimą***. Taip bus užtikrinama, kad šios įmonės atsižvelgs į strateginių žaliavų tiekimo riziką ir ***prireikus*** parengs tinkamas rizikos mažinimo strategijas, kad būtų geriau pasirengusios tiekimo sutrikimo atveju. ***Tokios didelės įmonės, atlikdamos tą rizikos vertinimą, turėtų sudaryti savo strateginių žaliavų kilmės žemėlapi, išanalizuoti veiksnius, kurie gali turėti įtakos jų tiekimui, ir įvertinti savo pažeidžiamumą tiekimo sutrikimų atveju. Nustačius pažeidžiamumą, nustatytos didelės įmonės turėtų imtis priemonių jam sumažinti. Šis vertinimas, kiek įmanoma, turėtų būti grindžiamas duomenimis, kuriuos įmonės gauna iš savo tiekėjų, o jei tokių duomenų nėra, viešai prieinamais arba Komisijos paskelbtais duomenimis.***
- Valstybės narės turėtų turėti galimybę reikalauti, kad atlikto rizikos vertinimo ataskaita būtų perduota įmonių direktorių valdybai. Siekiant atsižvelgti į poreikį apsaugoti komercines ir verslo paslaptis ir apriboti įmonių pažeidžiamumo atskleidimą, ši ataskaita neturėtų būti vieša.***

Dėl šių priemonių **turėtų būti** papildomai atsižvelgiama į galimų tiekimo **sutrikimų** sąnaudas, **nenurodant apibrėžtų jų mažinimo strategijų**;

- (48) daugelis strateginių žaliavų rinkų nėra visiškai skaidrios ir daugiausia dėmesio jose skiriama pasiūlai, todėl didėja pardavėjų derybinė galia ir pirkėjams nustatomos kainos. Siekdama padėti sumažinti Sąjungoje įsisteigusių įmonių mokamas kainas, Komisija turėtų sukurti sistemą, pagal kurią būtų galima nustatyti bendrą suinteresuotų pirkėjų paklausą. **Siekiant išvengti neproporcingo poveikio konkurencijai vidaus rinkoje, Komisija, konsultuodamasi su Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba, turėtų atlikti kiekvienos į sistemą įtrauktos strateginės žaliavos sistemos poveikio rinkai vertinimą.** Kurdamą tokią sistemą Komisija turėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą siekiant panašių tikslų, visų pirma bendro dujų pirkimo srityje, kaip nustatyta Tarybos reglamente (ES) 2022/2576¹⁸. **Visos pagal šį mechanizmą taikomos priemonės turėtų būti suderinamos su Sąjungos konkurencijos teise;**

¹⁸ 2022 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2576 dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą, nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus ir tarpvalstybinius dujų mainus (OL L 335, 2022 12 29, p. 1).

I

(49) dėl šio reglamento nuostatų, susijusių su stebėseną ir strateginėmis atsargomis, nereikia suderinti nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų ir jos nepakeičia esamų mechanizmų. Stebėsenos ir pasirengimo valdyti riziką sričių paskatos turėtų atitikti Europos priemonės. Todėl tokios priemonės, kaip antai siūloma Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonė, kurią taikant siekiama numatyti, sušvelninti ir reaguoti į bendrosios rinkos veikimui poveikį darančias krizes, arba Tarybos reglamentas (ES) 2022/2372¹⁹ dėl priemonių sistemos, skirtos krizės atveju reikalingų medicininių atsako priemonių tiekimui užtikrinti susidarius Sąjungos lygmens ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai, krizės arba grėsmės atveju vis tiek galėtų būti taikomos ypatingos svarbos ir strateginėms žaliavoms tiek, kiek toms medžiagoms šios priemonės taikomos. Šio reglamento ir krizių valdymo priemonių papildomumą ir suderinamumą keičiantis informacija turėtų užtikrinti ***Komisija, vykdydama informacijos mainus tarp atitinkamų patariamųjų ir valdymo organų, įsteigtų pagal šias krizių valdymo priemones;***

¹⁹ 2022 m. spalio 24 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2372 dėl priemonių sistemos, skirtos krizės atveju reikalingų medicininių atsako priemonių tiekimui užtikrinti susidarius Sąjungos lygmens ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai (OL L 314, 2022 12 6, p. 64).

(50) ypatingos svarbos žaliavos yra metalai, kurie iš esmės gali būti perdirbami daugybę kartų, nors kartais jų kokybė dėl to pablogėja. Taip sukuriama galimybė vykdam žaliąją pertvarką pereiti prie tikrai žiedinės ekonomikos, ***kartu didinant ypatingos svarbos žaliavų prieinamumą ir taip prisidedant prie tiekimo saugumo užtikrinimo***. Po pradinio spartaus ypatingos svarbos žaliavų, reikalingų naujoms technologijoms, paklausos augimo etapo, kai pirminė gavyba ir apdorojimas vis dar bus pagrindiniai šių žaliavų gavimo būdai, dėl perdirbimo ■ turėtų vis labiau mažėti pirminės gavybos poreikis bei su juo susijęs poveikis. ***Tai turėtų būti daroma išlaikant aukštą perdirbimo pajėgumų lygį Sąjungoje per stiprią antrinių ypatingos svarbos žaliavų rinką***. Tačiau šiais laikais ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo lygiai tebėra maži, ***o tokie atliekų srautai kaip baterijos, elektros ir elektroninė įranga bei transporto priemonės išvežami perdirbti už Sąjungos ribų***. Perdirbimo sistemos ir technologijos dažnai neatitinka šių žaliavų ypatumų. ***Inovacijos atlieka svarbų vaidmenį mažinant ypatingos svarbos žaliavų poreikį, tiekimo trūkumo riziką ir plėtojant perdirbimo technologijas, kad medžiagos būtų tinkamai ir saugiai išgaunamos iš atliekų***. Todėl reikia imtis ***skubių*** veiksmų, kuriais būtų šalinami įvairūs veiksniai, ribojantys žiediško potencialą;

- (51) valstybėms narėms palikta svarbi kompetencija žiediškumo srityje, pavyzdžiui, susijusi su atliekų surinkimo ir apdorojimo sistemomis. Ši kompetencija turėtų būti naudojama siekiant padidinti atliekų srautą, kuriose esančių ypatingos svarbos žaliavų, *įskaitant elektronikos atliekas*, panaudojimo tikimybę didelė, surinkimo ir perdirbimo lygius, pavyzdžiui, siūlant finansines paskatas, kaip antai nuolaidas, piniginių atlygi, arba naudojant užstato grąžinimo sistemas, *kartu išsaugant vidaus rinkos vientisumą*. *Siekiant padidinti antrinių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą, tai taip pat galėtų apimti diferencijuotus su didesne gamintojo atsakomybe susijusius mokesčius, jei tokie mokesčiai yra nustatyti nacionalinėje teisėje, kad jais būtų teikiama pirmenybė gaminiam, kurių sudėtyje yra daugiau antrinių ypatingos svarbos žaliavų, gautų iš perdirbtų atliekų, laikantis Sąjungos teisėje nustatytų aplinkos apsaugos standartų. Tokios iš perdirbtų atliekų gautos antrinės ypatingos svarbos žaliavos turėtų apimti žaliavas, gautas perdirbus atliekas pagal trečiųjų šalių standartus, kuriais užtikrinama lygiavertė Sąjungos standartams apsauga.*

Valstybių narių valdžios institucijos taip pat turėtų imtis veiksmų, nes jos veikia kaip ypatingos svarbos žaliavų ir gaminių, kurių sudėtyje yra šių žaliavų, pirkėjos, o nacionalinės mokslinių tyrimų ir inovacijų programos suteikia daug išteklių, kuriuos naudojant galima pagerinti ypatingos svarbos žaliavų žiediškumo srities žinių ir technologijų būklę ir medžiagų efektyvumą. Galiausiai valstybės narės turėtų skatinti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimą, pagerindamos informacijos prieinamumą ir pašalindamos teisinės, ekonomines ir technines kliūtis. Vienas iš galimų sprendimų, į kuriuos valstybės narės turėtų atsižvelgti, yra rizikos pasidalijimo tarp veiklos vykdytojų ir valstybės narės mechanizmai, kuriais siekiama skatinti uždarytuose atliekų įrenginiuose esančių žaliavų panaudojimą. *Žaliavų taryba taip pat turėtų sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausia patirtimi, susijusia su jų nacionalinių programų rengimu ir įgyvendinimu;*

- (52) daugelyje Sąjungos regionų, kuriuose anksčiau buvo vykdoma žaliavų gavyba, yra uždarytų įrenginių, kuriuose sukaupta daug kasybos atliekų, bet šias atliekas tik neseniai pradėta laikyti ekonomiškai svarbiomis, todėl jų ypatingos svarbos žaliavų potencialas daugiausia dar nebuvo ištirtas. Naudojant kasybos atliekų įrenginiuose sukauptas ypatingos svarbos žaliavas būtų galima *padidinti Sąjungos pajėgumus ir* sukurti ekonominę vertę ir darbo vietas istoriniuose kasybos regionuose, kurie dažnai nukenčia dėl deindustrializacijos ir nuosmukio. Nepakankamas dėmesys ypatingos svarbos žaliavų kiekiams ir informacijos trūkumas, visų pirma kalbant apie uždarytus atliekų įrenginius, yra vienos iš pagrindinių kliūčių, trukdančių geriau išnaudoti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų potencialą;
- (53) galimybė panaudoti kasybos atliekų įrenginiuose esančias ypatingos svarbos žaliavas turėtų būti vienas iš atitinkamų atliekų įrenginių valorizacijos elementų. Direktyvoje 2006/21/EB nustatyti griežti reikalavimai dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo užtikrinant aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugą. Nors šie griežti reikalavimai turėtų būti taikomi toliau, tikslinga nustatyti papildomas priemones, kuriomis būtų siekiama kuo labiau padidinti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą;

(54) tiek esamų, tiek naujų kasybos atliekų įrenginių operatoriai turėtų atlikti preliminarų ekonominio vertinimo tyrimą, susijusį su ypatingos svarbos žaliavų, išgautų iš įrenginių vietoje esančių kasybos atliekų ir iš tokių susidarantių atliekų, naudojimu. Laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB²⁰²¹ nustatytos atliekų hierarchijos, pirmenybė turėtų būti teikiama veiksams, kuriais siekiama užkirsti kelią atliekų, kuriose yra ypatingos svarbos žaliavų, susidarymui, išgaunant ypatingos svarbos žaliavas iš išgauto iškasenų kiekio prieš joms tampant atliekomis. Atlikdami šį tyrimą, veiklos vykdytojai turėtų surinkti būtiną informaciją, be kita ko susijusia su ypatingos svarbos žaliavų koncentracija ir kiekiais kasybos atliekose, ir įvertinti įvairias galimybes, susijusias su procesais, operacijomis ar verslo susitarimais, kuriuos naudojant būtų galima sudaryti sąlygas ekonomiškai perspektyviam ypatingos svarbos žaliavų panaudojimui. Šiuo įpareigojimu papildomi Direktyvoje 2006/21/EB ir nacionaliniuose teisės aktuose, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, nustatyti įpareigojimai ir jis yra tiesiogiai taikomas. Vykdydami šį įpareigojimą veiklos vykdytojai ir kompetentingos institucijos turėtų siekti kuo labiau sumažinti administracinę naštą ir kuo labiau integruoti procedūras;

²⁰

2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

(55) siekdamas spręsti nepakankamos informacijos apie uždarytų kasybos atliekų įrenginių ypatingos svarbos žaliavų potencialą problemą, valstybės narės, laikydamosi Sąjungos konkurencijos taisyklių, turėtų sukurti duomenų bazę, kurioje būtų saugoma visa tokių žaliavų panaudojimui svarbi informacija, visų pirma susijusi su ypatingos svarbos žaliavų kiekiais ir koncentracija kasybos atliekų įrenginiuose. Informacija turėtų būti skelbiama viešai patogiai naudoti, skaitmenine forma, kad būtų galima susipažinti su išsamesne technine informacija. Siekdamas suteikti naudotojams patogią prieigą prie informacijos, valstybės narės turėtų, pavyzdžiui, įsteigti kontaktinį punktą, kuriame būtų galima keistis išsamesne informacija su potencialiais ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo projektų kūrėjais. Sukurtoje duomenų bazėje potencialūs projektų rengėjai turėtų lengvai rasti įrenginius, kuriuose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo ekonominės perspektyvos yra didelės. Siekdamas sutelkti ribotus išteklius, valstybės narės, rinkdamos informaciją, turėtų laikytis pakopinio požiūrio ir daugiau pastangų reikalaujančius informacijos rinkimo etapus vykdyti tik perspektyviausiuose objektuose. Renkant informaciją turėtų būti siekiama teikti tikslią ir reprezentatyvią informaciją apie kasybos atliekų įrenginius ir kuo geriau parodyti ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybes;

(56) pastovieji magnetai naudojami įvairiuose gaminiuose, o svarbiausios ir sparčiausiai augančios šių magnetų naudojimo sritys yra susijusios su vėjo jėgainėmis ir elektrinėmis transporto priemonėmis, taip pat su kitais gaminiais, įskaitant magnetinio rezonanso tomografijos įrenginius, pramoninius robotus, lengvasias transporto priemones, aušinimo generatorius, šilumos siurblius, elektrinius variklius, pramoninius elektrinius siurblius, automatines skalbykles, būgnines džiovykles, mikrobangų krosneles, dulkių siurblius ir indaploves, kuriuose yra daug vertų perdirbti ypatingos svarbos žaliavų. ***Tai taip pat turėtų būti taikoma ir elektros varikliams, jei jie yra įmontuoti į kitus gaminius.*** Daugumos pastoviųjų magnetų, visų pirma pačių efektyviausių, sudėtyje yra ypatingos svarbos žaliavų, kaip antai neodimio, prazeodimio, disprozio, terbio, boro, samario, nikelio arba kobalto. Juos perdirbti įmanoma, tačiau šiuo metu toks perdirbimas Sąjungoje atliekamas tik nedideliu mastu arba vykdant mokslinių tyrimų projektus. Todėl siekiant didinti žiediškumą pastovieji magnetai turėtų būti laikomi prioritetiniais gaminiais, ***taip skatinant nuolatinių magnetų antrinę rinką ir užtikrinant ypatingos svarbos žaliavų tiekimo saugumą;***

(57) norint veiksmingai perdirbti magnetą, būtina, kad perdirbėjai galėtų naudoti būtiną informaciją, susijusią su gaminyje esančių magnetų kiekiu, rūšimi ir chemine sudėtimi, taip pat jų vieta, naudojama danga, klėjais ir priedais bei informaciją apie tai, kaip *saugiai* pašalinti tokius pastoviuosius magnetus iš produkto. Be to, siekiant užtikrinti, kad magnetų perdirbimas būtų naudingas verslui, Sąjungos rinkai pateikiamuose gaminiuose naudojamuose pastoviuosiuose magnetuose ilgainiui turėtų būti naudojama vis daugiau perdirbtųjų medžiagų. Pirmajame etape užtikrinant skaidrią informaciją, susijusią su perdirbtųjų medžiagų dalimi, atlikus specialų tinkamo lygio ir tikėtino poveikio vertinimą, turėtų būti nustatoma minimali perdirbtųjų medžiagų dalis;

(58) Sąjungos rinkoje parduodamos ypatingos svarbos žaliavos dažnai sertifikuojamos atsižvelgiant į jų gamybos ir tiekimo grandinės tvarumą. Sertifikavimas gali būti atliekamas taikant įvairias skirtingos aprėpties ir griežtumo viešojo ir privačiojo sektorių sertifikavimo schemas, todėl gali kilti painiava dėl teiginių, susijusių su atitinkamu taip sertifikuotų Sąjungos rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų tvarumo teiginių pobūdžiu ir teisingumu. Komisijai turėtų būti suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais pripažįstamos patikimomis laikytinos sertifikavimo schemas, kurias valdžios institucijos ir rinkos dalyviai, vertindami ypatingos svarbos žaliavų tvarumą, gali naudoti kaip bendrą pagrindą. Turėtų būti pripažįstamos tik *tos* sertifikavimo sistemos, ***kuriose yra nuostatų dėl nepriklausomos trečiosios šalies atliekamo atitikties tikrinimo ir stebėsenos. Kalbant apie aplinkos apsaugą, sertifikavimo sistemos turėtų apimti riziką, susijusią, pvz., su oru, vandeniu, dirvožemiu, biologine įvairove ir atliekų tvarkymu.***

Reikalavimais dėl visų tvarumo aspektų turėtų būti užtikrintas aukštas socialinės ir aplinkos apsaugos lygis ir jie turėtų atitikti Sąjungos teisės aktus arba III priede išvardytas tarptautines priemones. Siekiant užtikrinti procedūrų veiksmingumą, projektų rengėjams, teikiantiems paraiškas dėl pripažinimo strateginiais projektais, turėtų būti leidžiama kaip tinkamą įrodymą, parodantį, kad jų projektas įgyvendinamas tvariai, nurodyti dalyvavimą pripažintoje schemoje, taip prisidedant prie saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo. Kai ta galimybė naudojama, nurodytos schemas turėtų apimti visus tvarumo aspektus. Pripažindama tokias sertifikavimo schemas Komisija turėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą vertinant sertifikavimo schemas pagal kitus Sąjungos teisės aktus, visų pirma vertinant panašias schemas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/821²² ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1542²³;

²² 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalio, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

²³ 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB (OL L 191, 2023 7 28, p. 1).

(59) ypatingos svarbos žaliavų gamyba skirtingais vertės grandinės etapais daro poveikį aplinkai – klimatui, vandeniui, **dirvožemiui**, faunai arba florai. Siekiant apriboti šią žalą ir paskatinti tvaresnių ypatingos svarbos žaliavų gamybą, Komisijai turėtų būti suteikiami įgaliojimai sukurti ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo sistemą, apimančią tikrinimo procedūrą, kurią naudojant būtų užtikrinama, kad kartu su Sąjungos rinkai pateikiamomis ypatingos svarbos žaliavomis būtų viešai skelbiama informacija apie šį pėdsaką **ir kad būtų padedama užtikrinti ypatingos svarbos žaliavų žiediškumą**. Taikant šią sistemą turėtų būti atsižvelgiama į mokliškai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus gyvavimo ciklo vertinimo srities tarptautinius standartus. Reikalavimas nurodyti medžiagos aplinkosauginį pėdsaką turėtų būti taikomas tik tuo atveju, jeigu, remiantis specialiu vertinimu, padaroma išvada, kad tai padėtų siekti Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, nes palengvintų ypatingos svarbos žaliavų, kurių aplinkosauginis pėdsakas mažesnis, pirkimą ir nebūtų daromas neproporcingas poveikis prekybos srautams **ir ekonominėms sąnaudoms**.

Priėmusi atitinkamus skaiėiavimo metodus, Komisija turėtų nustatyti ypatingos svarbos žaliavų veiksmingumo klases, kad potencialūs pirkėjai galėtų lengvai palyginti atitinkamą prieinamų medžiagų aplinkosauginį pėdsaką, o rinka bŭtų skatinama naudoti tvaresnes medžiagas. Ypatingos svarbos žaliavų pardavėjai turėtų užtikrinti, kad jų klientai galėtų susipažinti su aplinkosauginio pėdsako deklaracijomis. Užtikrinant skaidrumą, susijusį su Sąjungos rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų atitinkamu pėdsaku, taip pat galima sudaryti sąlygas taikyti kitas Sąjungos ir nacionalinio lygmens politikos priemones, kaip antai paskatas arba žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus, kuriais skatinama ypatingos svarbos žaliavų, turinėių mažesnę poveikį aplinkai, gamyba.

(60) aplinkosauginio pėdsako nustatymo metodai yra svarbus apskaičiavimo taisyklių rengimo pagrindas. Jie grindžiami moksliskai pagrįstais vertinimo metodais, kuriuos taikant atsižvelgiama į tarptautinio lygmens pokyčius ir kurie apima poveikį aplinkai, įskaitant klimato kaitą ir poveikį vandeniui, orui, dirvožemiui, ištekliams, taip pat žemės naudojimo ir toksiškumo poveikį;

- (61) turėtų būti užtikrinama, kad **atsakingas gamintojas**, prieš **pateikiant** rinkai gaminius arba medžiagas, įvertintų jų atitiktį reikalavimams, kuriais siekiama pagerinti pastoviųjų magnetų žiedišumą ir ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako deklaravimą, ir kad kompetentingos nacionalinės institucijos veiksmingai užtikrintų tų reikalavimų vykdymą. Šį uždavinį siekiama spręsti nuostatomis dėl atitikties užtikrinimo ir rinkos priežiūros, nustatytomis pagal Reglamentą (ES) 2019/1020²⁴ ir Reglamentą ... **[Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentas, kaip pasiūlyta COM(2022)0142]**, todėl jos turėtų būti taikomos ir tiems reikalavimams. **Todėl Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas siekiant užtikrinti, kad tos nuostatos prireikus būtų taikomos šio reglamento kontekste.** Siekiant toliau užtikrinti, kad būtų optimaliai naudojamos esamos sistemos, turėtų būti užtikrinama, kad gaminių, kurių tipas turi būti patvirtintas pagal **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą** (ES) 2018/858²⁵ arba **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą** (ES) Nr. 168/2013²⁶, atitiktis reikalavimams būtų užtikrinama taikant esamą tipo patvirtinimo sistemą;
- (62) kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalyje, Komisija turėtų paprašyti vienos ar kelių Europos standartizacijos organizacijų parengti Europos standartų projektus, kuriais būtų remiami šio reglamento tikslai;

²⁴ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).

²⁵ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/858 dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo ir rinkos priežiūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2007 ir (EB) Nr. 595/2009 bei panaikinama Direktyva 2007/46/EB (OL L 151, 2018 6 14, p. 1).

²⁶ 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 168/2013 dėl dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių patvirtinimo ir rinkos priežiūros (OL L 60, 2013 3 2, p. 52).

(63) siekdama įgyvendinti 2020 m. svarbiausiųjų žaliavų veiksmų planą, Sąjunga su trečiosiomis šalimis susitarė dėl strateginių partnerysčių žaliavų srityje. Siekiant įvairinti pasiūlą, šios pastangos turėtų būti tęsiamos. Siekdamas sukurti ir užtikrinti nuoseklią būsimų partnerysčių sudarymo sistemą, valstybės narės ir Komisija, bendradarbiaudamos Žaliavų taryboje, turėtų aptarti, *inter alia*, tai, ar esamomis partnerystėmis pasiekiami numatyti tikslai, **pirmenybę** trečiosioms šalims, kai sudaromos naujos partnerystės, tokių partnerysčių **turinį** ir jų **suderinamumą** bei galimo valstybių narių dvišalio bendradarbiavimo su atitinkamomis trečiosiomis šalimis **sinergiją. Tai turėtų būti daroma nedarant poveikio Tarybos prerogatyvoms pagal Sutartis.** Sąjunga, laikydamasi strategijos „Global Gateway“, turėtų siekti abipusiškai naudingų partnerysčių su besiformuojančiomis rinkomis ir besivystančiomis šalimis, kuriomis būtų prisidedama prie jos žaliavų tiekimo grandinės įvairinimo ir sukuriama pridėtinė šių šalių gamybos vertė;

(64) *strateginiai projektai trečiosiose valstybėse, ypač tose, su kuriomis nėra sudaryti strateginės partnerystės susitarimai, gali būti ypač rizikingi investuotojams ir dažnai labai priklauso nuo politinės paramos toje šalyje. Šį klausimą galima išspręsti didinant rizikos pasidalijimą tarp suinteresuotųjų įmonių, veikiančių Sąjungos strateginių interesų labui. Todėl taip pat turėtų būti teikiama parama, kad įmonės, įskaitant atvejus, kai jos veikia kaip konsorciškai, nedarant poveikio Sutarties 101 straipsnio taikymui, galėtų patekti į trečiųjų valstybių, su kuriomis nesudaryti strateginės partnerystės ar laisvosios prekybos susitarimai, rinkas. Tokia parama gali apimti paramos tinklo sukūrimą siekiant padėti jiems užmegzti ryšius atitinkamoje trečiojoje valstybėje ir rinkti informaciją apie vietas ir regionines aplinkybes;*

- (65) siekiant remti užduočių, susijusių su strateginių projektų rengimu ir jų finansavimu, žvalgybos programomis, stebėsenos pajėgumais ar strateginėmis atsargomis, įgyvendinimą ir teikti Komisijai tinkamas rekomendacijas, turėtų būti įsteigta Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba. Žaliavų tarybą turėtų sudaryti valstybės narės ir Komisija, o kitos šalys, **visų pirma Europos Parlamentas**, joje galėtų dalyvauti stebėtojų teisėmis. . Siekdama įgyti reikiamų ekspertinių žinių, reikalingų tam tikroms užduotims įgyvendinti, Žaliavų taryba turėtų įsteigti nuolatinius finansavimo, **visuomenės pritarimo**, žvalgybos, stebėsenos ir strateginių išteklių pogrupius **taip pat žiediško, efektyvaus išteklių naudojimo ir pakeitimo kitomis medžiagomis pogrupį**, kurie turėtų veikti kaip tinklas, suburdami įvairias atitinkamas nacionalines institucijas ir prireikus konsultuodamiesi su pramonės atstovais, akademinė bendruomene, pilietine visuomene ir kitomis atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis. Žaliavų tarybos rekomendacijos ir nuomonės turėtų būti neprivalomos, o tai, kad tokių rekomendacijų ar nuomonių nėra, neturėtų trukdyti Komisijai vykdyti savo užduočių pagal šį reglamentą;
- (66) tai atvejais, kai nėra pažangos siekiant tikslų, įskaitant pajėgumų ir įvairinimo lyginamuosius rodiklius, gali reikėti priimti papildomų priemonių. Todėl Komisija turėtų stebėti pažangą, daromą siekiant šių tikslų;

- (67) siekiant, kad valstybėms narėms tenkanti administracinė našta būtų kuo mažesnė, skirtingos duomenų teikimo prievolės turėtų būti supaprastintos, o Komisija turėtų parengti formą, kurią naudodamos valstybės narės galėtų vykdyti savo prievolės teikti duomenis, susijusius su projektais, žvalgyba, stebėseną ar strateginėmis atsargomis reguliariai skelbiamame bendrajame dokumente, kuris gali būti konfidencialus arba skirtas tik tarnybiniam naudojimui;
- (68) siekiant užtikrinti patikimą ir konstruktyvų kompetentingų institucijų bendradarbiavimą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, visos šalys, taikančios šį reglamentą, turėtų užtikrinti informacijos ir duomenų, gautų vykdant savo užduotis, konfidencialumą. Komisija ir nacionalinės kompetentingos institucijos, jų pareigūnai, valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurių darbą prižiūri šios institucijos, taip pat kitų valstybių narių institucijų pareigūnai ir valstybės tarnautojai neturėtų atskleisti informacijos, kurią jie gauna arba kuria keičiasi pagal šį reglamentą, ir tokios informacijos, kuriai taikoma pareiga saugoti profesinę paslaptį. Ši nuostata turėtų būti taikoma ir Europos ypatingos svarbos žaliavų tarybai. Duomenys turėtų būti tvarkomi ir saugomi saugioje aplinkoje;

(69) priimant deleguotuosius aktus pagal SESV 290 straipsnį ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos vyktų vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros²⁷ nustatytais principais. Visų pirma, siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

²⁷ *Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrasis susitarimas dėl deleguotųjų aktų, pridėtas prie 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros (OJ L 123, 12.5.2016, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj)*

(70) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su: a) strateginių projektų pripažinimo paraiškų, su strateginiais projektais susijusių pažangos ataskaitų, nacionalinių žvalgybos programų ir valstybių narių ataskaitų, susijusių su žvalgyba, stebėseną, strateginėmis atsargomis ir žiedišku, formų nustatymu; b) nustatymu, kurie gaminiai, sudedamosios dalys ir atliekų srautai laikomi turinčiais didelį ypatingos svarbos žaliavų utilizavimo potencialą; ir c) su ypatingos svarbos žaliavų tvarumu susijusių schemų pripažinimo kriterijų nustatymu ir taikymu. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011²⁸;

²⁸ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).*ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>*.

(71) siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi pagal šį reglamentą nustatytų įpareigojimų, įmonėms, kurios nesilaiko savo įsipareigojimų, be kita ko, susijusių su pasirengimu valdyti riziką, projektų informacijos teikimu ir informacija apie perdirbamumą, turėtų būti taikomos sankcijos. Todėl reikia, kad valstybės narės už šio reglamento pažeidimus nacionalinės teisės aktuose nustatytų veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas. ***Taip pat reikia, kad valstybės narės užtikrintų, kad projektų rengėjai, kai aktualu, turėtų teisę į administracinį arba teisminį nagrinėjimą pagal nacionalinę teisę;***

(72) Komisija turėtų atlikti šio reglamento vertinimą. Remiantis Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 dalimi, šis vertinimas turėtų būti grindžiamas penkiais kriterijais – veiksmingumu, efektyvumu, aktualumu, nuoseklumu ir Europos pridėtine verte – ir turėtų būti naudojamas kaip pagrindas galimų papildomų priemonių poveikiui įvertinti. Komisija turėtų pateikti Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šio reglamento įgyvendinimo ir pažangos siekiant jo tikslų, įskaitant pajėgumų ir įvairinimo lyginamuosius dydžius, ataskaitą. Ataskaitoje, remiantis priemonių, susijusių su informacijos apie ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką skaidrumu, įgyvendinimu, taip pat turėtų būti įvertinama, ar tikslinga nustatyti didžiausias ribas, susijusias su aplinkosauginiu pėdsaku. ***Komisija taip pat turėtų įvertinti 2040 m. ir 2050 m. ir atskirų strateginių žaliavų rodiklių nustatymo poreikį, Sąjungos aplinkos teisės aktų ir šio reglamento nuoseklumą, visų pirma atsižvelgiant į strateginių projektų prioritetinį statusą, pagal 25 straipsnį sukurtos bendro pirkimo sistemos poveikį konkurencijai vidaus rinkoje ir tai, ar tikslinga nustatyti papildomas priemones atliekų, visų pirma metalo laužo, surinkimui, rūšiavimui ir perdirbimui didinti;***

- (73) tiek, kiek bet kuri iš šiame reglamente numatytų priemonių yra valstybės pagalba, su tokiomis priemonėmis susijusiomis nuostatomis nedaroma poveikio Sutarties 107 ir 108 straipsnių taikymui;
- (74) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. pagerinti vidaus rinkos veikimą, sukuriant sistemą, kuria būtų užtikrinamos Sąjungos galimybės naudoti saugiai ir tvariai tiekiamas ypatingos svarbos žaliavas, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio tuos tikslus galima pasiekti tik Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 skyrius

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas ir tikslai

1. Bendras šio reglamento tikslas – pagerinti vidaus rinkos veikimą sukuriant sistemą, kuria būtų užtikrinamas saugus, *atsparus* ir tvarus ypatingos svarbos žaliavų tiekimas Sąjungai, *be kita ko, skatinant efektyvumą ir žiedžiškumą visoje vertės grandinėje.*
2. Siekiant 1 dalyje nurodyto bendro tikslo, šiuo reglamentu *nustatomos priemonės, kuriomis* siekiama:
 - a) *mažinti su ypatingos svarbos žaliavomis susijusių tiekimo sutrikimų, galinčių iškreipti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, riziką, visų pirma nustatant ir remiant strateginius projektus, kuriais prisidedama prie priklausomybės mažinimo ir importo įvairinimo, taip pat dedant pastangas skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad būtų sušvelnintas numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas;*

- █
- b) gerinti Sąjungos gebėjimą stebėti ir mažinti su ypatingos svarbos žaliavomis susijusią tiekimo riziką;
 - c) užtikrinti Sąjungos rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų ir gaminių, kuriuose yra ypatingos svarbos žaliavų, laisvą judėjimą, kartu užtikrinant aukšto lygio aplinkos apsaugą ir tvarumą, be kita ko, pagerinant jų žiediškumą █ .
- █

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) žaliava – apdorota arba neapdorota medžiaga, naudojama kaip tarpinių arba galutinių gaminių gamybos žaliava, išskyrus medžiagas, daugiausia naudojamas maistui, pašarams arba kaip deginamas kuras;
- 2) ypatingos svarbos žaliavos – 4 straipsnyje apibrėžtos žaliavos;
- 3) strateginės žaliavos – 3 straipsnyje apibrėžtos žaliavos;
- 4) žaliavų vertės grandinė – visa veikla ir procesai, susiję su žaliavų žvalgyba, gavyba, apdorojimu ir perdirbimu;
- 5) žvalgyba – veikla, kurią vykdant siekiama atpažinti ir nustatyti mineralų santalkų savybes;

- 6) gavyba – rūdų, naudingųjų iškasenų ir augalinių produktų gavyba iš jų pirminio šaltinio, **juos išgaunant kaip pagrindinį produktą arba šalutinį produktą**, įskaitant po žeme esančias mineralų santalkas, po vandeniu **arba vandenyje** esančias mineralų santalkas, jūros vandenį ir medžius;
- 7) Sąjungos gavybos pajėgumas – bendras didžiausias rūdų, naudingųjų iškasenų, augalinių produktų ir koncentratų, kurių sudėtyje yra strateginių žaliavų, kasmet gaunamų vykdant gavybos operacijas, įskaitant apdorojimo operacijas, kurios paprastai vykdomos Sąjungoje esančioje gavybos vietoje arba netoli jos, kiekis;
- 8) **mineralų santalkos – atskiras mineralas arba mineralų derinys, randamas galimo ekonominio intereso stovymėje arba telkinyje;**
- 9) atsargos – visos mineralų santalkos, kurių gavyba yra ekonomiškai perspektyvi **tam tikromis rinkos sąlygomis;**

- 10) apdorojimas – fiziniai, cheminiai ir biologiniai procesai, susiję su žaliavų transformavimu iš rūdų, mineralų, augalinių produktų arba atliekų į grynuosius metalus, lydinius ar kitus ekonomiškai tinkamo pavidalo produktus, **įskaitant, be kita ko, valymą, atskyrimą, lydymą ir rafinavimą, išskyrus metalo apdirbimą ir tolesnį transformavimą į tarpines ir galutines prekes**;
- 11) Sąjungos apdorojimo pajėgumas – bendra didžiausia strateginių žaliavų apdorojimo operacijų, išskyrus tokias operacijas, kurios paprastai vykdomos Sąjungoje esančioje gamybos vietoje arba netoli jos, gamybos apimtis;
- 12) perdirbimas – **perdirbimas, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB**;
- 13) Sąjungos perdirbimo pajėgumas – bendra didžiausia strateginių žaliavų perdirbimo **po pakartotinio apdorojimo** operacijų, įskaitant atliekų rūšiavimą ir pirminį paruošimą, bei jų **apdorojimo paverčiant antrinėmis žaliavomis** gamybos apimtis Sąjungoje;

- 14) metinis sunaudojamas strateginių žaliavų kiekis – bendras Sąjungoje įsisteigusią įmonių perdirbamas strateginių žaliavų kiekis, išskyrus Sąjungos rinkai pateikiamuose tarpiniuose arba galutiniuose gaminiuose esančių strateginių žaliavų kiekius;
- 15) tiekimo rizika – tiekimo rizika, apskaičiuota pagal II priedą;
-
- 16) *ypatingos svarbos žaliavų projektas – planuojamas įrenginys arba planuojamas reikšmingas esamo įrenginio, kuriame vykdoma ypatingos svarbos žaliavų gavybos, apdorojimo arba perdirbimo veikla, išplėtimas arba paskirties pakeitimas, kaip apibrėžta 4 straipsnyje;*
- 17) įsipareigojantis pirkti subjektas – įmonė, sudariusi įsipareigojimo pirkti sutartį su projekto rengėju;

- 18) įsipareigojimo pirkti arba parduoti sutartis – įmonės ir projekto rengėjo sutartimi grindžiamas susitarimas, kuriame numatomas įmonės įsipareigojimas per tam tikrą laikotarpį įsigyti dalį žaliavų, pagamintų vykdant konkretų žaliavų projektą, arba projekto rengėjo įsipareigojimas suteikti įmonei galimybę tai padaryti;
- 19) projekto rengėjas – įmonė arba įmonių konsorciumas, plėtojantis žaliavų projektą;
- 20) leidimų išdavimo procedūra – procedūra, kuri apima visus atitinkamus *ypatingos svarbos žaliavų* projektų ■ objektų statybos ir eksploatacijos leidimus, įskaitant statybos, cheminių medžiagų naudojimo ir prijungimo prie tinklo leidimus, poveikio aplinkai vertinimus ir veiklos leidimus, kai jų reikalaujama, ir apima visas ■ paraiškas ir procedūras nuo paraiškos *išsamumo* patvirtinimo iki 9 straipsnio 1 dalyje *nurodyto atsakingo bendro kontaktinio punkto* pranešimo apie bendrąjį sprendimą dėl procedūros rezultatų;

- 21) bendrasis sprendimas – valstybių narių institucijų priimtas sprendimas arba sprendimų rinkinys, kuriuo nustatoma, ar projekto rengėjui leidžiama įgyvendinti žaliavų projektą, nedarant poveikio bet kokiems sprendimams, priimtiems taikant apeliacinę procedūrą;
- 22) ***nacionalinė programa – nacionalinių ir regioninių valdžios institucijų parengta ir priimta visą teritoriją apimanti nacionalinė programa arba programų rinkinys;***
- 23) parengtinė žvalgyba – nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu vykdoma žvalgyba, išskyrus detaliają žvalgybą;
- 24) detalioji žvalgyba – išsamus atskirų mineralų santalkų tyrinėjimas;

█

- 25) prognozinis žemėlapis – žemėlapis, kuriame nurodytos vietovės, kuriose gali būti tam tikros žaliavos mineralų santalkų;
- 26) tiekimo sutrikimas – netikėtas reikšmingas žaliavų prieinamumo sumažėjimas arba reikšmingas žaliavos kainos padidėjimas, **viršijant įprastą rinkos kainų svyravimą**;
- 27) žaliavų tiekimo grandinė – visa žaliavų vertės grandinės veikla ir procesai iki etapo, nuo kurio žaliava pradeda naudoti tarpinių arba galutinių gaminių gamybai;
- 28) švelninimo strategija – ekonominės veiklos vykdytojo parengtos priemonės, kuriomis siekiama apriboti su jo tiekimo grandine susijusio tiekimo sutrikimų tikimybę arba sumažinti dėl tokio sutrikimo padarytą žalą jo ekonominei veiklai;
- 29) pagrindiniai rinkos dalyviai – **Sajungos** ypatingos svarbos žaliavų **tiekimo grandinėje veikiančios įmonės ir** ypatingos svarbos žaliavas **naudojančios galutinės grandies įmonės, kurių patikimas veikimas yra būtinas** ypatingos svarbos žaliavų **tiekimui**;

- 30) strateginės atsargos – tam tikros žaliavos kiekis bet koku pavidalu, kurį saugo viešojo arba privačiojo sektoriaus veiklos vykdytojas, numatant šį kiekį panaudoti tiekimo sutrikimų atveju;
- 31) didelė įmonė – įmonė, kurios vidutinis įmonės darbuotojų skaičius paskutiniaisiais finansiniais metais, kurių metinės finansinės ataskaitos yra parengtos, viršijo 500 ir kurios pasaulinė grynoji apyvarta viršijo 150 mln. EUR;
- 32) strateginės technologijos – *pagrindinės* technologijos, *naudojamos* įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos, *aviacijos ir kosmoso* pramonėje;
- 33) direktorių valdyba – už įmonės vykdomojo valdymo priežiūrą atsakingas administracinis ar priežiūros organas arba, jei tokio organo nėra, analogiškas pareigas einantis asmuo ar asmenys;
- 34) *atliekos – atliekos, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB;*

- 35) surinkimas – *surinkimas, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB*;
- 36) tvarkymas – *tvarkymas, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB*;
- 37) naudojimas – *naudojimas, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB*;
- 38) ***pakartotinis naudojimas – pakartotinis naudojimas, kaip tai suprantama Direktyvoje 2008/98/EB***;
- 39) kasybos atliekos – kasybos atliekos, kaip tai suprantama Direktyvoje 2006/21/EB;
- 40) kasybos atliekų įrenginys – kasybos atliekų įrenginys, apibrėžtas Direktyvoje 2006/21/EB;
- 41) išankstinis ekonominis vertinimas – žaliavų projekto, kuriuo metu planuojama išgauti ypatingos svarbos žaliavas iš kasybos atliekų, galimo ekonominio perspektyvumo konceptualus vertinimas ankstyvuju etapu;

- 42) magnetinio rezonanso tomografijos prietaisas – neinvazinė medicinos priemonė, kurioje naudojant magnetinius laukus sukuriama anatominiai vaizdai, arba bet kuri kita priemonė, kurioje naudojant magnetinius laukus sukuriama objekto vidaus vaizdai;
- 43) vėjo energijos generatorius – sausumos arba jūros vėjo elektrinės dalis, kurioje mechaninė vėjaračio energija paverčiama elektros energija;
- 44) pramoninis robotas – automatiškai valdomas, perprogramuojamas, daugiafunkcis manipulatorius, kurio judėjimas programuojamas trimis ar daugiau ašių, kuris gali būti stacionarus arba mobilus, naudojamas pramonės automatizavimo tikslais;
- 45) motorinė transporto priemonė – patvirtinto tipo M arba N kategorijos transporto priemonė, kaip tai suprantama Reglamente (ES) 2018/858;
- 46) lengvoji transporto priemonė – *lengvoji* ratinė transporto priemonė, kuri gali būti varoma vien elektros varikliu arba varikliu ir žmogaus galia, įskaitant elektrinius paspirtukus, elektrinius dviračius ir patvirtinto tipo L kategorijos transporto priemones, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 168/2013;

- 47) vėsinimo generatorius – vėsinimo sistemos dalis, kurioje sukuriama temperatūros skirtumas, leidžiantis, taikant elektrinį garų suspaudimo ciklą, ištraukti šilumą iš erdvės arba vykstant procesui, kai turi būti aušinama;
- 48) šilumos siurblys – šildymo sistemos dalis, kurioje, taikant elektrinį garų suspaudimo ciklą, sukuriama temperatūros skirtumas, leidžiantis tiekti šilumą patalpoms arba procesams, kuriems reikia šilumos;
- 49) elektros variklis – įrenginys, kuris elektrinę įėjimo galią keičia sukamąja mechanine išėjimo galia, **kurio sukimosi greitis ir sukimo momentas priklauso nuo tokių veiksnių kaip maitinimo įtampa ir variklio polių skaičius** ir kurio vardinė išėjimo galia yra ne mažesnė kaip 0,12 kW;
- 50) automatinė skalbyklė – skalbyklė, kuri sudėtus skalbinius išskalbia pati naudotojui nesikišant jokių programos etapų;

- 51) būgninė džiovyklė – prietaisas, kuriame tekstilės gaminiai džiovinami sukamame būgne, per kurį leidžiamas šildomas oras;
- 52) mikrobangų krosnelė – prietaisas maistui šildyti naudojant elektromagnetinę energiją;
- 53) dulkių siurblys – prietaisas nešvarumams nuo valomo paviršiaus surinkti naudojant oro srovę, susidarančią prietaiso viduje sukūrus žemesnį slėgį;
- 54) indaplovė – stalo reikmenims plauti ir skalauti skirtas prietaisas;
- 55) pastovusis magnetas – magnetas, kurio magnetizmas išlieka po to, kai jis pašalinamas iš išorinio magnetinio lauko;
- 56) duomenų saitas – brūkšninio kodo ženklas, dvimatis ženklas ar kita prietaisu nuskaitytoma automatinio identifikavimo duomenų fiksavimo priemonė;

- 57) unikalus gaminio identifikatorius – unikali ženklų eilutė, skirta gaminiams identifikuoti;
- 58) magnetų danga – medžiagos sluoksnis, paprastai naudojamas magnetams apsaugoti nuo korozijos;
- 59) pašalinimas – rankinis, mechaninis, cheminis, terminis arba metalurginis apdorojimas, kai tam tikros sudedamosios dalys arba medžiagos gali būti pašalinamos kaip išgaunamas srautas arba kartu su išgaunamu srautu;
- 60) perdirbėjas – fizinis arba juridinis asmuo, vykdamas perdirbimo operacijas leidimą turinčiame įrenginyje;
- 61) tiekimas rinkai – platinti, vartoti ar naudoti skirto gaminio tiekimas Sąjungos rinkoje, vykdamas komercinę veiklą už atlygį arba be jo;

- 62) ypatingos svarbos žaliavos rūšis – rinkai pateikiama ypatingos svarbos žaliava, kuri atskiriama pagal jos apdorojimo būseną, cheminę sudėtį, geografinę kilmę arba taikytus gamybos metodus;
- 63) pateikimas rinkai – gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;
- 64) atitikties vertinimas – procesas, kurio metu nustatoma, ar įvykdyti 27, 28 arba 34 straipsnyje nustatyti reikalavimai;

- 65) strateginė partnerystė – Sąjungos ir trečiosios valstybės *arba užjūrio šalių ir teritorijų (UŠT)* įsipareigojimas stiprinti bendradarbiavimą, susijusį su žaliavų vertės grandine, nustatomas neprivalomu dokumentu, kuriame nustatomi konkretūs bendro intereso veiksmai, *padėsiantys pasiekti abiem partneriams naudingų rezultatų*;
- 66) *daugiašalis suinteresuotųjų subjektų valdymas – oficialus, prasmingas ir esminis įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant bent pilietinę visuomenę, vaidmuo priimant sprendimus dėl schemas, patvirtintas įgaliojimais, sutarties sąlygomis ar kitais įrodymais, kuriais patvirtinamas arba remiamas įvairių suinteresuotųjų subjektų atstovų dalyvavimas schemeje.*

2 skyrius

Ypatingos svarbos ir strateginės žaliavos

3 straipsnis

Strateginių žaliavų sąrašas

1. ***I priedo 1 skirsnyje išvardytos žaliavos, įskaitant neapdorotas žaliavas, bet kokios apdorojimo būsenos žaliavas ir žaliavas, kurios išgaunamos kaip kitų gavybos, apdorojimo ar perdirbimo procesų šalutinis produktas, laikomos strateginėmis žaliavomis.***
2. Siekiant atnaujinti strateginių žaliavų sąrašą, Komisijai pagal **38** straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas I priedo 1 skirsnis.
Kartu su vertinamomis žaliavomis atnaujintame strateginių žaliavų sąrašė nurodomas žaliavų, kurios strategiškai yra vienos iš svarbiausių, prognozuojamas paklausos augimas ir sunkumai, kylantys didinant jų gamybą. Strateginė svarba, numatomas paklausos augimas ir gamybos didinimo sunkumai nustatomi pagal I priedo 2 skirsnį.

3. Komisija peržiūri ir prireikus atnaujina strateginių žaliavų sąrašą ne vėliau kaip ...
[Leidinių biuro prašoma įrašyti: *treji* metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] ir po to kas *trejus* metus. *Žaliavų tarybos prašymu, remdamasi stebėseną ir testavimu nepalankiausiomis sąlygomis pagal šį reglamentą, Komisija peržiūri ir, jei tikslinga, papildomai atnaujina sąrašą bet kuriuo metu, neskaitant reguliarių peržiūrų.*
4. *Pirmą kartą atnaujindama sąrašą pagal 3 dalį, Komisija, remdamasi savo vertinimu pagal I priedo 2 skirsnį ir 2 dalį, visų pirma įvertina, ar sintetinis grafitas turėtų likti strateginių žaliavų sąraše.*

4 straipsnis

Ypatingos svarbos žaliavų sąrašas

1. ***II priedo 1 skirsnyje išvardytos žaliavos, įskaitant neapdorotas žaliavas, bet kokios apdorojimo būsenos žaliavas ir žaliavas, kurios išgaunamos kaip kitų gavybos, apdorojimo ar perdirbimo procesų šalutinis produktas, laikomos ypatingos svarbos žaliavomis.***
2. Siekiant atnaujinti ypatingos svarbos žaliavų sąrašą, Komisijai pagal **38** straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas II priedo 1 skirsnis.

Į atnaujintą ypatingos svarbos žaliavų sąrašą įtraukiamos I priedo 1 skirsnyje išvardytos strateginės žaliavos ir kitos žaliavos, kurių ekonominė svarba ir tiekimo rizika prilygsta 3 dalyje nurodytoms riboms arba jas viršija. Ekonominė svarba ir tiekimo rizika apskaičiuojamos pagal II priedo 2 skirsnį.

3. Tiekimo rizikos riba yra 1, o ekonominės svarbos – 2,8.
4. Komisija peržiūri ir prireikus *pagal 2 dalį* atnaujina ypatingos svarbos žaliavų sąrašą ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: *treji* metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] ir po to *bent* kas *trejus* metus.

3 skyrius

Sąjungos žaliavų vertės grandinės stiprinimas

1 skirsnis

Strateginiai projektai

5 straipsnis

Rodikliai

Komisija ir valstybės narės stiprina įvairius strateginių žaliavų vertės grandinės etapus taikydamos šiame skyriuje numatytas priemones tam, kad:

- a) užtikrintų, kad iki 2030 m. būtų gerokai padidinti Sąjungos pajėgumai kiekvienos strateginės žaliavos atžvilgiu, kad bendras Sąjungos pajėgumas būtų artimas arba pasiektų šiuos rodiklius:***
 - i) naudojant Sąjungos gavybos pajėgumą galima išgauti rūdas, naudingąsias iškasenas ar koncentratas, kurių kiekio pakanka pagaminti ne mažiau kaip 10 proc. metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio, jeigu tai galima padaryti atsižvelgiant į Sąjungos atsargas;***

- ii) naudojant Sąjungos apdorojimo pajėgumą, įskaitant visus tarpinius apdorojimo veiksmus, galima pagaminti ne mažiau kaip 40 proc. metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio;*
 - iii) naudojant Sąjungos perdirbimo pajėgumą, įskaitant visus tarpinius perdirbimo veiksmus, galima pagaminti ne mažiau kaip 25 proc. metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio ir galima perdirbti vis didesnius kiekvienos strateginės žaliavos kiekius iš atliekų;*
- b) įvairinti strateginių žaliavų importą į Sąjungą, siekiant užtikrinti, kad iki 2030 m. metinis kiekvienos strateginės žaliavos sunaudojimo Sąjungoje kiekis bet kuriuo atitinkamu perdirbimo etapu galėtų būti grindžiamas importu iš kelių trečiųjų šalių, iš kurių nė viena netiektų daugiau kaip 65 proc. metinio Sąjungoje sunaudojamo kiekio;*

4. *Komisija ir valstybės narės deda pastangas, kad paskatintų technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, siekiant sulėtinti numatomą ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimą taip, kad jis būtų mažesnis už 44 straipsnio 1 dalyje nurodytą orientacinę prognozę, taikant atitinkamas priemones, nustatytas šiame skirsnyje ir V skyriaus 1 skirsnyje.*

Iki 2027 m. sausio 1 d. Komisija pagal 38 straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo šis reglamentas papildomas nustatant Sąjungos perdirbimo pajėgumo rodiklius, išreikštus strateginių žaliavų, esančių atitinkamuose atliekų srautuose, dalimi.

Šiuo tikslu deleguotajame akte nurodomi atliekų srautai ir juose esančios strateginės žaliavos, dėl kurių turima pakankamai informacijos apie atitinkamus atliekų kiekius ir jų strateginių žaliavų kiekį, remiantis 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių²⁹, Direktyvoje 2008/98/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/19/ES³⁰ ir Reglamente (ES) 2023/1542 nustatytais ataskaitų teikimo reikalavimais, kad būtų galima įvertinti Sąjungos perdirbimo pajėgumus kaip atitinkamuose atliekų srautuose esančių strateginių žaliavų dalį.

²⁹ 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EC dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (OL L 269, 2000 10 21, p. 34).

³⁰ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEĪA) (nauja redakcija) (OL L 197, 2012 7 24, p. 38).

Be to, deleguotuoju aktu nustatomas Sąjungos perdirbimo pajėgumo rodiklis, grindžiamas kiekvienos strateginės žaliavos, esančios atitinkamuose atliekų srautuose, nustatytuose pagal 2 pastraipą, perdirbimo pajėgumu.

Komisija nustato 3 pastraipoje nurodyto perdirbimo pajėgumo lygį remdamasi šiais elementais:

- a) dabartiniu Sąjungos perdirbimo pajėgumu, išreikštu strateginių žaliavų, esančių atitinkamuose atliekų srautuose, dalimi;*

- b) *kokiu mastu strateginės žaliavos gali būti panaudotos iš tų atliekų srautų, atsižvelgiant į technologines ir ekonomines galimybes;*
- c) *kitais tikslais, nustatytais Sąjungos teisės aktuose, susijusiuose su strateginių žaliavų naudojimu iš atliekų.*

Komisijai suteikiami įgaliojimai atnaujinti delegotąjį aktą, jei atlikus 46 straipsnio 1a dalyje nurodytą vertinimą gaunama informacijos apie atitinkamus atliekų kiekius ir strateginių žaliavų kiekį kituose atliekų srautuose.

6 straipsnis

Strateginių projektų pripažinimo kriterijai

1. Gavusi projekto rengėjo paraišką ir laikydamasi 7 straipsnyje nustatytos tvarkos, Komisija strateginiais projektais pripažįsta žaliavų projektus, kurie atitinka šiuos kriterijus:
- a) projektu būtų reikšmingai prisidedama prie Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumo užtikrinimo;
 - b) projektą įgyvendinti yra arba bus techniškai įmanoma per pagrįstą laikotarpį, o numatomą projekto gamybos apimtį galima pakankamai patikimai įvertinti;

- c) projektas būtų įgyvendinamas tvariai, visų pirma kiek tai susiję su poveikio aplinkai stebėseną, prevencija ir mažinimu, **socialiniu požiūriu neigiamo poveikio prevencija ir mažinimu vykdančią** socialiai atsakingą veiklą, įskaitant pagarbą žmogaus, **čiabuvių tautų** ir darbuotojų teisėms, **visų pirma priverstinio perkėlimo atveju**, kokybiškų darbo vietų kūrimo galimybėmis ir prasmingu bendradarbiavimu su vietos bendruomenėmis ir atitinkamais socialiniais partneriais, taip pat skaidria verslo veikla laikantis tinkamos atitikties užtikrinimo politikos, siekiant užkirsti kelią neigiamam poveikiui tinkamam viešojo administravimo veikimui, be kita ko, korupcijai ir kyšininkavimui, ir kuo labiau sumažinti šį poveikį;
- d) Sąjungoje vykdomų projektų atveju projekto sukūrimas, vykdymas ir gamyba būtų naudingi tarpvalstybiniu mastu ne tik atitinkamai valstybei narei, bet ir galutinės grandies sektoriams;

- e) trečiojoje valstybėje, kurios yra besiformuojančios rinkos arba besivystančios ekonomikos šalys, vykdomų projektų atveju projektas būtų abipusiškai naudingas Sąjungai ir atitinkamai trečiajai valstybei, nes toje valstybėje būtų sukuriama pridėtinė vertė.

2. Atitiktį 1 dalyje nustatytiems pripažinimo kriterijams Komisija vertina pagal III priede išdėstytus elementus ir įrodymus.

Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas, siekiant elementus ir įrodymus, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant, ar laikomasi 1 dalyje nustatytų pripažinimo kriterijų, suderinti su technikos ir mokslo sričių pažanga arba atsižvelgti į Sąjungos teisės aktų ar tarptautinių dokumentų, išvardytų III priedo 4 punkte, pakeitimus, arba į priimtus papildomus Sąjungos teisės aktus ar tarptautinius dokumentus, susijusius su 1 dalies c punkte nurodyto kriterijaus įvykdymu.

3. Projekto pripažinimas strateginiu projektu nedaro poveikio reikalavimams, taikomiems atitinkamam projektui arba projekto rengėjui pagal tarptautinę, Sąjungos arba nacionalinę teisę.

7 straipsnis

Paraiška ir pripažinimas

1. Paraiškas dėl žaliavų projekto pripažinimo strateginiu projektu projekto rengėjas teikia Komisijai. Paraiškoje pateikiama ši informacija:
 - a) svarbūs įrodymai, susiję su 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų laikymusi;
 - b) projekto klasifikacija pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją kartu su atitinkamais įrodymais;
 - c) projekto įgyvendinimo tvarkaraštis, įskaitant projektui reikalingų leidimų ir atitinkamos leidimų išdavimo procedūros būklės apžvalgą;

- d) planas, kuriame numatomos priemonės visuomenės pritarimui lengviau gauti, įskaitant, kai tinkama, **priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos prasmingam ir aktyviam poveikį patiriančių bendruomenių dalyvavimui**, pakartotinai naudojamų ryšių su vietos bendruomenėmis, organizacijomis, įskaitant socialinius partnerius, **ir valdžios institucijomis** kanalų sukūrimą, **taip pat** informuotumo didinimo ir informavimo kampanijų įgyvendinimą ir **galimų** poveikio švelninimo bei kompensavimo mechanizmų sukūrimą;
- e) **projektų, kurie gali daryti poveikį čiabuvių tautoms, atveju – planas, kuriame numatomos priemonės, skirtos prasmingoms konsultacijoms su poveikį patiriančių čiabuvių tautų atstovais dėl neigiamo poveikio čiabuvių teisėms prevencijos ir mažinimo, ir, kai tinkama, teisingos kompensacijos toms tautoms, taip pat priemonės, kuriomis siekiama atsižvelgti į konsultacijų rezultatus. Jei valstybės, kurios teritorijoje vykdomas projektas, nacionalinėje teisėje yra nuostatų dėl pirmiau minėtų konsultacijų ir jeigu konsultacijos apima visus šiuos tikslus, planas gali būti atitinkamai patikslintas;**

- f) informacija apie projekte dalyvaujančių įmonių kontrolę, nustatyta pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 3 straipsnio 2 ir 3 dalis, ***ir, jei dalyvauja kelios įmonės, informacija apie santykinį kiekvienos įmonės dalyvavimą projekte;***
- g) verslo planas, kuriame įvertinamas projekto finansinis gyvybingumas;
- h) galimybių pagal projektą sukurti kokybiškų darbo vietų ir projekto poreikių, susijusių su kvalifikuota darbo jėga, ***įvertinimas***, taip pat ***darbo planas siekiant remti kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą bei skatinti įtraukų atstovavimą darbuotojams;***
- i) ***trečiosiose valstybėse arba UŠT vykdomų su gavyba susijusių projektų atveju – planas, kaip pagerinti paveiktų teritorijų aplinkos būklę pasibaigus eksploatavimui, siekiant atkurti ankstesnę aplinkos būklę, kartu atsižvelgiant į technines ir ekonomines galimybes;***

- j) *tik su apdorojimu ar perdirbimu saugomose teritorijose pagal Direktyvą 92/43/EEB arba Direktyvą 2009/147/EB susijusių projektų atveju – projekto rengėjo įvertintų techniškai tinkamų alternatyvių vietų aprašymas ir priežastys, kodėl jos laikomos netinkamomis vietomis projektui įgyvendinti.*

2. Komisija *ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 6 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] priima* įgyvendinimo *aktą, kuriuo* nustatoma *bendra* forma, kurią turi naudoti projektų rengėjai, pildydami 1 dalyje nurodytas paraiškas. Šioje formoje gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama 1 dalyje nurodyta informacija. *Šis* įgyvendinimo *aktas priimamas* laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.

Pirmoje pastraipoje nurodytoje bendroje formoje reikalaujamų dokumentų apimtis turi būti pagrįsta.

- 3. Komisija 1 dalyje nurodytas paraiškas vertina paskelbdama atvirą kvietimą ir nustatydama reguliarius galutinius terminus.*

Komisija galutinius terminus nustato bent 4 kartus per metus. Pirmasis galutinis terminas nustatomas ne vėliau kaip [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 3 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

- 4. Komisija per 30 dienų nuo taikomo galutinio termino informuoja pareiškėjus, jei mano, kad paraiškoje pateikta informacija yra išsami. Jei paraiška yra neišsami, Komisija gali paprašyti pareiškėjo nepagrįstai nedelsiant pateikti papildomą informaciją, reikalingą paraiškai užpildyti. Tokiu atveju Komisija nurodo, kokios papildomos informacijos reikia.*

5. ***Komisija informuoja 35 straipsnyje nurodytą Europos ypatingos svarbos žaliavų tarybą (toliau – Žaliavų taryba) apie visas paraiškas, kurios laikomos išsamiomis pagal pirmą pastraipą.***
6. ***Žaliavų taryba reguliariai posėdžiauja pagal [35 straipsnio xx dalį], kad, taikydama sąžiningas ir skaidrias procedūras, aptartų ir pateiktų nuomonę dėl to, ar siūlomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus.***

Prieš pirmoje pastraipoje nurodytus posėdžius Komisija pateikia Žaliavų tarybai savo vertinimą dėl to, ar siūlomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus.

7. ***Komisija perduoda visą paraišką valstybei narei, trečiajai valstybei arba UŠT, kurios teritorija susijusi su siūlomu projektu.***

I

8. Jeigu valstybė narė, kurios teritorija susijusi su siūlomu projektu, prieštarauja tam, kad siūlomas projektas būtų pripažintas strateginiu, **strateginio projekto statusas projektui nesuteikiamas**. 6 dalyje nurodyto aptarimo metu **atitinkama valstybė narė** nurodo pagrįstas tokio **sprendimo** priežastis.

Trečiosiose valstybėse **arba UŠT** vykdomų strateginių projektų atveju Komisija gautą paraišką pasidalija su trečiąja valstybe, kurios teritorijoje siūloma vykdyti projektą. Komisija netvirtina paraiškos negavusi aiškaus atitinkamos trečiosios valstybės pritarimo.

9. Komisija, atsižvelgdama į 6 dalyje nurodytą Žaliavų tarybos nuomonę, per **90 dienų po to, kai pagal 4 dalį pripažįstamas paraiškos išsamumas**, priima sprendimą dėl projekto pripažinimo strateginiu projektu ir apie tai praneša pareiškėjui.

Komisijos sprendimas turi būti motyvuotas *ir tinkamai pagrįstas*. Komisija savo *sprendimą* pateikia Žaliavų tarybai *ir valstybei narei arba trečiajai valstybei, kurios teritorija yra susijusi su projektu*.

10. *Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl paraiškos pobūdžio, sudėtingumo ar dydžio arba kai iki konkretaus galutinio termino gautų paraiškų skaičius yra per didelis, kad paraiška būtų išnagrinėta per 9 dalyje nurodytą laikotarpį, Komisija, atsižvelgdama į kiekvieną konkretų atvejį ir ne vėliau kaip likus 20 dienų iki termino pabaigos, gali pratęsti tą terminą ne daugiau kaip 90 dienų. Tokiu atveju Komisija raštu informuoja projekto rengėją apie pratęsimą pateisinančias priežastis ir datą, kada tikimasi, kad sprendimas bus priimtas.*

■

11. Jeigu Komisija nustato, kad strateginis projektas nebeatitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų arba jeigu jo pripažinimas buvo grindžiamas paraiška, kurioje pateikta *informacija yra neteisinga tiek, kiek tai turi įtakos jos atitikčiai 6 straipsnio 1 dalyje nustatytiems kriterijams*, ji gali, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos ■ nuomonę, *panaikinti sprendimą, kuriuo projektui buvo suteiktas strateginio projekto statusas*.

Prieš priimdama sprendimą panaikinti tą statusą, Komisija projekto rengėjui nurodo sprendimo panaikinti statusą priežastis, projekto rengėjui suteikiama galimybė pateikti atsakymą ir Komisija atsižvelgia į projekto rengėjo atsakymą.

- 12. Jeigu projektai nebelaikomi strateginiais projektais, netenkama visų šiame reglamente numatytų teisių, susijusių su strateginio projekto statusu.*
- 13. Strateginiams projektams, kurie nebeatitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų tik dėl to, kad buvo atnaujintas I priedas, leidžiama išlaikyti savo strateginio projekto statusą trejus metus.*

8 straipsnis

Pareigos teikti ataskaitas ir informaciją dėl strateginių projektų

- I**
1. Kas dvejus metus nuo pripažinimo strateginiu projektu dienos projekto rengėjas teikia **Komisijai** ataskaitas, kuriose pateikiama bent ši informacija:
- a) projekto įgyvendinimo pažanga, visų pirma susijusi su leidimų išdavimo procedūra;
 - b) tam tikrais atvejais vėlavimo priežastys, palyginti su 7 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytu tvarkaraščiu, ir tokio vėlavimo panaikinimo planas;

- c) projekto finansavimo pažanga, įskaitant informaciją apie viešojo sektoriaus finansinę paramą.

Siekdama palengvinti 7 straipsnio 6 dalyje nurodytą aptarimą, Komisija pateikia Žaliavų tarybai ataskaitos kopiją.

- 2. ***Komisija gali*** ■ prašyti, kad projektų rengėjai pateiktų papildomos informacijos, susijusios su strateginių projektų įgyvendinimu, ***kai tai būtina siekiant įsitikinti, kad toliau laikomasi 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų.***
- 3. Projekto rengėjas praneša Komisijai apie:
 - a) projekto pakeitimus, turinčius poveikį jo atitikčiai 6 straipsnio 1 dalyje nustatytiems kriterijams;
 - b) ilgalaikius projekte dalyvaujančių įmonių kontrolės pokyčius, palyginti su 7 straipsnio 1 dalies e punkte nurodyta informacija.

4. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma forma, kurią turi naudoti projektų rengėjai, rengdami šio straipsnio 1 dalyje nurodytas ataskaitas. Šioje formoje gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis **39** straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.

Tuose įgyvendinimo aktuose nustatoma viena bendra forma, kurioje pateikiama visa ataskaitai reikalinga informacija. Informacijos, kurią reikalaujama pateikti užpildant vieną bendrą formą, aprėptis turi būti pagrįsta.

5. Projekto rengėjas sukuria ir reguliariai atnaujina *įmonės svetainę arba* specialią projekto interneto svetainę, kurioje pateikiama *vietos gyventojams aktuali ir visuomenės pritarimą skatinanti* informacija, susijusi su strateginiu projektu, įskaitant *bent* informaciją apie strateginio projekto poveikį aplinkai *bei* socialinį ir ekonominį poveikį ir naudą. Ši interneto svetainė turi būti laisvai prieinama visuomenei, o informacija joje turi būti pateikiama vietos gyventojams lengvai suprantama kalba arba kalbomis.

2 skirsnis

Leidimų išdavimo procedūra

9 straipsnis

Bendras kontaktinis punktas

1. Ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: **9** mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] valstybės narės ***įsteigia bendrą kontaktinį punktą arba bendru kontaktiniu punktu*** paskiria vieną ***ar kelias institucijas***. ***Jei valstybė narė įsteigia arba paskiria kelis bendrus kontaktinius punktus, ji užtikrina, kad kiekviename atitinkamame administraciniame lygmenyje ir ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės etape būtų tik vienas bendras kontaktinis punktas.***

2. *Kelių bendrų kontaktinių punktų atveju valstybės narės sukuria paprastą ir prieinamą interneto svetainę, kurioje visi bendri kontaktiniai punktai, įskaitant jų adresą ir elektronines ryšio priemones, būtų aiškiai išvardyti ir suskirstyti į kategorijas pagal atitinkamą administracinį lygmenį ir ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės etapą. Interneto svetainėje taip pat gali būti skelbiama pagal 18 straipsnį pateikta informacija.*
3. *1 dalyje nurodyti bendri kontaktiniai punktai yra atsakingi už leidimų išdavimo ypatingos svarbos žaliavų projektams proceso supaprastinimą ir koordinavimą, taip pat informacijos apie 18 straipsnyje nurodytus elementus, įskaitant informaciją apie tai, kada paraiška laikoma užpildyta pagal 11 straipsnio 5 dalį, teikimą. Jie koordinuoja ir palengvina visų susijusių dokumentų ir informacijos pateikimą.*

4. *Bendras kontaktinis punktas yra vienintelis projekto rengėjo kontaktinis punktas ir padeda projekto rengėjui suprasti visus su leidimų išdavimo procesu susijusius administracinius aspektus.*
 5. *Ypatingos svarbos žaliavų projektų rengėjai turi galimybę kreiptis į atitinkamą bendro kontaktinio punkto, atsakingo už šiame straipsnyje nurodytų užduočių vykdymą, administracinį padalinį. Jei atitinkamas padalinys pasikeičia, atitinkamas padalinys toliau vykdo šioje dalyje nustatytas pareigas, kol apie tokį pasikeitimą informuojamas projekto rengėjas.*
- I**
6. Projektų rengėjams leidžiama visus su leidimų išdavimo procesu susijusius dokumentus pateikti elektronine forma.

7. *Valstybės narės užtikrina, kad būtų atsižvelgta* į visus galiojančius konkrečiam ypatingos svarbos žaliavų projektui atliktus tyrimus *arba* išduotus leidimus *ir kad nebūtų reikalaujama* pakartotinių tyrimų ar leidimų, nebent pagal *nacionalinę arba* Sąjungos teisę būtų reikalaujama kitaip.
8. *Valstybės narės* užtikrina, kad pareiškėjai galėtų lengvai gauti informaciją ir kad būtų taikomos **■** ginčų, susijusių su leidimų išdavimo procedūra **■** ypatingos svarbos žaliavų projektams, sprendimo procedūros, įskaitant, atitinkamais atvejais, ir alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmus.
9. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje *nurodytas bendras kontaktinis punktas* turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų ir pakankamai finansinių, techninių ir technologinių išteklių, kurių reikia, kad *jis* galėtų veiksmingai vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą **■**.

10 straipsnis

Strateginių projektų prioritetinis statusas

- 1. *Laikoma, kad strateginiais projektais prisidedama prie strateginių žaliavų tiekimo saugumo Sąjungoje užtikrinimo.***
- 2. *Kalbant apie Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalyje ir 16 straipsnio 1 dalies c punkte, Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 7 dalyje ir Direktyvos 2009/147/EB 9 straipsnio 1 dalies a punkte arba Reglamento ... [Gamtos atkūrimo reglamentas, pasiūlytas COM(2022)304] [4 straipsnio 8 ir 8a dalyse] aptartą poveikį aplinkai ar pareigas, laikoma, kad Sąjungos strateginiai projektai yra viešojo intereso projektai arba kad jais siekiama visuomenės sveikatos ir saugos tikslų, ir gali būti laikoma, kad jie yra viršesnio viešojo intereso projektai, jeigu tenkinamos visos tuose teisės aktuose nustatytos sąlygos.***

3. Siekdami užtikrinti veiksmingą su strateginiais projektais Sąjungoje susijusių leidimų išdavimo procedūrų administracinį tvarkymą, projekto rengėjai ir visos susijusios institucijos užtikrina, kad tos procedūros būtų sutvarkomos kuo greičiau pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.
4. Nedarant poveikio Sąjungos teisėje nustatytoms pareigoms, strateginiams projektams Sąjungoje suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas (jeigu toks statusas numatomas nacionalinėje teisėje), ir į juos turi būti atitinkamai atsižvelgiama leidimų išdavimo procedūros metu.

5. Visos ginčų sprendimo procedūros, bylinėjimasis, apeliaciniai skundai ir apskundimo teismine tvarka priemonės, susijusios su leidimų išdavimo procedūra ir leidimų vykdyti strateginius projektus Sąjungoje išdavimu, nacionaliniuose teismuose, tribunoluose, kolegijose, įskaitant tarpininkavimo ar arbitražo teismus (jeigu šios institucijos numatomos pagal nacionalinę teisę), laikomos skubomis, jeigu ir tiek, kiek tokios skubos procedūros numatomos nacionalinėje teisėje, ir su sąlyga, kad gerbiamos įprastai galiojančios asmenų arba vietos bendruomenių teisės į gynybą. Prireikus taikant tokias skubos procedūras dalyvauja strateginių projektų rengėjai.

11 straipsnis

Leidimų išdavimo procedūros trukmė

1. Sąjungoje įgyvendinamų strateginių projektų atveju leidimų išdavimo procedūros trukmė turi būti ne ilgesnė nei:
- a) **27** mėnesiai, jei tai strateginiai projektai, susiję su gavyba;
 - b) **15** mėnesių, jei tai strateginiai projektai, susiję tik su apdorojimu arba perdirbimu.

2. Sąjungos strateginių projektų, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš suteikiant jiems strateginio projekto statusą, atveju ***ir strateginių projektų, kuriems jau suteiktas leidimas, išplėtimo atveju*** likusių leidimų išdavimo proceso etapų po to, kai projektui suteikiamas strateginio projekto statusas, trukmė, nukrypstant nuo 1 dalies, turi būti ne ilgesnė nei:
- a) **24 mėnesiai**, jei tai strateginiai projektai, susiję su gavyba;
 - b) **12 mėnesių**, jei tai strateginiai projektai, susiję tik su apdorojimu arba perdirbimu;
 - c) ***jei pagal Direktyvą 2011/92/ES reikalaujama atlikti poveikio aplinkai vertinimą, tos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies g punkto i papunktyje nurodytas vertinimo etapas neįtraukiamas į 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.***

3. Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl siūlomo projekto pobūdžio, sudėtingumo, vietos ar dydžio, **valstybė narė** kiekvienu konkrečiu atveju gali pratęsti 1 dalies a punkte ir 2 dalies a punkte nurodytus terminus ne daugiau kaip **6 mėnesiais**, o 1 dalies b punkte ir 2 dalies b punkte nurodytus terminus – ne daugiau kaip **3 mėnesiais** iki jų galiojimo pabaigos. Tokiu atveju **9** straipsnio 1 dalyje **nurodytas paskirtasis bendras kontaktinis punktas** raštu informuoja projekto rengėją apie pratęsimo priežastis ir datą, iki kurios tikimasi priimti bendrąjį sprendimą.
4. ***Nukrypstant nuo Direktyvos 2011/92/ES 4 straipsnio 6 dalies, sprendimas dėl to, ar projektas turi būti vertinamas pagal minėtos direktyvos 5–10 straipsnius, priimamas per 30 dienų nuo tos dienos, kai užsakovas pateikė visą informaciją, kurios reikalaujama pagal tos direktyvos 4 straipsnio 4 dalį.***

5. **9** straipsnio 1 dalyje nurodytas *paskirtasis bendras kontaktinis punktas* patvirtina *prašymo išsamumą* ne vėliau kaip per **45 dienas** nuo prašymo išduoti leidimą, susijusį su strateginiu projektu, gavimo arba, jeigu projekto rengėjas neišsiuntė visos prašymui išnagrinėti reikalingos informacijos, paprašo projekto rengėjo *nepagrįstai nedelsiant* pateikti išsamų prašymą, *nurodydamas kokios informacijos trūksta. Jei laikoma, kad antrą kartą pateiktas prašymas yra neišsamus, paskirtasis bendras kontaktinis punktas neprašo informacijos iš tų sričių, kurios nebuvo įtrauktos į pirmąjį prašymą dėl papildomos informacijos, ir gali prašyti tik papildomų įrodymų nustatytai trūkstamai informacijai papildyti.*

Leidimų išdavimo procedūros pradžia laikoma *pirmoje pastraipoje nurodyta patvirtinimo data* ■ .

6. **9** straipsnio 1 dalyje *nurodytas paskirtasis bendras kontaktinis punktas*, glaudžiai *bendradarbiaudamas* su projekto rengėju ir kitomis atitinkamomis institucijomis, ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo **5** dalyje *nurodytos* patvirtinimo dienos parengia išsamų leidimo išdavimo procedūros tvarkaraštį. Šį tvarkaraštį projekto rengėjas paskelbia **8** straipsnio 5 dalyje nurodytoje *laisvai prieinamoje* interneto svetainėje **1**. **9** straipsnio 1 dalyje *nurodytas paskirtasis bendras kontaktinis punktas atnaujina tvarkaraštį įvykus reikšmingiems pokyčiams, kurie gali turėti įtakos bendrojo sprendimo priėmimo laikui*.
7. **9** straipsnio 1 dalyje *nurodytas paskirtasis bendras kontaktinis punktas projekto rengėjui praneša, kada reikia parengti Direktyvos 2011/92/ES 5 straipsnio 1 dalyje nurodytą poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, atsižvelgdamas į leidimų išdavimo procedūros organizavimą atitinkamoje valstybėje narėje ir poreikį skirti pakankamai laiko ataskaitai įvertinti. Laikotarpis nuo poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos parengimo iki tos ataskaitos pateikimo neįskaičiuojamas į 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę*.

8. *Jeigu po konsultacijų pagal Direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 2 dalies g punkto ii papunktį būtina papildyti poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą papildoma informacija, 9 straipsnio 1 dalyje nurodytas paskirtasis bendras kontaktinis punktas projekto rengėjui gali suteikti galimybę pateikti papildomos informacijos. Tokiu atveju paskirtasis bendras kontaktinis punktas praneša projekto rengėjui, kada reikia pateikti papildomą informaciją, ir ji pateikiama ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo gavimo. Laikotarpis nuo papildomos informacijos pateikimo termino iki tos informacijos pateikimo neįskaičiuojamas į 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.*

9. Šiame straipsnyje nustatyti terminai nedaro poveikio pareigoms pagal Sąjungos bei tarptautinę teisę ir administracinėms apeliacinėms procedūroms bei apskundimo teismine tvarka priemonėms.

Šiame straipsnyje nustatyti terminai bet kuriai leidimų išdavimo procedūrai taikomi nedarant poveikio valstybių narių nustatytiems trumpesniems terminams.

12 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimai ir aplinkosaugos leidimai

1. Jeigu pagal Direktyvos 2011/92/ES 5–9 straipsnius **reikalaujama atlikti** strateginio projekto poveikio aplinkai **vertinimą**, atitinkamas projekto rengėjas **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo apie strateginio projekto statuso suteikimą ir prieš pateikiant paraišką paprašo 8 straipsnio 1 dalyje nurodyto paskirtojo bendro kontaktinio punkto pateikti nuomonę** dėl informacijos, kuri turi būti įtraukta į poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą pagal tos direktyvos 5 straipsnio 1 dalį, aprėpties ir išsamumo.

Paskirtasis bendras kontaktinis punktas užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodyta nuomonė būtų pateikta kuo greičiau ir ne vėliau kaip per **45 dienas** nuo projekto rengėjo prašymo pateikimo dienos.

2. Strateginių projektų, kurių poveikio aplinkai vertinimus vienu metu privaloma atlikti pagal Direktyvą 92/43/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2000/60/EB, 2008/98/EB, 2009/147/EB, 2010/75/ES, 2011/92/ES arba 2012/18/ES³¹, atveju *valstybė narė* užtikrina, kad būtų taikoma suderinta arba bendra procedūra, atitinkanti *visus* tų Sąjungos teisės aktų reikalavimus.

Pagal pirmoje pastraipoje nurodytą suderintą procedūrą ■ kompetentinga institucija koordinuoja įvairius individualius konkreto projekto poveikio aplinkai vertinimus, kurių reikalaujama pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus.

Pagal pirmoje pastraipoje nurodytą bendrą procedūrą ■ kompetentinga institucija numato vieną konkreto projekto poveikio aplinkai vertinimą, kurio reikalaujama pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus.

³¹ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis cheminėmis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti Tarybos direktyvą 96/82/EB (OL L 197, 2012 7 24, p. 1).

3. **■** Kompetentinga institucija užtikrina, kad atitinkamos institucijos per **90 dienų** nuo visos būtinos informacijos, surinktos pagal Direktyvos 2011/92/ES 5, 6 ir 7 straipsnius, gavimo ir tos direktyvos 6 ir 7 straipsniuose nurodytų konsultacijų užbaigimo pateiktų jos 1 straipsnio 2 dalies g punkto iv papunktyje nurodytą pagrįstą išvadą dėl strateginio projekto poveikio aplinkai vertinimo.
4. ***Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl siūlomo projekto pobūdžio, sudėtingumo, vietos ar dydžio, kompetentinga institucija kiekvienu konkrečiu atveju gali pratęsti šio straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą prieš jam pasibaigiant ne daugiau kaip 20 dienų. Tokiu atveju 9 straipsnio 1 dalyje nurodytas bendras kontaktinis punktas raštu informuoja projekto rengėją apie pratęsimo priežastis ir datą, iki kurios tikimasi priimti pagrįstą išvadą.***

5. Strateginių projektų atveju konsultavimosi su suinteresuotąja visuomene, **kaip nurodyta Direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 2 dalies e punkte, ir institucijomis, nurodytomis tos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje, dėl tos direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos negali būti ilgesnis kaip 85 dienos ir trumpesnis kaip 30 dienų pagal tos direktyvos 6 straipsnio 7 dalį. Išimtiniais atvejais, kai to reikia atsižvelgiant į siūlomo projekto pobūdį, sudėtingumą, vietą ar dydį, valstybė narė terminą gali pratęsti ne daugiau kaip 30 papildomų dienų. Bendras kontaktinis punktas informuoja projekto rengėją apie prielaidas, pateisinančias pratęsimą.**

6. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma strateginių projektų, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš suteikiant jiems strateginio projekto statusą, atveju.

Šio straipsnio 2–4 dalys strateginių projektų, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš suteikiant jiems strateginio projekto statusą, atveju taikomos tik tuomet, kai tose dalyse nurodyti veiksmai dar nebuvo užbaigti.

13 straipsnis

Planavimas

1. Nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos, atsakingos už planų, įskaitant zonų ir teritorijų nustatymo ir žemės naudojimo planų, rengimą, **apsvarsto galimybę** prireikus į tokius planus **įtraukti** nuostatas dėl ypatingos svarbos žaliavų projektų rengimo. **Tai durant** pirmenybė turi būti teikiama dirbtiniams ir užstatytiems paviršiams, pramoninėms vietovėms, urbanistinėms dykroms, **aktyvioms arba apleistoms kasykloms, įskaitant, kai tinkama, mineralų santalkas.**

2. Tais atvejais, kai planai, kuriuose yra nuostatų dėl ypatingos svarbos žaliavų projektų plėtojimo, vertinami pagal **Europos Parlamento ir Tarybos** direktyvą 2001/42/EB³² ir pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnį, tie vertinimai turi būti sujungiami. Kai taikytina, atliekant šį bendrą vertinimą taip pat nagrinėjamas poveikis vandens telkiniams, kuriems gali būti daromas poveikis, **kaip nurodyta Direktyvoje 2000/60/EB** . Jeigu atitinkamos valstybės narės turi įvertinti esamos ir būsimos veiklos poveikį jūrų aplinkai, įskaitant sausumos ir jūros sąveiką, kaip nurodyta **Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/89/ES**³³ 4 straipsnyje, šis poveikis taip pat įtraukiamas į bendrą vertinimą.

³² 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30).

³³ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014 8 28, p. 135).

14 straipsnis

JT EEK konvencijų taikymas

1. Šio reglamento nuostatos nedaro poveikio įsipareigojimams pagal 1998 m. birželio 25 d. Orhuse *pasirašytą* Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) *konvenciją* dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais ■ ir pagal 1991 m. vasario 25 d. Espe pasirašytą UNECE konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, *taip pat jos 2003 m. gegužės 21 d. Kyjive pasirašytą Strateginio aplinkos vertinimo protokolą*.
2. Visi pagal šį skirsnį priimti sprendimai skelbiami viešai *lengvai suprantama forma ir visi sprendimai dėl vieno projekto pateikiami toje pačioje interneto svetainėje*.

3 skirsnis

Reikiamos sąlygos

15 straipsnis

Spartesnis *strateginių projektų* įgyvendinimas

1. Komisija, *kai tinkama, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, imasi veiksmų siekdama* paspartinti ir sutelkti privačiąsias investicijas į strateginius projektus. Tokia veikla, nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, gali apimti paramos strateginiams projektams, kuriems sunku gauti finansavimą, teikimą ir koordinavimą.

2. ***Valstybė narė, kurios teritorijoje siūloma vykdyti strateginį projektą, imasi priemonių siekdama sudaryti sąlygas laiku ir veiksmingai jį įgyvendinti. Tokios priemonės, be kita ko, gali būti:***

- a) pagalba siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi taikomų administracinių ir ataskaitų teikimo pareigų;
- b) pagalba projektų rengėjams siekiant dar labiau padidinti ***prasmingą ir aktyvų poveikį patiriančių bendruomenių dalyvavimą.***

■

16 straipsnis

Finansavimo koordinavimas

1. **36** straipsnio **8** dalies a punkte nurodytas nuolatinis pogrūpis strateginio projekto rengėjo prašymu aptaria ir pataria, kaip būtų galima užbaigti jo projekto finansavimą, atsižvelgdamas į jau užtikrintą finansavimą ir apsvarstydamas bent šiuos aspektus:
 - a) papildomus privačiojo finansavimo šaltinius;
 - b) paramą iš Europos investicijų banko grupės ar kitų tarptautinių finansų įstaigų, įskaitant Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką, lėšų, *ypatingą dėmesį skiriant strategijos „Global Gateway“ iniciatyvai dėl strateginių projektų už Sąjungos ribų*;
 - c) esamas valstybių narių priemonės ir programos, įskaitant *eksperto kreditų agentūras*, nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų ir įstaigų priemonės ir programos;
 - d) atitinkamas Sąjungos finansavimo programos.

2. *Komisija, remdamasi 36 straipsnio 8 dalyje nurodyto nuolatinio pogrupio rekomendacijomis, praėjus dvejiems metams nuo šio reglamento įsigaliojimo pateikia Žaliavų tarybai ataskaitą, kurioje aprašomos kliūtys gauti finansavimą, ir rekomendacijos, kaip sudaryti palankesnes sąlygas gauti finansavimą strateginiams projektams.*

17 straipsnis

Palankesnių sąlygų įsipareigojimo pirkti sutartims sudarymas

1. Komisija, laikydamasi konkurencijos taisyklių, sukuria sistemą, kuria sudaromos palankesnės sąlygos įsipareigojimo pirkti sutartims, susijusioms su strateginiais projektais.

2. Taikant 1 dalyje nurodytą sistemą potencialiems įsipareigojantiems pirkti subjektams turi būti suteikiama galimybė teikti kainų pasiūlymus, kuriuose nurodoma:
 - a) strateginių žaliavų, kurias jie ketina pirkti, kiekis ir kokybė;
 - b) numatoma kaina arba kainų intervalas;
 - c) numatoma įsipareigojimo pirkti sutarčių trukmė.

3. Taikant 1 dalyje nurodytą sistemą projektų rengėjams turi būti suteikiama galimybė teikti pasiūlymus, kuriuose nurodoma:
 - a) strateginių žaliavų, dėl kurių jos siekia sudaryti įsipareigojimo pirkti sutartis, kiekis ir kokybė;
 - b) numatoma kaina už kurią jie ketina parduoti, arba kainų intervalas;
 - c) numatoma įsipareigojimo pirkti sutarčių trukmė.

4. Remdamasi pagal 2 ir 3 dalis gautais kainų pasiūlymais ir pasiūlymais, Komisija padeda užmegzti ryšius tarp strateginių projektų rengėjų ir jų projektams svarbių potencialių įsipareigojančių pirkti subjektų.

18 straipsnis

Administracinės informacijos prieinamumas internete

1. Valstybės narės centralizuotai ir lengvai prieinamu būdu internetu teikia šią informaciją apie administracinius procesus, susijusius su ypatingos svarbos žaliavų projektais:
 - a) **9 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija;**
 - b) leidimų išdavimo procedūra **ir susiję administraciniai procesai, reikalingi leidimui gauti;**

- c) finansavimo ir investavimo paslaugos;
- d) lėšų sutelkimo galimybės Sąjungos arba valstybių narių lygmeniu;
- e) verslo rėmimo paslaugos, įskaitant, be kita ko, pelno mokesčio deklaracijas, vietos mokesčių įstatymus, darbo teisę.

2. ***Komisija centralizuotai ir lengvai prieinamu būdu internete teikia informaciją apie administracinius procesus, susijusius su strateginių projektų statuso suteikimu, ir apie tokio statuso teikiamą naudą.***

4 skirsnis

Žvalgyba

19 straipsnis

Nacionalinės žvalgybos programos

1. Kiekviena valstybė narė parengia nacionalinę ypatingos svarbos žaliavų *ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų* parengtinės žvalgybos programą. Kiekviena valstybė narė pirmąją tokią programą parengia iki [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 1 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Nacionalinės programos peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos bent kas penkerius metus.

2. Į 1 dalyje nurodytas nacionalines žvalgybos programas įtraukiamos priemonės, kuriomis siekiama padidinti turimą informaciją apie Sąjungos ypatingos svarbos žaliavų santalkas ■ . Į šias programas atitinkamai įtraukiamos šios priemonės:

- a) tinkamo mastelio mineralų žemėlapių sudarymas;
- b) geocheminės žvalgybos kampanijos, įskaitant dirvožemio, nuosėdų, uolienu cheminės sudėties nustatymą;
- c) geomoksliniai tyrimai, kaip antai geofiziniai tyrimai;
- d) duomenų, surinktų atliekant parengtinę žvalgybą, be kita ko, rengiant prognozinis žemėlapius, tvarkymas;
- e) esamų geomokslinių tyrimų duomenų pakartotinis apdorojimas siekiant patikrinti nenustatytas mineralų santalkas, kuriose gali būti ypatingos svarbos žaliavų ***ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų***.

f) Jei valstybės narės geologinės sąlygos yra tokios, kad taikant 2 dalyje išvardytas priemones nebus galima labai patikimai nustatyti jokių ypatingos svarbos žaliavų ar jų mineralų telkinių, 1 dalyje nurodytą nacionalinę programą gali sudaryti atitinkami moksliniai įrodymai. Tokie įrodymai atnaujinami atliekant reguliarią nacionalinės programos peržiūrą, kad būtų atspindėti visi ypatingos svarbos žaliavų sąrašo pakeitimai.

3. Valstybės narės 1 dalyje nurodytas nacionalines programas pateikia Komisijai.
4. Valstybės narės 45 straipsnyje nurodytoje ataskaitoje pateikia informaciją apie į savo nacionalines programas įtrauktų priemonių įgyvendinimo pažangą.

5. Valstybės narės laisvai prieinamoje interneto svetainėje viešai skelbia **žemėlapius, kuriuose rodoma pagrindinė informacija** apie ■ mineralų santalkas, kuriose yra ypatingos svarbos žaliavų, surinktą taikant 1 dalyje nurodytose nacionalinėse programose nustatytas priemones. Atitinkamais atvejais ši informacija apima nustatytų santalkų klasifikavimą pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją. **Paprašius pateikiama išsamesnė informacija, įskaitant apdorotus geofizinius ir geocheminius atitinkamos skiriamosios gebos duomenis ir didelio masto geologinius žemėlapius.**

Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma pirmoje pastraipoje nurodytos informacijos teikimo forma. Šioje formoje gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama pirmoje pastraipoje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.

6. Atsižvelgdamas į esamą bendradarbiavimą atliekant parengtinę žvalgybą, 36 straipsnio 8 dalies c punkte nurodytas nuolatinis pogrupis aptaria 1 dalyje nurodytas nacionalines programas ir jų įgyvendinimą, visų pirma bent šiuos aspektus:
- a) bendradarbiavimo galimybes, įskaitant tarpvalstybinio masto mineralų santalkų ir bendrų geologinių klodų žvalgybą;
 - b) geriausios patirties, susijusios su 2 dalyje išvardytomis priemonėmis, pavyzdžius;
 - c) galimybę sukurti integruotą duomenų bazę, kurioje būtų saugomi 1 dalyje nurodytų nacionalinių programų rezultatai.

I

4 skyrius

Rizikos stebėseną ir mažinimas

20 straipsnis

Stebėseną ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

1. Komisija stebi su ypatingos svarbos žaliavomis susijusią tiekimo riziką, ***visų pirma riziką, kuri galėtų iškreipti konkurenciją arba suskaidyti vidaus rinką.***

Turi būti stebima bent šių parametrų raida:

- a) prekybos srautų ***tarp Sąjungos ir trečiųjų valstybių ir bendrojoje rinkoje;***
- b) paklausos ir pasiūlos;

- c) pasiūlos koncentravimo;
- d) Sąjungos ir pasaulinės gamybos ir gamybos pajėgumų įvairiais vertės grandinės etapais;
- e) *kainų svyravimo;*
- f) *kliūčių bet kuriame Sąjungos gamybos etape ir kliūčių leidimų vykdyti strateginius projektus Sąjungoje išdavimui;*

█

- g) *galimų kliūčių prekybai žaliavomis arba prekėmis, kurioms pagaminti vidaus rinkoje naudojamos ypatingos svarbos žaliavos.*

█

2. **36** straipsnio **8** dalies **e** punkte nurodytame nuolatiniame pogrupyje dalyvaujančios nacionalinės institucijos padeda Komisijai vykdyti 1 dalyje nurodytą stebėseną:
- a) dalydamosi turima **svarbia** informacija apie 1 dalyje išvardytų parametrų raidą, **išskyrus 20 straipsnio 1 dalies e punkto atveju**, įskaitant **21** straipsnyje nurodytą informaciją;
 - b) bendradarbiaujant su Komisija ir kitomis dalyvaujančiomis institucijomis rinkdamos informaciją apie 1 dalyje išvardytų parametrų raidą, įskaitant **21** straipsnyje nurodytą informaciją;
 - c) teikdamos ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizikos analizę, atsižvelgiant į 1 dalyje išvardytų parametrų raidą.
 - d) **nedelsiant informuodamos Komisiją, jei valstybė narė sužino apie pavojų, kad gali būti labai sutrikdytas ypatingos svarbos žaliavų tiekimas.**

3. Komisija, bendradarbiaudama su nacionalinėmis institucijomis, dalyvaujančiomis **36** straipsnio **8** dalies **e** punkte nurodytame nuolatiniame pogrupyje, užtikrina, kad bent kas trejus metus ***arba tada, kai vykdant 1 dalyje nurodytą stebėseną nustatoma labai padidėjusi tiekimo rizika***, būtų atliekamas kiekvienos strateginės žaliavos tiekimo grandinės testavimas nepalankiausiomis sąlygomis. Tuo tikslu **36** straipsnio **8** dalies **e** punkte nurodytas nuolatinis pogrupis koordinuoja ir paskirsto įvairių dalyvaujančių institucijų atliekamo skirtingų strateginių žaliavų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis veiksmus.

Pirmoje pastraipoje nurodytas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis apima atitinkamos strateginės žaliavos Sąjungos tiekimo grandinės pažeidžiamumo dėl tiekimo sutrikimų vertinimą, kurio metu nustatomas įvairių scenarijų, dėl kurių gali kilti tokie sutrikimai, poveikis ir galimi padariniai, atsižvelgiant bent į šiuos aspektus:

a) kur išgaunama, perdirbama atitinkama žaliava arba vykdomas perdirbimas;

- b) ekonominės veiklos vykdytojų pajėgumus visoje vertės grandinėje ir rinkos struktūroje;
- c) veiksnius, kurie gali turėti įtakos tiekimui, įskaitant, be kita ko, geopolitinę padėtį, logistiką, energijos tiekimą, darbo jėgą ar stichines nelaimės;
- d) galimybes **ir gebėjimus greitai įvairinti** tiekimo šaltinius, **pakeisti** medžiagas **arba sumažinti paklausą**;
- e) atitinkamus žaliavų naudotojus vertės grandinėje ir jų paklausos dalį, ypatingą dėmesį skiriant žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, taip pat gynybos, **aviacijos** ir kosmoso sritims svarbių technologijų gamybai.
- f) **galimas kliūtis tarpvalstybinei prekybai atitinkamomis žaliavomis arba prekėmis, kurioms gaminti vidaus rinkoje naudojamos ypatingos svarbos žaliavos.**

4. Komisija laisvai prieinamoje interneto svetainėje viešai skelbia ir reguliariai atnaujina stebėsenos suvestinę, kurioje pateikiami šie duomenys:

- a) turima informacija apie 1 dalyje nurodytų parametrų raidą;
- b) **suvestinis** ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizikos **apskaičiavimo** atsižvelgiant į a punkte nurodytą informaciją **aprašymas**;

■

- c) kai tikslinga, **bendri pasiūlymai dėl tinkamų** rizikos mažinimo **strategijų**, kurias taikant būtų galima sumažinti tiekimo riziką, **išskyrus atvejus, kai tai kelia pavojų komercinių ir verslo paslapčių bei kitos neskelbtinos, konfidencialios ir įslaptintos informacijos apsaugai.**

5. ***Komisija išanalizuoja*** pagal 1, 2 ir 3 dalis surinktą informaciją. ***Jeigu Komisija, remdamasi šia analize, mano, kad yra aiškių duomenų, jog gali kilti tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, Komisija įspėja valstybes nares, Tarybą ir Sąjungos budraus krizių stebėjimo arba krizių valdymo mechanizmų, kurių taikymo sritis apima atitinkamas ypatingos svarbos arba strategines žaliavas, valdymo įstaigas. Kai aktualu, Komisija taip pat įvertina, ar dėl šios rizikos reikia atnaujinti strateginių žaliavų sąrašą pagal 3 straipsnio 3 dalį.***

21 straipsnis

Su stebėseną susijusios pareigos teikti informaciją

1. Teikdamos 45 straipsnyje nurodytą ataskaitą, valstybės narės pateikia Komisijai informaciją apie ■ naujus arba jų teritorijoje jau vykdomus *ypatingos svarbos* žaliavų projektus, susijusią su 20 straipsnio 1 dalies d punktu, įskaitant naujų projektų klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją.

2. Valstybės narės nustato visoje jų teritorijoje esančioje ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje veikiančius pagrindinius rinkos dalyvius ir:
- a) stebi jų veiklą ***tirdamos viešai prieinamus duomenis ir prireikus*** vykdydamos reguliarius ir proporcingus tyrimus, taip rinkdamos **20** straipsnyje nurodytoms stebėsenos užduotims atlikti reikalingą informaciją. ***Pagrindiniai rinkos dalyviai gali atsisakyti pateikti tuose tyrimuose prašomus duomenis, jei dalijantis tais duomenimis būtų atskleistos komercinės ir verslo paslaptys, ir atsako į tyrimų klausimus tik tiek, kiek prašoma informacija jiems jau yra prieinama. Jei pagrindinis rinkos dalyvis atsisako pateikti prašomus duomenis, jis prašančiajai valstybei narei pateikia pagrįstą pranešimą;***
 - b) **45** straipsnyje nurodytoje ataskaitoje pateikia informaciją apie ***informacijos rinkimo pagal 2 dalies a punktą*** rezultatus;
 - c) nedelsdamos praneša Komisijai apie svarbius įvykius, kurie gali trukdyti pagrindiniams rinkos dalyviams vykdyti įprastą veiklą.

3. Valstybės narės pagal šio straipsnio 2 dalies a ir b punktus surinktus duomenis perduoda nacionalinėms statistikos tarnyboms ir Eurostatui statistinės informacijos rengimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009 tikslais. Valstybės narės paskiria nacionalinę instituciją, atsakingą už duomenų perdavimą nacionalinėms statistikos tarnyboms ir Eurostatui.

22 straipsnis

Duomenų apie strategines atsargas teikimas

1. Valstybės narės kartu su 45 straipsnyje nurodyta ataskaita teikia Komisijai informaciją apie strateginių žaliavų atsargų būklę. ***Nereikalaujama, kad valstybės narės pateiktų informaciją apie tam tikras strategines atsargas, kai tokia informacija galėtų pakenkti jų gynybai ir nacionaliniam saugumui. Tokiu atveju jos pateikia pagrįstą pranešimą.***

2. 1 dalyje nurodyta informacija turi būti susijusi su atsargomis, kurias turi visos valdžios institucijos, valstybinės bendrovės arba ekonominės veiklos vykdytojai, kuriems valstybė narė pavedė kaupti strategines atsargas jos vardu, ir turi apimti bent šiuos duomenis:
- a) ***suvestiniu lygmeniu*** turimų kiekvienos strateginės žaliavos atsargų lygį, išreikštą tiek tonomis, tiek metinio atitinkamų medžiagų nacionalinio sunaudojamo kiekio procentine dalimi, taip pat atsargų cheminę formą ir grynumą;
 - b) ***suvestiniu lygmeniu*** turimų kiekvienos strateginės žaliavos atsargų lygio raidą per pastaruosius 5 metus;
 - c) taisykles arba procedūras, taikomas strateginių išteklių pateikimui, paskyrimui ir paskirstymui, ***išskyrus atvejus, kai tai kelia pavojų komercinių ir verslo paslapčių bei kitos neskelbtinos, konfidencialios ir įslaptintos informacijos apsaugai.***
3. Ataskaitoje taip pat gali būti pateikiama informacija apie strategines ypatingos svarbos ir kitų žaliavų atsargas.

23 straipsnis

Strateginių atsargų koordinavimas

1. Ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 2 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos], o vėliau – kas dvejus metus Komisija, remdamasi pagal 22 straipsnio 1 dalį gauta informacija, Žaliavų tarybai pateikia:
 - a) saugaus kiekvienos strateginės žaliavos Sąjungos atsargų lygiu rodiklio projektą, apibrėžtą pagal 2 dalį;
 - b) kiekvienos strateginės žaliavos bendro Sąjungos atsargų lygio ir a punkte nurodyto rodiklio projekto palyginimą;
 - c) informaciją apie galimą strateginių atsargų prieinamumą tarpvalstybiniu mastu, atsižvelgiant į jų pateikimo, paskyrimo ir paskirstymo taisykles arba procedūras.

2. Komisija, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos nuomonę, patvirtina saugaus Sąjungos strateginių žaliavų atsargų lygio rodiklį, kuris:
- a) išreiškiamas kiekiu, reikalingu, kad tiekimo sutrikimo atveju būtų padengtas tam tikro skaičiaus dienų vidutinis grynasis importas, apskaičiuotas remiantis importo per praėjusius kalendorinius metus kiekiu;
 - b) nustatomas atsižvelgiant į **viešai prieinamą informaciją apie** privačių veiklos vykdytojų turimas atsargas ■ ;
 - c) turi būti proporcingas tiekimo rizikai ir ekonominei svarbai, susijusiai su atitinkama strategine žaliava.

3. Komisija, atsižvelgdama į Tarybos nuomonę, gali teikti valstybėms narėms skirtas nuomones, kuriomis siekiama padėti:
- a) padidinti strateginių atsargų lygį **ir, kai taikytina, gamybos pajėgumus**, atsižvelgiant į 1 dalies b punkte nurodytą palyginimą, santykinį turimų atsargų pasiskirstymą valstybėse narėse ir ekonominės veiklos vykdytojų strateginių žaliavų sunaudojamą kiekį atitinkamose valstybių narių teritorijose;
 - b) iš dalies pakeisti arba koordinuoti strateginių atsargų pateikimo, paskyrimo ir paskirstymo taisykles arba procedūras siekiant pagerinti jų prieinamumą tarpvalstybiniu mastu, visų pirma, kai tai būtina strateginėms technologijoms gaminti.
4. Rengdama 3 dalyje nurodytas nuomones, **Komisija ir Žaliavų taryba** ypatingą dėmesį skiria poreikiui išlaikyti **ir propaguoti** paskatas strategines žaliavas naudojančius privatiems veiklos vykdytojams kaupti savo atsargas arba imtis kitų tiekimo rizikos valdymo priemonių.

5. Valstybės narės **45** straipsnyje nurodytoje ataskaitoje pateikia informaciją apie tai, ar ir kaip jos įgyvendino arba ketina įgyvendinti 3 dalyje nurodytas nuomones.
6. Prieš bent dviem valstybėms narėms dalyvaujant tarptautiniuose ar daugiašaliuose strateginių žaliavų išteklių forumuose, Komisija užtikrina išankstinį veikslių suderinimą tarp atitinkamų valstybių narių ir Komisijos arba specialiaame Žaliavų tarybos posėdyje.
7. Surinktus duomenis apie turimas Sąjungos atsargas Komisija teikia Sąjungos budraus krizių stebėjimo arba krizių valdymo mechanizmų, kurių taikymo sritis apima atitinkamas strategines žaliavas, valdymo įstaigoms.
8. ***Jokia šio straipsnio ir 22 straipsnio nuostata neįpareigoja valstybės narės laikyti arba leisti naudoti strategines atsargas.***

Įmonių pasirengimas valdyti riziką ■

1. ***Per 12 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo ir per 12 mėnesių nuo kiekvieno strateginio žaliavų sąrašo atnaujinimo pagal 3 straipsnį*** valstybės narės nustato ***jų teritorijoje veikiančias*** dideles įmones, kurios ***naudoja*** strategines žaliavas ***energijos kaupimo ir elektromobilumo baterijoms gaminti, su vandenilio gamyba ir naudojimu susijusiai įrangai, su atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba susijusiai įrangai, orlaiviams, traukos varikliams, šilumos siurbliams, duomenų perdavimui ir saugojimui, mobiliems elektroniniams prietaisams, su adityviąja gamyba susijusiai įrangai, robotikai, bepiločiams orlaiviams, raketų paleidimo įrenginiams, palydovams ar pažangiesiems lustams.***

■

2. **1 dalyje nurodytos įmonės bent kas trejus metus ir tiek, kiek joms yra prieinama reikiama informacija, atlieka savo strateginių žaliavų tiekimo grandinės rizikos vertinimą, kurio metu:**

- a) parengiamas žemėlapis, rodantis, kur jų naudojamos strateginės žaliavos yra išgaunamos, perdirbamos arba kur vykdomas šių žaliavų perdirbimas;
- b) **atliekama veiksmų, kurie gali turėti įtakos jų strateginių žaliavų tiekimui, analizė;**
- c) **parengiamas jų pažeidžiamumo, susijusio su tiekimo sutrikimais, vertinimas.**

3. **Jei tiekėjai 1 dalyje nurodytų įmonių prašymu nepateikia joms 2 dalyje nurodytos informacijos, tos įmonės gali atlikti savo rizikos vertinimą remdamosi Komisijos pagal 20 straipsnio 4 dalį paskelbta informacija arba, kiek tai įmanoma, kita viešai prieinama informacija.**

4. *Jei atlikus 2 dalyje nurodytą rizikos vertinimą nustatomas didelis pažeidžiamumas, susijęs su tiekimo sutrikimais, 1 dalyje nurodytos įmonės deda pastangas, kad sumažintų šį pažeidžiamumą, be kita ko, įvertindamos galimybę įvairinti savo tiekimo grandines arba pakeisti strategines žaliavas.*
5. *1 dalyje nurodytos įmonės gali pateikti savo direktorių valdybai ataskaitą, kurioje būtų pateikti 2 dalyje nurodyto rizikos vertinimo rezultatai, įskaitant informacijos, kuria grindžiamas vertinimas, šaltinį, nustatytą visą reikšmingą riziką, taip pat numatytas ar įgyvendintas rizikos mažinimo priemonės.*
6. *Valstybės narės gali reikalauti, kad 1 dalyje nurodytos įmonės savo direktorių valdyboms pateiktų 2 dalyje nurodytą ataskaitą ir 3 dalyje nurodytus prašymus pateikti informaciją.*

25 straipsnis

Bendras pirkimas

1. Komisija sukuria ir taiko sistemą, kurią taikant sutelkiami Sąjungoje įsisteigusių strategines žaliavas naudojančių suinteresuotųjų įmonių poreikiai, ir kreipiasi į tiekėjus dėl pasiūlymų, siekdama patenkinti tą sutelktą paklausą. Tai pasakytina ir apie neperdirbamas, ir apie perdirbamas strategines žaliavas.
2. ***Prieš sukurdamą 1 dalyje nurodytą sistemą, Komisija, konsultuodamasi su Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba, atlieka numatomo sistemos poveikio kiekvienos strateginės žaliavos rinkai vertinimą, kad būtų išvengta neproporcingo poveikio konkurencijai vidaus rinkoje.***

3. Kurdama ir taikydama 1 dalyje nurodytą sistemą, **remdamasi 1a dalyje nurodytu vertinimu**, Komisija:
- a) pasirenka, kurių strateginių žaliavų atžvilgiu ir kuriame perdirbimo etape gali būti taikoma ši sistema, atsižvelgiant į santykinę skirtingų strateginių žaliavų tiekimo riziką ■ ;
 - b) atsižvelgdama į numatomą suinteresuotųjų dalyvių skaičių ir poreikį užtikrinti, kad šį skaičių būtų galima tinkamai valdyti, nustato mažiausius reikalaujamos žaliavos kiekius, dėl kurių būtų galima dalyvauti sistemoje, **kartu atsižvelgdama į mažųjų ir vidutinių įmonių poreikius**.
4. Dalyvavimas šio straipsnio dalyje nurodytoje sistemoje turi būti atviras ir skaidrus visoms Sąjungoje įsisteigusioms suinteresuotosioms įmonėms ■ .

5. 1 dalyje nurodytoje sistemoje dalyvaujančios Sąjungos įmonės ■ gali skaidriai bendrai derėtis dėl pirkimo, be kita ko, dėl pirkimo susitarimo kainų ar kitų sąlygų, arba vykdyti bendrą pirkimą, siekdamas susitarti su tiekėjais dėl geresnių sąlygų arba išvengti žaliavų stygiaus. Dalyvaujančios Sąjungos įmonės ■ laikosi Sąjungos teisės, įskaitant Sąjungos konkurencijos teisę.
6. Subjektai negali dalyvauti kaip tiekėjai paklausos telkimo ir bendro pirkimo procesuose arba kaip paslaugų teikėjai, jeigu:
- a) jiems taikomos Sąjungos ribojamosios priemonės, priimtose pagal SESV 215 straipsnį;
 - b) jie tiesiogiai arba netiesiogiai nuosavybės teise priklauso fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms, kuriems taikomos tokios Sąjungos ribojamosios priemonės, yra jų kontroliuojami arba veikia jų vardu ar nurodymu.

7. Nukrypdoma nuo *Europos Parlamento ir Tarybos* reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046³⁴ 176 straipsnio, Komisija pagal pirkimų procedūrą, nustatytą Reglamente (ES, Euratomas) 2018/1046, *sudaro* būtinų paslaugų sutartį su Sąjungoje įsisteigusiu subjektu, kuris veikia kaip paslaugų teikėjas, vykdamas 1 dalyje aprašytos sistemos kūrimo ir valdymo užduotis. Atrinktas paslaugų teikėjas neturi turėti jokio interesų konflikto.
8. Paslaugų sutartyje Komisija apibrėžia užduotis, kurias turi vykdyti paslaugų teikėjas – įskaitant paklausos telkimą, tiekimui reikalingų priemonių suteikimą, visų dalyvių registravimą ir tikrinimą, informacijos, susijusios su veikla, skelbimą ir ataskaitų apie ją teikimą bei visas kitas užduotis, būtinas sistemai sukurti ir taikyti. Paslaugų sutartyje taip pat aptariami praktiniai paslaugų teikėjo veiklos aspektai, įskaitant IT priemones naudojimą, saugumo priemones, valiutą ar valiutas, mokėjimo tvarką ir įsipareigojimus.

³⁴ 2018 m. liepos 18 d. *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).*

9. Paslaugų sutartimi su paslaugų teikėju Komisijai paliekama teisė vykdyti jo veiklos stebėseną ir auditą. Tuo tikslu Komisija turi visapusišką prieigą prie paslaugų teikėjo turimos su sutartimi susijusios informacijos. Visi serveriai ir informacija fiziškai laikomi ir saugomi Sąjungos teritorijoje.
10. Paslaugų sutartyje su pasirinktu paslaugų teikėju nustatoma paslaugų teikėjo gaunamos informacijos nuosavybė ir numatomas galimas tos informacijos perdavimas Komisijai, nutraukus paslaugų sutartį arba pasibaigus jos galiojimui.

5 skyrius

Tvarumas

1 skirsnis

Žiediškumas

26 straipsnis

Nacionalinės žiediškumo užtikrinimo priemonės

1. Kiekviena valstybė narė *ne vėliau kaip per dvejus metus nuo 7 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos* priima ir įgyvendina nacionalines programas, kuriose numato priemones, *arba į tas programas įtraukia priemones*, kuriomis siekiama:

■

- a) *skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, siekiant sulėtinti numatomą ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimą;*

- b) *skatinti atliekų prevenciją ir didinti produktų bei sudedamųjų dalių, kuriuose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo tikimybę didelę, pakartotinį naudojimą ir taisymą;*
- c) didinti *atliekų*, kuriose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo tikimybę didelę, *įskaitant metalo laužą, surinkimą, rūšiavimą ir apdorojimą ir užtikrinti, kad jos būtų įtraukiamos į tinkamą perdirbimo sistemą, siekiant kuo labiau padidinti perdirbamų medžiagų, naudojamų ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo įrenginiuose, prieinamumą ir kokybę;*
- d) didinti antrinių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą ■ , be kita ko, *taikant priemones, kaip antai* atsižvelgiant į perdirbtųjų medžiagų dalį nustatant su viešaisiais pirkimais susijusius sutarčių skyrimo kriterijus, *arba teikiant finansines paskatas naudoti antrines ypatingos svarbos žaliavas;*

■

- e) didinti ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo technologijų brandą ir skatinti **žiedinį projektavimą**, medžiagų naudojimo efektyvumą bei ypatingos svarbos žaliavų pakeitimą tam **tikruose produktuose** ir srityse, bent jau įtraukiant su tuo susijusius paramos veiksmus, nustatytus nacionalinėse mokslinių tyrimų ir inovacijų programose;
- f) užtikrinti, kad **būtų parengtos priemonės siekiant suteikti savo darbuotojams** įgūdžių, reikalingų ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės žiediškumui užtikrinti, **įskaitant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemones**;
- g) **propaguoti, kad gamintojo mokamais finansiniais įnašais, jeigu jie nustatyti nacionalinėje teisėje, laikantis didesnės gamintojo atsakomybės pareigų pagal Direktyvos 2008/98/EB 8 straipsnio 1 dalį, būtų siekiama skatinti, kad produktų sudėtyje būtų daugiau antrinių ypatingos svarbos žaliavų, gautų iš perdirbtų atliekų, laikantis atitinkamų Sąjungos teisės aktuose nustatytų aplinkos apsaugos standartų**;

h) imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad ypatingos svarbos žaliavų, kurioms suteiktas „nebe laikymo atliekomis“ statusas, eksportas atitiktų pagal Direktyvą 2008/98/EB ir kitus susijusius Sąjungos teisės aktus nustatytas atitinkamas sąlygas;

i) kai aktualu, remti Sąjungos kokybės standartų taikymą atliekų srautu, kuriuose yra ypatingos svarbos žaliavų, perdirbimo procesams.

2. 1 dalyje nurodytos programos gali būti integruotos į naujus arba esamus atliekų tvarkymo planus ir atliekų prevencijos programas, priimtas pagal Direktyvos 2008/98/EB 28 ir 29 straipsnius.

Pirmoje pastraipoje nurodytos nacionalinės programos peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos ne vėliau kaip po penkerių metų nuo jų priėmimo.

3. 1 dalyje nurodytos programos visų pirma taikomos gaminiams ir atliekoms, kuriems pagal Sąjungos teisės aktus netaikomi jokie konkretūs surinkimo, tvarkymo, perdirbimo ar pakartotinio naudojimo reikalavimai. Kitų gaminių ir atliekų atveju priemonės įgyvendinamos laikantis galiojančių Sąjungos teisės aktų.

Atsižvelgiant į 1 dalies **a, b ir d** punktus, nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, toje dalyje nurodytos programos gali apimti finansinių paskatų, kaip antai nuolaidų, piniginio atlygio arba užstato grąžinimo sistemų, nustatymą, siekiant skatinti **parengimą pakartotinai naudoti ir** skatinti pakartotinai naudoti gaminius, kuriuose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybės didelės, rinkti **ir tvarkyti** tokių gaminių atliekas.

4. 1 ir 2 dalyse nurodytos nacionalinės priemonės rengiamos taip, kad laikantis SESV būtų išvengiama prekybos kliūčių ir konkurencijos iškraipymų.
5. **█** Valstybės narės atskirai nustato sudedamųjų dalių, kuriose yra atitinkamas ypatingos svarbos žaliavų, pašalintų iš *elektros ir elektroninės įrangos* atliekų, kiekis, kiekius ir ypatingos svarbos žaliavų, gautų iš *tokios* įrangos, kiekius ir pateikia ataskaitą apie juos. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma tokių ataskaitų forma ir elementai. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis **39 straipsnio** 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Pirmasis ataskaitinis laikotarpis apima pirmuosius visus kalendorinius metus po tų įgyvendinimo aktų priėmimo dienos. ***Valstybės narės pateikia šiuos duomenis Komisijai teikdamos duomenis apie perdirbtų elektros ir elektroninės įrangos atliekų kiekį pagal Direktyvos 2012/19/ES 16 straipsnio 6 dalį.***

█

6. Valstybės narės **45 straipsnyje** nurodytoje ataskaitoje pateikia informaciją apie 1 dalyje nurodytų nacionalinių programų priėmimą ir priemonių, kurių imtasi pagal 1 ir 2 dalis, **faktinio** įgyvendinimo pažangą.
7. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas gaminių, sudedamųjų dalių ir atliekų srautų, kurių atveju laikoma, kad juose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybė yra **atitinkama**, kaip tai suprantama 1 dalies a ir b punktuose, sąrašas.

Sudarydama šį sąrašą, Komisija atsižvelgia į:

- a) bendrą ypatingos svarbos žaliavų, kurias galima gauti iš tų gaminių, sudedamųjų dalių ir atliekų srautų, kieki;
- b) tai, kokia aprėptimi tiems gaminiams, sudedamosioms dalims ir atliekų srautams taikomi Sąjungos teisės aktai;

- c) reglamentavimo spragas;
- d) ypatingas problemas, darančias poveikį jų surinkimui ir atliekų tvarkymui;
- e) jiems taikomas esamas atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemas.

Pirmoje pastraipoje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami ***ne vėliau kaip ... [12 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos]***, laikantis **39 straipsnio** 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

27 straipsnis

Kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimas

1. Veiklos vykdytojai, įpareigoti **parengti** atliekų tvarkymo planus pagal Direktyvos 2006/21/EB 5 straipsnį, Direktyvos 2006/21/EB 3 **straipsnio 27 punkte** apibrėžtai kompetentingai institucijai pateikia preliminarų ekonominio vertinimo tyrimą dėl galimybių naudoti ypatingos svarbos žaliavas:
 - a) esančias įrenginyje laikomose kasybos atliekose ir
 - b) esančias susidarančiose kasybos atliekose arba, jeigu manoma, kad tai yra veiksmingiau, išgaunamas iš išgauto iškasenų kiekio prieš joms tampant atliekomis.

Veiklos vykdytojai atleidžiami nuo 1 dalyje nustatytos pareigos, jei jie gali kompetentingai institucijai pakankamai patikimai įrodyti, kad kasybos atliekose nėra ypatingos svarbos žaliavų, kurias galima techniškai panaudoti.

2. Į 1 dalyje nurodytą tyrimą įtraukiamas bent ypatingos svarbos žaliavų, esančių kasybos atliekose ir išgautame iškasenų kiekyje, kiekio ir koncentracijos įvertinimas ir techninių ir ekonominių galimybių jas naudoti įvertinimas. ***Veiklos vykdytojai nurodo metodus, naudojamus kiekams ir koncentracijoms apskaičiuoti.***
3. ***Kasybos*** atliekų įrenginių veiklos vykdytojai pateikia 1 dalyje nurodytą tyrimą Direktyvos 2006/21/EB 3 ***straipsnio 27 punkte*** apibrėžtai kompetentingai institucijai ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: ***30 mėnesių*** po šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Naujų atliekų įrenginių veiklos vykdytojai pateikia šį tyrimą kompetentingai institucijai, teikdami savo atliekų tvarkymo planus pagal Direktyvos 2006/21/EB 7 straipsnį.

4. Valstybės narės sukuria jų teritorijoje esančių ■ uždarytų *kasybos* atliekų įrenginių, įskaitant apleistus *kasybos* atliekų įrenginius, duomenų bazę, *kai dėl atliekų objektų ypatybių ar geologinių sąlygų nėra mažai tikėtina, kad būtų techninių galimybių panaudoti ypatingos svarbos žaliavų kiekius*. Šioje duomenų bazėje teikiama informacija, susijusi su:
- a) atliekų įrenginio buvimo vieta, plotu ir atliekų kiekiu *arba, kai taikytina, apskaičiuotu kiekiu*;
 - b) atliekų įrenginio veiklos vykdytoju arba buvusiu veiklos vykdytoju ir atitinkamais atvejais teisėtu jo funkcijų perėmėju;
 - c) apytiksliais visų žaliavų, esančių kasybos atliekose ir, jeigu įmanoma, pradiniuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kiekiais ir koncentracijomis pagal šio straipsnio 6 dalį;
 - d) bet kokia papildoma informacija, kurią valstybė narė laiko aktualia, kad būtų galima panaudoti atliekų įrenginyje esančias ypatingos svarbos žaliavas.

5. *Kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 42 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] priima ir įgyvendina priemones, kuriomis skatinamas kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimas, visų pirma kalbant apie uždarytus kasybos atliekų įrenginius, kurie pagal 4 dalį sukurtoje duomenų bazėje nurodomi kaip įrenginiai, kuriuose esama ypatingos svarbos žaliavų, kurias ekonominiu požiūriu galima panaudoti.*
6. 4 dalyje nurodyta duomenų bazė turi būti sukurta ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: **18 mėnesių** po šio reglamento įsigaliojimo dienos], o visa informacija turi būti pateikta ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 3 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Ši duomenų bazė pateikiama viešai prieinama ir skaitmenine forma ir atnaujinama bent kas **trejus** metus, įtraukiant turimą papildomą informaciją ir duomenis, susijusius su neseniai uždarytais arba nustatytais įrenginiais.

7. Siekdamos pateikti 4 dalies c punkte nurodytą informaciją, valstybės narės turi atlikti bent šiuos veiksmus:
- a) ■ uždarytų *kasybos* atliekų įrenginių atvejais valstybės narės išsamiai peržiūri turimas leidimų išdavimo bylas *arba kitus turimus dokumentus, jei leidimų išdavimo bylą nėra*, ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: **18 mėnesių** po šio reglamento įsigaliojimo dienos];
 - b) tokių *kasybos* atliekų įrenginių atveju, kai remiantis turima informacija *galima išvelgti*, jog esama ypatingos svarbos žaliavų kiekių, kuriuos ekonominiu požiūriu galima panaudoti, valstybės narės ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 2 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] papildomai paima reprezentatyvius geocheminius mėginius;

- c) tokių **kasybos** atliekų įrenginių, kuriuose, kaip nustatoma atlikus šios dalies a ir b punktuose aprašytus veiksmus, gali būti ypatingos svarbos žaliavų, kurias ekonominiu požiūriu galima panaudoti, atvejais valstybės narės ne vėliau kaip ...
[Leidinių biuro prašoma įrašyti: **34 mėnesiai** po šio reglamento įsigaliojimo dienos]
papildomai paima išsamesnius mėginius ir atlieka išsamesnę **cheminę ir mineraloginę mėginių savybių analizę**, apimančią gręžinių kerno tyrimus arba lygiaverčius metodus, kai tai yra nekenksminga aplinkai, laikantis galiojančių Sąjungos lygmens aplinkos apsaugos reikalavimų ir, atitinkamais atvejais, Direktyvos 2006/21/EB reikalavimų.

8. 6 dalyje aprašyti veiksmai vykdomi laikantis nacionalinių teisinių sistemų, susijusių su nuosavybės teisėmis, žemės nuosavybe, naudingųjų iškasenų ištekliais ir atliekomis, ***taip pat poveikiu aplinkai ir sveikatai***, ir kitų atitinkamų nuostatų. Tais atvejais, kai tokie veiksniai trukdo vykdyti šiuos veiksmus, valstybės narės institucijos siekia, kad atliekų įrenginio veiklos vykdytojas arba savininkas bendradarbiautų. 6 dalyje aprašytų veiksmų rezultatai turi būti prieinami ***4 dalyje nurodytoje*** duomenų bazėje. Jeigu įmanoma, valstybės narės į duomenų bazę įtraukia uždarytų kasybos atliekų įrenginių klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją.

28 straipsnis

Pastoviųjų magnetų perdirbamumas

1. Praėjus *dvejiems* metams po *2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto* įsigaliojimo dienos bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai magnetinio rezonanso tomografijos prietaisus, vėjo energijos generatorius, pramoninius robotus, motorines transporto priemones, lengvasias transporto priemones, aušinimo generatorius, šilumos siurblius, elektros variklius, įskaitant tuos atvejus, kai jie yra įmontuoti į kitus gaminius, automatines skalbykles, būgnines džiovykles, mikrobangų krosneles, dulkių siurblius ar indaploves, užtikrina, kad tie gaminiai būtų paženklinėti gerai pastebima, aiškiai įskaitoma ir nenutrinama etikete, kurioje nurodoma:
 - a) ar šiuose gaminiuose yra vienas ar daugiau pastoviųjų magnetų;

- b) jeigu gaminyje yra vienas ar daugiau pastoviųjų magnetų, ar tie magnetai yra kurios nors iš šių rūšių:
- i) neodimio, geležies ir boro;
 - ii) samario ir kobalto;
 - iii) aliuminio, nikelio ir kobalto;
 - iv) ferito.

2. Komisija priima įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma 1 dalyje nurodyto ženklavimo forma. Tas įgyvendinimo aktas priimamas *ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 18 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos]* laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Praėjus *dvejiems* metams po *2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto* įsigaliojimo dienos bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, kuriuose yra vienas ar daugiau 1 dalies b punkte ■ nurodytų rūšių pastoviųjų magnetų, užtikrina, kad ant gaminio arba gaminyje būtų duomenų saitas.
4. 3 dalyje nurodytas duomenų saitas turi būti susietas su unikaliu gaminio identifikatoriumi, pagal kurį galima nustatyti:
 - a) atsakingo fizinio arba juridinio asmens vardą ir pavardę (pavadinimą), registruotą prekybinis pavadinimą arba registruotą prekių ženklą, asmens pašto adresą ir, kai žinoma, elektronines ryšio priemones, kuriomis galima su juo susisiekti;
 - b) informaciją apie visų gaminyje esančių atskirų pastoviųjų magnetų masę, vietą ir cheminę sudėtį, taip pat tai, ar naudojama magnetų danga, klizai ir priedai ir kokios jie rūšies;

- c) informaciją, kurią naudojant galima pasiekti visus gaminyje esančius pastoviuosius magnetus ir juos *saugiai* pašalinti, be kita ko, bent informaciją apie visų pašalinimo veiksmų seką, priemones ar technologijas pastoviam magnetui pasiekti ir pašalinti, nedarant poveikio Direktyvos 2012/19/ES 15 straipsnio 1 daliai.
5. Gaminių, kuriuose pastovieji magnetai yra sumontuoti tik viename ar daugiau į gaminį įmontuotų elektros variklių, atveju vietoje 4 dalies b punkte nurodytos informacijos gali būti pateikiama informacija apie tų elektros variklių buvimo vietą, o vietoje 4 dalies c punkte nurodytos informacijos gali būti pateikiama informacija apie tai, kaip galima pasiekti ir pašalinti elektros variklius, be kita ko, bent informacija apie visų pašalinimo veiksmų seką, priemones ar technologijas elektros varikliams pasiekti ir pašalinti.
6. 3 dalyje nurodytų gaminių, kuriems pagal kitą Sąjungos teisėkūros procedūra priimamą aktą reikalingas ■ gaminio pasas, atveju 4 dalyje nurodyta informacija pateikiama tame gaminio pase.

7. **Gaminį**, nurodytą 1 dalyje, **rinkai pateikiantis ekonominės veiklos vykdytojas užtikrina, kad 3 dalyje nurodyta** informacija **būtų** išsami, atnaujinta ir tiksli, **būtų** prieinama bent jau tokį patį laikotarpį, kuris yra lygus tipiniam gaminio naudojimo laikotarpiui, prie kurio pridedama dešimt metų, be kita ko, ir paskelbus atsakingo fizinio ar juridinio asmens nemokumą, jį likvidavus arba jam nutraukus veiklą Sąjungoje. **Jis gali įgalioti veiklos vykdytoją veikti jų vardu.**

4 dalyje nurodyta informacija turi būti susijusi su gaminio modeliu arba, jeigu to paties modelio vienetų informacija skiriasi, su konkrečia partija arba vienetu. 4 dalyje nurodyta informacija turi būti prieinama **remontuotojams**, perdirbėjams, rinkos priežiūros institucijoms ir muitinėms.

/

■

■

8. Jei **1** Sąjungos derinamuosiuose teisės aktuose nustatyti informacijos apie pastoviųjų magnetų perdirbimą reikalavimai kuriam nors iš 1 dalyje išvardytų gaminių, tie reikalavimai taikomi vietoje šio straipsnio nuostatų.

1
9. Šio straipsnio reikalavimai netaikomi gaminiams, kurių pirminė paskirtis yra gynybos ar kosmoso reikmėms.

10. Magnetinio rezonanso tomografijos prietaisams, L kategorijos patvirtinto tipo motorinėms transporto priemonėms ir lengvosioms transporto priemonėms šio straipsnio reikalavimai taikomi nuo ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 5 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

11. Šis straipsnis netaikomas:

- a) Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 31 punkte apibrėžtoms specialiosios paskirties transporto priemonėms;**
- b) kitoms N1, N2, N3, M2 arba M3 kategorijos transporto priemonės, kuri nėra bazinė transporto priemonė ir kurios tipas buvo patvirtintas keliais etapais, dalims;**
- c) Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 30 punkte apibrėžtoms mažomis serijomis gaminamoms transporto priemonėms.**

12. Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti *deleguotąjį aktą*, siekiant pateikti 1 dalyje nurodytiems gaminiams priskirtų Kombinuotosios nomenklatūros³⁵ kodų ir gaminių aprašymų sąrašą, kad muitinėms būtų lengviau atlikti darbą, susijusį su tais gaminiiais ir su šiame straipsnyje bei 29 straipsnyje nustatytais reikalavimais.

³⁵ Reglamento (EEB) Nr. 2658/87 I priede pateikta Kombinuotoji nomenklatūra.

29 straipsnis

Perdirbtųjų medžiagų dalis pastoviuosiuose magnetuose

1. Nuo ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 3 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] arba praėjus dvejiems metams po 2 dalyje nurodyto deleguotojo akto įsigaliojimo dienos, nelygu, kuri data vėlesnė, bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai **28** straipsnio 1 dalyje nurodytus gaminius, kuriuose yra vienas arba daugiau pastoviųjų magnetų, nurodytų **28** straipsnio 1 dalies ***b punkto i–iii papunkčiuose***, ir kuriuose bendras visų tokių pastoviųjų magnetų svoris viršija 0,2 kg, laisvai prieinamoje interneto svetainėje viešai paskelbia informaciją apie neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalį pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose į gaminį.

2. Ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] Komisija pagal **38** straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo papildomas šis reglamentas nustatant taisykles dėl neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš ■ atliekų po vartojimo, dalies į 1 dalyje nurodytus gaminius įmontuotuose pastoviuosiuose magnetuose apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklių.

Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodoma taikytina atitikties vertinimo procedūra pagal vieną iš *Europos Parlamento ir Tarybos* sprendimo Nr. 768/2008/EB³⁶ II priede nustatytų modulių, atitinkamai pritaikyta atsižvelgiant į atitinkamus gaminius.

Nurodydama taikytiną atitikties vertinimo procedūrą, Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

- a) atitinkamo modulio tinkamumą gaminio tipui ir proporcingumą siekiamam viešajam interesui;

³⁶ **2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantį Tarybos sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).**

- b) *gaminio keliamo pavojaus pobūdį ir tai, koku mastu atitikties įvertinimas prilygsta pavojaus tipui ir laipsniui;*
- c) kai būtinas trečiosios šalies dalyvavimas – gamintojo poreikį turėti galimybę pasirinkti Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytus kokybės užtikrinimo ir gaminių sertifikavimo modulius.

3. ***Įsigaliojus pagal 2 dalį priimtam deleguotajam aktui, bet ne vėliau kaip 2031 m. gruodžio 31 d. Komisija priima*** deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant mažiausias neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalis, kurios turi būti į 1 dalyje nurodytus gaminius sumontuotuose pastoviuosiuose magnetuose. ***Deleguotajame akte skirtingiems gaminiams gali būti taikomos skirtingos mažiausios dalys, ir tam tikriems gaminiams ši pareiga gali būti netaikoma.***

Pirmoje pastraipoje nurodytuose deleguotuosiuose aktuose numatomi pereinamieji laikotarpiai, priderinti atsižvelgiant į gaminių, kuriems, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimų, taikoma ši priemonė, pritaikymo sunkumus.

Pirmoje pastraipoje nurodyta mažiausia dalis nustatoma remiantis išankstiniu poveikio vertinimu ir atsižvelgiant į:

- a) esamą ir prognozuojamą neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudojamų iš atliekų po vartojimo, prieinamumą;

- b) informaciją, surinktą pagal 1 dalį, ir santykinę perdirbtųjų medžiagų, esančių pastoviuosiuose magnetuose, sumontuotuose 1 dalyje nurodytuose rinkai pateiktuose gaminiuose, dalies pasiskirstymą;
 - c) technikos ir mokslo pažangą, įskaitant didelius pastoviųjų magnetų technologijų pokyčius, turinčius įtakos tam, kokios medžiagos gali būti panaudojamos iš atliekų;
 - d) faktinį ir galimą mažiausios dalies indėlį siekiant Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų;
 - e) galimą poveikį gaminių, į kuriuos įmontuoti pastovieji magnetai, veikimui;
 - f) poreikį užkirsti kelią neproporcingam neigiamam poveikiui pastoviųjų magnetų ir gaminių, į kuriuos įmontuoti pastovieji magnetai, įperkamumui.
4. Jei ■ Sąjungos derinamuosiuose teisės aktuose nustatyti su perdirbtų medžiagų dalimi pastoviuosiuose magnetuose susiję reikalavimai kuriam nors iš 1 dalyje išvardytų gaminių, tie reikalavimai taikomi vietoje šio straipsnio nuostatų.

5. Nuo 1 dalyje nustatyto reikalavimo taikymo pradžios dienos, siūlydami, taip pat ir nuotoliniu būdu, parduoti 1 dalyje nurodytus gaminius arba demonstruodami juos komercinės veiklos metu, fiziniai ir juridiniai asmenys, pateikiantys rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, užtikrina, kad jų klientai galėtų susipažinti su 1 dalyje nurodyta informacija prieš įsipareigodami pagal pirkimo–pardavimo sutartį.

Fiziniai ir juridiniai asmenys, tiekiantys rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, neteikia ir nerodo etikečių, ženklų, simbolių ar užrašų, kurie galėtų suklaidinti arba supainioti klientus 1 dalyje nurodytos informacijos klausimais. Šio straipsnio reikalavimai netaikomi gaminiams, kurių pirminė paskirtis yra gynybos ar kosmoso reikmėms.

6. Magnetinio rezonanso tomografijos prietaisams, L kategorijos patvirtinto tipo motorinėms transporto priemonėms ir lengvosioms transporto priemonėms 1 ir 5 dalyse nustatyti reikalavimai pradedami taikyti praėjus penkeriems metams po 2 dalyje nurodyto deleguotojo akto įsigaliojimo dienos.
7. *Šis straipsnis netaikomas:*
- a) *Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 31 punkte apibrėžtoms specialiosios paskirties transporto priemonėms;*
 - b) *kitoms N1, N2, N3, M2 arba M3 kategorijos transporto priemonėms, kuri nėra bazinė transporto priemonė ir kurios tipas buvo patvirtintas keliais etapais, dalimis;*
 - c) *Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 30 punkte apibrėžtoms mažomis serijomis gaminamoms transporto priemonėms.*

2 skirsnis

Sertifikavimas ir aplinkosauginis pėdsakas

30 straipsnis

Pripažintos schemos

1. Vyriausybės, *pramonės asociacijos ar suinteresuotųjų* organizacijų grupės, parengusios ir prižiūrinčios sertifikavimo schemas, susijusias su ypatingos svarbos žaliavų tvarumu (toliau – schemų vykdytojai), gali prašyti, kad Komisija pripažintų jų schemas.

Pirmoje pastraipoje nurodytuose prašymuose pateikiami aktualūs įrodymai, susiję su IV priede nustatytų kriterijų laikymusi. Komisija *ne vėliau kaip... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: treji metai po reglamento įsigaliojimo dienos] priima įgyvendinimo aktą, kuriuo* nustatoma būtiniausia informacija, kuri turi būti pateikiama prašymuose. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis **39 straipsnio** 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Tame įgyvendinimo akte nustatoma viena bendra forma, kuri apima visą reikalaujamą prašymo informaciją. Informacijos, kurią reikalaujama pateikti užpildant vieną bendrą formą, aprėptis turi būti pagrįsta.

2. Jei, remdamasi pagal 1 dalį pateiktais įrodymais, Komisija nustato, kad sertifikavimo schema atitinka IV priede nustatytus kriterijus *ar jų pogrupį*, ji priima įgyvendinimo aktą, kuriuo ta schema pripažįstama, *nurodydama pripažintą schemas aprėptį*. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis *39 straipsnio* 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
3. *Kiekvienos schemas pripažinta aprėptis nurodoma šiais aspektais:*
 - a) *vertės grandinės etapai, kuriuos apima schema;*

b) projekto gyvavimo ciklo etapai, be kita ko, prieš užbaigimą, jo metu ir po jo, kuriuos apima schema, ir

c) tvarumo aspektai ir IV priedo b punkte išvardytos rizikos aplinkai kategorijos, kuriuos apima schema.

IV priedo a, c, d ir e punktai turėtų būti būtina bet kokio schemos pripažinimo sąlyga.

4. Komisija *ne rečiau kaip kas trejus metus tikrina*, ar pripažintos schemos ir toliau atitinka IV priede nustatytus kriterijus *ar pripažintą tų kriterijų pogrupį*.
5. Pripažintų schemų vykdytojai nedelsdami praneša Komisijai apie visus *tų* schemų pakeitimus ar atnaujinimus, *susijusius su IV priede nustatytų kriterijų arba pripažinto tų kriterijų pogrupio atitikimu*. Komisija įvertina, ar tokie pakeitimai ar atnaujinimai turi įtakos schemos pripažinimo pagrindui, ir imasi atitinkamų veiksmų.

6. Jei yra įrodymų, kad yra pakartotinių arba reikšmingų atvejų, kai ekonominės veiklos vykdytojai, įgyvendindami pripažintą schemą, neįvykdė tos schemos reikalavimų, Komisija, pasikonsultavusi su pripažintos schemos vykdytoju, išnagrinėja, ar tie atvejai yra susiję su schemos trūkumais, turinčiais įtakos pripažinimo pagrindui, ir imasi atitinkamų veiksmų.
7. Jei Komisija nustato pripažintos schemos trūkumų, turinčių įtakos jos pripažinimo pagrindui, ji gali suteikti schemos vykdytojui atitinkamą laikotarpį, per kurį jis turi atlikti taisomuosius veiksmus, *neviršijant 12 mėnesių*.

8. Jeigu schemos vykdytojas nesiima arba atsisako imtis būtinų taisomųjų veiksmų ir jeigu Komisija nustato, kad dėl 6 dalyje nurodytų trūkumų schema nebeatitinka IV priede nustatytų kriterijų ***arba pripažinto tų kriterijų pogrupo***, Komisija priima įgyvendinimo aktą, kuriuo panaikinamas schemos pripažinimas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis **39 straipsnio** 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
9. Komisija sukuria ir nuolat atnaujina pripažintų schemų registrą. Šis registras viešai skelbiamas laisvai prieinamoje interneto svetainėje. ***Ta interneto svetainė taip pat suteikia galimybę iš visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų gauti grįžtamąją informaciją apie pripažintų schemų įgyvendinimą. Tokia grįžtamoji informacija perduodama nagrinėti atitinkamos schemos vykdytojams.***

31 straipsnis

Aplinkosauginio pėdsako deklaracija

1. ***Atsižvelgiant į 1a dalyje nurodytos ataskaitos ir 2 dalyje nurodyto vertinimo rezultatus, Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant įvairių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles pagal V priedą, atsižvelgiant į moksliskai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus tarptautinius standartus. Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodomos bent trys aktualiausios poveikio kategorijos, sudarančios didžiąją bendro aplinkosauginio pėdsako dalį. Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra viena iš poveikio aplinkai kategorijų. Aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje apsiribojama tomis poveikio kategorijomis.***

2. *Komisija ne vėliau kaip ... [18 mėnesių po įsigaliojimo dienos] pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje nurodo, kurioms ypatingos svarbos žaliavoms bus teikiama pirmenybė vertinant, ar pareiga deklaruoti ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką yra būtina ir proporcinga. Dėl ypatingos svarbos žaliavų, kurioms Komisija nustato pirmenybę, ji pateikia 2 dalyje nurodyto vertinimo išvadas ne vėliau kaip ... [12 mėnesių po ataskaitos pateikimo dienos].*
3. Komisija **priima** apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles, susijusias su konkrečia ypatingos svarbos žaliava, jeigu, atsižvelgusi į įvairias atitinkamas poveikio aplinkai kategorijas, ji padaro išvadą, kad atitinkama ypatingos svarbos žaliava turi didelį aplinkosauginį pėdsaką, todėl pareigos deklaruoti tos medžiagos aplinkosauginį pėdsaką **apimant 1 dalyje nurodytas poveikio kategorijas**, kai ji pateikiama rinkai, vykdymas yra būtinas ir proporcingas siekiant prisidėti prie Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, sudarant palankesnes sąlygas tiekti ypatingos svarbos žaliavas, kurių aplinkosauginis pėdsakas yra mažesnis.

4. Nagrinėdama, ar 2 dalyje numatyta pareiga yra būtina, Komisija atsižvelgia į šias aplinkybes:
- a) į tai, ar ir kaip, ***taip pat kaip veiksmingai***, Sąjungos klimato ir aplinkos tikslai jau siekiami kitais Sąjungos teisės aktais, taikomais atitinkamoms ypatingos svarbos žaliavoms;
 - b) į tai, ar esama atitinkamų tarptautinių standartų ir gairių, ir į jų taikymą arba galimybes susitarti dėl tokių standartų tarptautiniu lygmeniu, taip pat į tai, ar rinkoje esama tvarios praktikos pavyzdžių, įskaitant savanoriškas schemas, pripažintas pagal 29 straipsnį;
 - c) į tai, koks yra strateginių partnerysčių, strateginių projektų, prekybos susitarimų ir kitų tarptautinių priemonių veiksmingumas, ir į tai, kokią aprėpties veiklą vykdo Sąjunga, siekdama Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų;
 - d) ***į tai, kokios yra susijusios ekonominės išlaidos ir administracinė našta ekonominės veiklos vykdytojams.***

5. Komisija atlieka išankstinį poveikio vertinimą, po kurio nusprendžia, ar priimti 1 dalyje numatytą deleguotąjį aktą. Atliekant tokį vertinimą:

- a) be kita ko, konsultuojamasi su:
 - i) visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai pramone, įskaitant galutinės grandies pramonės sektorius, MVI ir tam tikrais atvejais amatų sektoriumi, socialiniais partneriais, prekiautojais, mažmenininkais, importuotojais, **žmogaus sveikatos ir aplinkos apsaugos propagavimo organizacijomis**, vartotojų organizacijomis **ir akademinė bendruomenė**;
 - ii) trečiosiomis valstybėmis **ar UŠT**, kurių prekybai su Sąjunga ši pareiga gali turėti didelį poveikį;
 - iii) Žaliavų taryba;
 - iv) **atitinkamai su Sąjungos agentūromis, turinčiomis kompetenciją aplinkos apsaugos srityje**;

- b) užtikrinama, kad jokios priemonės nebūtų rengiamos, priimamos ar taikomos siekiant sukurti arba sukuriant nereikalingas tarptautinės prekybos kliūtis, arba taip, kad prekyba jomis būtų ribojama daugiau nei būtina Sąjungos klimato ir aplinkos tikslams pasiekti, atsižvelgiant į trečiųjų valstybių tiekėjų gebėjimą laikytis tokios deklaracijos taip, kad bendriems prekybos srautams ir ypatingos svarbos žaliavų sąnaudoms nebūtų daromas neproporcingas poveikis;
- c) *įvertinama, ar panašios pareigos pagal Sąjungos teisę turėjo numatytą poveikį ir svariai padėjo siekti Sąjungos aplinkos tikslų;*
- d) įvertinama, ar priemonė padėtų siekti Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, nedarant neproporcingo poveikio Sąjungos pramonės gebėjimui naudoti atitinkamą ypatingos svarbos žaliavą.

6. Bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai ypatingos svarbos žaliavas (*įskaitant apdorotas ir perdirbtas*), dėl kurių Komisija yra priėmusi apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles pagal 1 dalį, turi pateikti aplinkosauginio pėdsako deklaraciją.

Pirmoje pastraipoje nustatytas reikalavimas taikomas kiekvienai atskirai rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų rūšiai ir netaikomas ypatingos svarbos žaliavoms, esančioms tarpiniuose arba galutiniuose gaminiuose.

7. 5 dalyje nurodytoje aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje pateikiama ši informacija:
- a) atsakingo fizinio arba juridinio asmens vardas ir pavardė (pavadinimas), registruotas prekybinis pavadinimas arba registruotas prekių ženklas ir elektroninės ryšio priemonės, kurias naudojant galima su jais susisiekti;

- b) informacija apie ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių teikiama deklaracija, rūšį;
- c) informacija apie valstybę ir regioną, kuriame ypatingos svarbos žaliava buvo išgauta, jei taikoma, apdorota, rafinuota ir perdirbta;
- d) ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginis pėdsakas, apskaičiuotas pagal taikytinas tikrinimo ir apskaičiavimo taisykles, priimtas pagal 1 dalį;
- e) aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klasė, kurią atitinka ypatingos svarbos žaliava, nustatyta pagal taikytiną deleguotąjį aktą, priimtą pagal 7 dalį;
- f) interneto nuoroda, kur galima susipažinti su viešai paskelbtu tyrimu, kuriuo pagrįsti aplinkosauginio pėdsako deklaravimo rezultatai.

8. Komisija pagal 38 straipsnį *per pagrįstą laikotarpį* priima deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių pagal 1 dalį priimtos apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklės, aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klases pagal V priedą.
9. ***Komisija, nustatydamą tarpinių ir galutinių gaminių, kurių sudėtyje yra ypatingos svarbos žaliavų, aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės, reikalauja, kad, kai įmanoma, būtų taikomos šiame straipsnyje nurodytos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės.***

10. Aplinkosauginio pėdsako deklaracija skelbiama laisvai prieinamoje interneto svetainėje *lengvai suprantamu būdu*.

Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma 5 dalyje nurodytos aplinkosauginio pėdsako deklaracijos forma. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis **39 straipsnio** 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

11. Siūlydami, taip pat ir nuotoliniu būdu, parduoti ypatingos svarbos žaliavas arba demonstruodami jas komercinės veiklos metu, fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys rinkai ypatingos svarbos žaliavas, užtikrina, kad jų klientai galėtų susipažinti su aplinkosauginio pėdsako deklaracija prieš įsipareigodami pagal pirkimo–pardavimo sutartį.

Fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys rinkai ypatingos svarbos žaliavas, neteikia ir nerodo etikečių, ženklų, simbolių ar užrašų, kurie galėtų suklaidinti arba supainioti klientus informacijos, nurodytos aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje, klausimais.

3 skirsnis

Laisvas judėjimas, atitikties užtikrinimas ir rinkos priežiūra

32 straipsnis

Laisvas judėjimas

1. Valstybės narės dėl priežasčių, susijusių su informacija apie pastoviųjų magnetų perdirbimą arba perdirbtosios medžiagos dalį, arba dėl priežasčių, susijusių su informacija apie ypatingos svarbos žaliavų, kurioms taikomas šis reglamentas, aplinkosauginį pėdsaką, nedraudžia, neriboja ir netrukdo tiekti rinkai arba pradėti naudoti gaminius, kurių sudėtyje yra pastoviųjų magnetų, arba ypatingos svarbos žaliavas, atitinkančias šio reglamento reikalavimus.

2. Valstybės narės nedraudžia prekybos mugėse, parodose, pristatymuose ar panašiuose renginiuose demonstruoti gaminių, kurių sudėtyje yra pastoviųjų magnetų, arba ypatingos svarbos žaliavų, neatitinkančių šio reglamento reikalavimų, jeigu ant jų matomame ženkle aiškiai nurodoma, kad tokie gaminiai ar medžiagos neatitinka šio reglamento reikalavimų ir kad jie negali būti tiekiami rinkai tol, kol nebus užtikrinta jų atitiktis.

33 straipsnis

Atitikties užtikrinimas ir rinkos priežiūra

1. Prieš pateikdami rinkai gaminį, kuriam taikomas **28** arba **29** straipsnis, atsakingi fiziniai arba juridiniai asmenys užtikrina, kad būtų atlikta taikoma atitikties vertinimo procedūra ir kad būtų parengti reikiami techniniai dokumentai. Jeigu atlikus atitikties vertinimo procedūrą nustatoma, kad gaminys atitinka taikomus reikalavimus, atsakingi fiziniai arba juridiniai asmenys užtikrina, kad būtų parengta ES atitikties deklaracija ir kad gaminys būtų paženklintas CE ženklu.
2. Gaminių, kuriems taikomi **28** straipsnyje nustatyti reikalavimai, atitikties vertinimo procedūra išdėstyta *Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/125/EB*³⁷ IV priede, išskyrus atvejus, kai tiems gaminiams taip pat taikomi **29** straipsnyje nustatyti reikalavimai. Tokiu atveju taikoma atitikties vertinimo procedūra, nustatyta apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse, priimtose pagal **29 straipsnio** 2 dalį.

³⁷ **2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (nauja redakcija) (OL L 285, 2009 10 31, p. 10–35).**

█

3. Rinkos priežiūros srityje taikomos šios taisyklės:

█

4. Šis straipsnis netaikomas gaminiams, kuriems taikomi tipo patvirtinimo reikalavimai, nustatyti pagal Reglamentą (ES) 2018/858 ir Reglamentą **(ES) Nr. 168/2013**.

.

34 straipsnis

Igyvendinimas ir suderinimas su derinamaisiais Sąjungos teisės aktais

1. *Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus dėl 28, 29, 31 ir 33 straipsnių papildymo tam, kad būtų:*
 - a) *nustatyti duomenų saito ir unikalaus gaminio identifikatoriaus, nurodytų 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse, techninio projekto ir veikimo reikalavimai;*
 - b) *nustatyti techniniai standartai, kurie turi būti taikomi 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytam duomenų saitui ir unikaliai gaminio identifikatoriui;*
 - c) *nustatytos 28 straipsnio 4 dalyje nurodyto unikalaus gaminio identifikatoriaus įtraukimo į registrus, susijusius su rinkos priežiūra ir muitinės tikrinimu, taisyklės;*

- d) *nustatyti reikalavimai, susiję su muitinės tikrinimu ir susiję su duomenų saitų ir unikalaus gaminio identifikatoriumi, nurodytais 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse;*
- e) *nustatytos reagavimo į nacionaliniu lygmeniu riziką keliančius gaminius arba formalių reikalavimų nesilaikymą procedūros, taip pat susijusios apsaugos procedūros, taikomos tuo atveju, kai dėl rinkos priežiūros priemonių, kurių imtasi, pareiškiama prieštaravimų;*

f) nustatyti reikalavimai, susiję su ES atitikties deklaracija ir bendraisiais žymėjimo CE ženklų principais, taisyklėmis ir sąlygomis.

Tai darydama Komisija nurodo kitus Sąjungos derinamuosius aktus ir teisės aktus, visų pirma [Leidinių biuro prašoma įrašyti nuorodą į Ekologinio projektavimo direktyvą], ir atsižvelgia į poreikį riboti administracinę našumą, sykiu užtikrinant veiksmingą 28, 29 ir 31 straipsnių įgyvendinimą.

6 skyrius

7 skyrius

Valdymas

35 straipsnis

Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba

1. Įsteigiama Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba (*toliau – Žaliavų taryba*).
2. Žaliavų taryba *atlieka Komisijos konsultavimo vaidmenį ir* vykdo šiame reglamente nustatytas užduotis.

36 straipsnis

Europos ypatingos svarbos žaliavų tarybos sudėtis ir veikimas

1. Žaliavų tarybą sudaro **visų** valstybių narių ir Komisijos **atstovai**. Jai pirmininkauja Komisija.
2. Kiekviena valstybė narė į Žaliavų tarybą paskiria aukšto lygio atstovą. Tam tikrais atvejais, kiek tai susiję su funkcijomis ir kompetencija, valstybė narė gali paskirti skirtingus atstovus įvairioms Žaliavų tarybos užduotims vykdyti. Turi būti numatyti visų Žaliavų tarybos narių pakaitiniai nariai. **Balsavimo teises turi tik valstybės narės. Kiekviena valstybė narė turi tik vieną balsą nepriklausomai nuo atstovų skaičiaus.**

Žaliavų taryba kviečia Europos Parlamento atstovus stebėtojų teisėmis dalyvauti jos posėdžiuose, įskaitant 6 dalyje nurodytų nuolatinių ar laikinųjų pograpių posėdžius.

3. *Prireikus Žaliavų tarybos pirmininkas gali pakviesti pramonės, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių, pilietinės visuomenės, akademinės bendruomenės, profesinių sąjungų, vietos ar regionų valdžios institucijų, trečiųjų valstybių, užjūrio šalių ir teritorijų, taip pat Europos gynybos agentūros, Europos cheminių medžiagų agentūros, Europos aplinkos agentūros ar Europos išorės veikslių tarnybos atstovus stebėtojų teisėmis dalyvauti Žaliavų tarybos arba jos nuolatinių ar laikinų pograpių, nurodytų 6 dalyje, posėdžiuose arba teikti pastabas raštu.*
- Stebėtojai nedalyvauja rengiant Žaliavų tarybos ir jos pograpių rekomendacijas.*

■

4. *Per pirmąjį savo posėdį, remdamasi Komisijos pasiūlymu, Žaliavų taryba paprasta narių balsų dauguma priima savo darbo tvarkos taisykles.*

5. Siekdama veiksmingai vykdyti šiame reglamente nurodytas užduotis, Žaliavų taryba reguliariai posėdžiauja. Kai būtina, Žaliavų taryba renkasi gavusi pagrįstą Komisijos prašymą *arba valstybės narės prašymą, kuriuo pagrindžiamas ypatingas interesas, susijęs su strateginiu projektu jos teritorijoje, dėl kurio reikia surengti papildomą posėdį.*

Žaliavų taryba renkasi bent:

- a) kas 3 mėnesius – strateginių projektų paraiškoms vertinti pagal 3 skyriaus 1 skirsnį;
- b) kas 6 mėnesius – stebėsenai pagal 4 skyrių tobulinti;

■

- c) kartą per metus – valstybių narių pareigų, susijusių su žvalgyba, nustatytoms 3 skyriaus 4 skirsnyje, įgyvendinimo pažangai aptarti, be kita ko, atsižvelgiant į ypatingos svarbos ar strateginių žaliavų sąrašų atnaujinimus.

6. Komisija *koordinuoja* Žaliavų tarybos *darbą* pasitelkdama vykdomąjį sekretoriatą, kuris teikia techninę ir logistinę paramą.

7. *Žaliavų taryba:*

- a) *periodiškai aptaria 9 straipsnio įgyvendinimą ir dalijasi geriausios praktikos pavyzdžiais, kaip paspartinti leidimų išdavimo ypatingos svarbos žaliavų projektams procedūras ir padidinti visuomenės dalyvavimą tuose projektuose ir konsultavimusi su ja;*
- b) *kai aktualu, siūlo Komisijai gaires dėl 9 straipsnio 1 dalies įgyvendinimo, į kurias turi atsižvelgti [kontaktiniai punktai];*

- c) *periodiškai aptaria strateginių projektų įgyvendinimą ir prireikus priemonės, kurių galėtų imtis projekto rengėjas arba valstybė narė, kurios teritorijoje siūloma vykdyti strateginį projektą, siekdami dar labiau palengvinti tų strateginių projektų įgyvendinimą pagal 15 straipsnį;*
- d) *teikia Komisijai rekomendacijas dėl sistemos sukūrimo vertinimo pagal 25 straipsnį;*
- e) *sudaro palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, kaip patobulinti savo nacionalines programas pagal 26 straipsnį.*

8. Žaliavų taryba gali steigti nuolatinius arba laikinus pogrupius, sprendžiančius konkrečius klausimus ir užduotis.

Žaliavų taryba įsteigia bent šiuos nuolatinius pogrupius:

- a) pogrupį strateginių projektų finansavimui pagal **16** straipsnį aptarti ir koordinuoti; nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų ir įstaigų, **eksporto kreditų agentūrų**, Europos plėtros finansų įstaigų, Europos investicijų banko grupės, kitų tarptautinių finansų įstaigų, įskaitant Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką, ir, kai tinkama, privačių finansų įstaigų atstovai kviečiami dalyvauti stebėtojų teisėmis;
- b) **pogrupį, kuris aptaria priemones, kuriomis siekiama didinti visuomenės žinias apie ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinę, keičiamasi nuomonėmis dėl jų ir dalijamasi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su visuomenės dalyvavimu ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu ypatingos svarbos žaliavų projektuose; pilietinės visuomenės organizacijų atstovai reguliariai kviečiami dalyvauti stebėtojų teisėmis;**

- c) nacionalinių geologijos institutų *ar, kai aktualu, regioninių geologijos institutų* arba tarnybų pogrupį arba, jeigu tokių institutų arba tarnybų nėra, paskiriama atitinkama nacionalinė valdžios institucija, atsakinga už parengtinę žvalgybą ir prisidedanti prie **19** straipsnyje nurodytų nacionalinių žvalgybos programų koordinavimo;
- d) *pogrupį, kuris aptaria žiediško, efektyvaus išteklių naudojimo ir ypatingos svarbos žaliavų pakeitimo skatinimo priemones ir keičiasi nuomonėmis dėl jų;*
- e) pogrupį, apimantį nacionalines tiekimo ir informavimo agentūras, susijusias su ypatingos svarbos žaliavomis, arba, jeigu tokių agentūrų nėra, paskiriama atitinkama už tą klausimą atsakinga nacionalinė valdžios institucija, prisidedanti prie **20** straipsnyje nustatytų stebėsenos užduočių vykdymo;

- f)* pogrupį, apimančią nacionalinę ekstremaliųjų situacijų valdymo agentūrą ir už strategines atsargas atsakingas nacionalines institucijas arba, jeigu tokios agentūros ir institucijos nėra, paskiriama atitinkama už tą klausimą atsakinga nacionalinė valdžios institucija, prisidedanti prie strateginių atsargų koordinavimo, kaip nustatyta **23** straipsnyje.

I

Vykdydama savo užduotis, Žaliavų taryba, kai tinkama, užtikrina koordinavimą, bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija su atitinkamomis reagavimo į krizes ir pasirengimo krizėms struktūromis, sukurtomis pagal Sąjungos teisę.

9. Žaliavų taryba ***pagal 46 straipsnį*** imasi būtinų priemonių, siekdama užtikrinti saugų konfidencialios ir neskelbtinos komercinės informacijos valdymą ir tvarkymą.

10. Žaliavų taryba deda visas pastangas, kad būtų pasiektas bendras sutarimas.

37 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas ir strateginė partnerystė

1. Žaliavų taryba periodiškai aptaria:

- a) tai, koku mastu Sąjungos sudarytomis strateginėmis partnerystėmis prisidedama prie:
 - i) Sąjungos tiekimo saugumo didinimo, įskaitant 5 straipsnio b punkte nustatytus rodiklius;*
 - ii) Sąjungos ir valstybių partnerių bendradarbiavimo ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje gerinimo, įskaitant pajėgumų kūrimą ir technologijų perdavimo programas, siekiant skatinti žiediškumą ir atsakingą ypatingos svarbos žaliavų perdirbimą gaminančiose valstybėse;*
 - iii) valstybių partnerių ekonominio ir socialinio vystymosi, be kita ko, skatinant tvarios ir žiedinės ekonomikos praktiką, deramas darbo sąlygas ir pagarbą žmogaus teisėms jų žaliavų vertės grandinėse;**

- b) valstybių narių dvišalio bendradarbiavimo su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis ir veiksmy, kuriuos Sąjunga vykdo pagal strategines partnerystes, suderinamumą ir galimą sinergiją;*
- c) kurioms trečiosioms valstybėms turėtų būti teikiama pirmenybė sudarant strategines partnerystes, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:*
 - i) galimą indėlį, užtikrinantį tiekimo saugumą ir jo atsparumą, atsižvelgiant į galimas trečiosios valstybės atsargas, gavybos, apdorojimo ir perdirbimo pajėgumus, susijusius su ypatingos svarbos žaliavomis;*

ii) tai, ar Sąjungos ir trečiosios valstybės bendradarbiavimas galėtų pagerinti trečiosios valstybės gebėjimą užtikrinti neigiamo poveikio aplinkai stebėseną, prevenciją ir mažinimą, taikant reguliavimo sistemą ir ją įgyvendinant, naudojant socialiai atsakingą praktiką, įskaitant pagarbą žmogaus ir darbuotojų teisėms, visų pirma kovojant su priverstiniu ir vaikų darbu, ir prasmingai bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis, įskaitant čiabuvių tautas, vykdant skaidrią ir atsakingą verslo veiklą ir užtikrinant neigiamo poveikio tinkamam viešojo administravimo funkcionavimui ir teisinei valstybei prevenciją;

- iii) tai, ar yra sudaryti trečiosios valstybės ir Sąjungos bendradarbiavimo susitarimai, o besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atveju – kokios yra strategijos „Global Gateway“ investicinių projektų įgyvendinimo galimybės, be kita ko, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms į strateginius projektus;*
- iv) besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atveju – tai, ar partnerystė būtų galima prisidėti prie pridėtinės vertės kūrimo vietos lygmeniu, įskaitant galutinės grandies veiklą, ar ji būtų abipusiškai naudinga tiek šaliai partnerei, tiek Sąjungai ir kaip tą būtų galima padaryti;*
- d) pataria Komisijai, kaip užtikrinti, kad 1 dalyje nurodytos strateginės partnerystės būtų suderinamos su Sąjungos politika besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atžvilgiu.*

2. *1 dalies nuostatos nedaro poveikio Tarybos prerogatyvoms pagal Sutartis.*
3. *Valstybės narės:*
 - a) *informuoja Komisiją apie savo dvišalį bendradarbiavimą su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis, kai jis apima ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinę;*
 - b) *gali padėti Komisijai įgyvendinti pagal strategines partnerystes nustatytas bendradarbiavimo priemones, susijusias su visa žaliavų vertės grandine.*
4. *Kartą per metus Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie [ankstesnėse dalyse] nurodytų diskusijų turinį ir rezultatus.*

8 skyrius

Deleguotieji įgaliojimai ir komiteto procedūra

38 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 3 straipsnio 2 dalyje, 4 straipsnio 2 dalyje, 6 straipsnio 2 dalyje, 28 straipsnio 12 dalyje, **29** straipsnio 2 dalyje ir 31 straipsnio 1 ir 5 dalyse nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami aštuonerių metų laikotarpiui nuo [Leidinių biuro prašoma įrašyti: vienas mėnuo po šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki **aštuonerių** metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 3 straipsnio 2 dalyje, 4 straipsnio 2 dalyje, 6 straipsnio 2 dalyje, 28 straipsnio 12 dalyje, 29 straipsnio 2 dalyje ir 31 straipsnio 1 ir 5 dalyse nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Konsultacijos su valstybių narių ekspertais rengiamos po konsultacijų pagal 14 straipsnį.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 3 straipsnio 2 dalį, 4 straipsnio 2 dalį, 6 straipsnio 2 dalį, 28 straipsnio 12 dalį, 29 straipsnio 2 dalį ir 31 straipsnio 1 ir 5 dalis priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva tas laikotarpis gali būti pratęsiamas dviem mėnesiams.

39 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda [Leidinių biuro prašoma įrašyti nuorodą į šį teisės aktą] įgyvendinimo komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.
3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

9 skyrius

Pakeitimai

40 straipsnis

Reglamento (ES) 2018/1724 dalinis keitimas

Reglamentas (ES) 2018/1724 iš dalies keičiamas taip:

- (1) I priedo pirmame stulpelyje įrašoma nauja eilutė „S. Ypatingos svarbos žaliavų projektai“.
- (2) I priedo antro stulpelio eilutėje „AJ. Ypatingos svarbos žaliavų projektai“ pridedami šie punktai:
 - „1. ***bendri kontaktiniai punktai, nurodyti 9 straipsnio 1 dalyje***
 2. informacija apie leidimų išdavimo procesą“;

- „3. informacija apie finansavimo ir investavimo paslaugas“;
- „4. informacija apie lėšų suteikimo galimybes Sąjungos arba valstybių narių lygmeniu“;
- „5. informacija apie verslo rėmimo paslaugas, įskaitant, be kita ko, pelno mokesčio deklaravimą, vietos mokesčių įstatymus, darbo teisę“.

(3) II priedo pirmame stulpelyje įrašoma nauja eilutė „Ypatingos svarbos žaliavų projektai“.

(4) II priedo antro stulpelio eilutėje „Ypatingos svarbos žaliavų projektai“ pridedami šie punktai:

„Procedūra, susijusi su visais atitinkamais ■ leidimais ■ statyti ir vykdyti *ypatingos svarbos žaliavų* projektų objektus, įskaitant statybos, cheminių medžiagų naudojimo ir prijungimo prie tinklo leidimus, poveikio aplinkai vertinimus ir veiklos leidimus, kai jų reikalaujama, ir apimanti visus ■ prašymus ir procedūras *nuo paraiškos išsamumo patvirtinimo iki atsakingo bendro kontaktinio punkto pranešimo apie bendrąjį sprendimą dėl procedūros rezultatų.*“

(5) II priedo trečio stulpelio eilutėje „Ypatingos svarbos žaliavų projektai“ pridedamas šis punktas:

„Visi rezultatai, susiję su procedūromis, pradedant nuo paraiškos **išsamumo** patvirtinimo ir baigiant **bendro kontaktinio punkto** pranešimu apie bendrąjį sprendimą dėl procedūros rezultatų“.

(6) III priede pridedamas šis punktas:

„9. **Bendri kontaktiniai punktai**, nurodyti 9 straipsnio 1 dalyje [Leidinių biuro prašoma įrašyti šio pasiūlymo nuorodą].“

41 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 2019/1020 dalinis keitimas

Reglamentas (ES) 2019/1020 iš dalies keičiamas taip:

- (1) 4 straipsnio 5 dalies tekstas „(ES) 2016/425 (35) ir (ES) 2016/426 (36)“ pakeičiamas taip: „(ES) 2016/425 (*), (ES) 2016/426 (**) ir [(ES) [...] [šio reglamento priėmimo metai]/...(***)];“;
- (2) I priedas papildomas šiuo punktu: „X [Leidinių biuro prašoma įrašyti kitą eilės numerį] Reglamentas (ES).../..., kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 [Leidinių biuro prašoma įrašyti šio reglamento paskelbimo duomenis], kiek tai susiję su to reglamento 28, 29 arba 31 straipsniuose nustatytais reikalavimais.“

42 straipsnis

Reglamento (ES) 2018/858 dalinis keitimas

Reglamento (ES) 2018/858 II priedas iš dalies keičiamas taip:

I dalies lentelėje įterpiamas šis tekstas:

[Leidinių biuro prašoma G skiltyje įrašyti kitą eilės numerį]	Pastoviųjų magnetų žiediškuo reikalavimai	Reglamentas (ES) XX/XXXX [Leidinių biuro prašoma įrašyti šio reglamento paskelbimo OL duomenis]	X	X	X	X	X	X								X	X
---	---	--	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	---	---

43 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 168/2013 dalinis keitimas

Reglamento (ES) Nr. 168/2013 II priedas iš dalies keičiamas taip:

I dalies lentelėje įterpiamas šis tekstas:

[Leidinių biuro prašoma C1 skiltyje įrašyti kitą eilės numerį]	Pastoviųjų magnetų žiediškuo reikalavimai	Reglamentas (ES) XX/XXXX [Leidinių biuro prašoma įrašyti šio reglamento paskelbimo OL duomenis]	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
--	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

10 skyrius

Baigiamosios nuostatos

44 straipsnis

Pažangos stebėseną

- 1. Ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 18 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos] Komisija pateikia ataskaitą, apimančią orientacines kiekvienos ypatingos svarbos žaliavos metinio suvartojimo prognozes 2030 m., 2040 m. ir 2050 m., įskaitant mažo suvartojimo, didelio suvartojimo ir referencinę prognozę, taip pat orientacinius kiekvienos strateginės žaliavos gavybos ir apdorojimo rodiklius, kad 2030 m. būtų pasiekti 5 straipsnio a punkte nustatyti rodikliai.*

2. Komisija, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos rekomendacijas, stebi pažangą, padarytą siekiant **5 straipsnio 1 dalyje nustatytų rodiklių ir siekiant sulėtinti ypatingos svarbos žaliavų suvartojimo didėjimą, kaip nurodyta 5 straipsnio 2 dalyje**, ir bent kas trejus metus skelbia ataskaitą, kurioje išsamiai apibūdinama Sąjungos pažanga siekiant **tų rodiklių ir to sulėtinimo**.

Pirmoji ataskaita parengiama ne vėliau kaip ...[Leidinių biuro prašoma įrašyti: 3 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

3. 1 dalyje nurodytoje ataskaitoje pateikiama:

– kiekybinė informacija apie Sąjungos pažangos, padarytos siekiant **5 straipsnyje** nustatytų rodiklių **ir lėtinimo**, mastą,

– *Sąjungos ir trečiųjų valstybių sudarytų strateginių partnerysčių, apimančių žaliavas, sąrašas, taip pat*

– *jų indėlio siekiant 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyto tikslo įvertinimas.*

Šio straipsnio tikslais nereikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų informaciją, kuri papildytų pagal 21 straipsnį pateiktą informaciją.

4. *Siekdama užtikrinti nuoseklų šio reglamento įgyvendinimą, Komisija stebi, ar veiksmai, kurių ji imasi šiam reglamentui įgyvendinti, dera su kitais Sąjungos teisės aktais. Be to, Komisija per [Leidinių biuro prašoma įrašyti: vieni metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] paskelbia ataskaitą dėl šio reglamento ir kitų Sąjungos teisės aktų suderinamumo.*
5. *Jeigu, remdamasi 1 dalyje nurodyta ataskaita, Komisija padaro išvadą, kad Sąjunga tikriausiai nepasieks 5 straipsnyje nustatytų tikslų, ji įvertina, ar būtų įmanoma ir proporcinga siūlyti priemones siekiant užtikrinti tų tikslų įgyvendinimą.*
6. *Komisija prašo Europos standartizacijos organizacijų parengti Europos standartus arba Europos standartizacijos leidinius, kurie padėtų siekti šio reglamento tikslų.*

45 straipsnis

Valstybių narių teikiami duomenys

1. Valstybės narės kasmet siunčia Komisijai ataskaitą, kurioje pateikiama **19** straipsnio 4 dalyje, **21** straipsnio 1 ir 2 dalyse, **22** straipsnio 1 dalyje, **23** straipsnio 5 dalyje ir **26** straipsnio 6 dalyje nurodyta informacija. Pirmoji ataskaita nusiunčiama iki [Leidinių biuro prašoma įrašyti: *dveji metai* po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

Nereikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų informaciją, papildančią pagal pirmos pastraipos nuostatas pateiktą informaciją.

2. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma 1 dalyje nurodytų ataskaitų forma. Šioje formoje gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama 1 dalyje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis **39** straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.
3. 1 dalyje nurodytose ataskaitose teikiama informacija tvarkoma pagal **46** straipsnį.

46 straipsnis

Konfidencialios informacijos tvarkymas

1. Informacija, gauta įgyvendinant šį reglamentą, naudojama tik šio reglamento tikslais ir saugoma atitinkamais Sąjungos ir nacionalinės teisės aktais.
2. Valstybės narės ir Komisija užtikrina komercinių ir verslo paslapčių ir kitos neskelbtinos, konfidencialios ir įslaptintos informacijos, gautos ir parengtos taikant šį reglamentą, įskaitant rekomendacijas ir priemones, kurių reikia imtis, apsaugą pagal Sąjungos ir atitinkamą nacionalinę teisę.
3. Valstybės narės ir Komisija užtikrina, kad įslaptintos informacijos, kuri buvo pateikta arba kuria apsikeista pagal šį reglamentą, slaptumo žymos laipsnis nebūtų sumažintas arba ta informacija nebūtų išslaptinta be informaciją teikiančios šalies išankstinio raštiško sutikimo, *laikantis atitinkamų nacionalinės ar Sąjungos teisės aktu.*

4. Jeigu valstybė narė mano, kad teikiant apibendrintą informaciją pagal **22** straipsnį vis tiek būtų galima pakenkti jos nacionalinio saugumo interesams, ji gali prieštarauti dėl to, kad Komisija ją pateiktų, pateikdama pagrįstą pranešimą.
5. Komisija ir nacionalinės institucijos, jų pareigūnai, darbuotojai ir kiti šių institucijų prižiūrimi asmenys užtikrina informacijos, gautos vykdant jų užduotis ir veiklą, konfidencialumą, *pagal atitinkamus nacionalinės ar Sąjungos teisės aktus*. Ši pareiga taip pat taikoma visiems valstybių narių atstovams, stebėtojams, ekspertams ir kitiems asmenims, dalyvaujantiems Žaliavų tarybos posėdžiuose pagal **36** straipsnį.
6. *Komisija numato standartizuotas ir saugias pagal šį reglamentą gautos informacijos rinkimo, tvarkymo ir saugojimo priemones.*
7. *Jokios pareigos dalytis informacija pagal šį reglamentą netaikomos duomenims, susijusiems su esminiais valstybių narių saugumo ar gynybos interesais.*

47 straipsnis

Sankcijos

Ne vėliau kaip praėjus 18 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos valstybės narės nustato sankcijų už šio reglamento pažeidimus skyrimo taisykles ir imasi visų jų taikymui užtikrinti būtinų priemonių. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės nedelsdamos praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

48 straipsnis

Įvertinimas

1. Ne vėliau kaip ... [Leidinių biuro prašoma įrašyti: 5 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] Komisija atlieka šio reglamento vertinimą atsižvelgdama į jo tikslus ir pateikia apie tai ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.
2. *I* dalyje nurodytoje ataskaitoje įvertinama bent:
 - tai, ar tikslinga nustatyti didžiausias ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių buvo priimtos skaičiavimo ir tikrinimo taisyklės, aplinkosauginio pėdsako ribas, ***taip pat poreikis toliau stiprinti ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandines po 2030 m.***

- *Sąjungos aplinkos teisės aktų ir šio reglamento suderinamumas, visų pirma kiek tai susiję su strateginių projektų prioritetiniu statusu;*
- *informacijos apie atitinkamame atliekų sraute esančių atliekų kiekį ir strateginių žaliavų kiekį prieinamumas;*
- *tai, ar tikslinga suvestiniu lygmeniu ir kiekvienai strateginei žaliavai nustatyti 2040 m. ir 2050 m. tikslinius rodiklius;*
- *pagal 25 straipsnį sukurtos bendro pirkimo sistemos poveikis konkurencijai vidaus rinkoje;*
- *tai, ar tikslinga nustatyti papildomas priemones siekiant didinti surenkamų, rūšiuojamų ir apdorojamų atliekų kiekį, visų pirma kalbant apie metalo laužą, įskaitant juodųjų metalų laužą.*

3. *Remdamasi šia ataskaita, Komisija prireikus pateikia atitinkamus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.*

49 straipsnis

Įsigaliojimas

- 1.** Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

2. *42 ir 43 straipsniai taikomi nuo [5 metai po įsigaliojimo].*

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė

I priedas

Strateginės žaliavos

1 skirsnis Strateginių žaliavų sąrašas

Strateginėmis laikomos šios žaliavos:

- a) ***boksitas / aliuminio oksidas / aliuminis***
- b) bismutas
- c) boras (naudojamas metalurgijos srityje)
- d) kobaltas
- e) varis
- f) galis

- g) germanis
- h) litis (tinkamas baterijoms gaminti)
- i) magnio metalas
- j) manganas (tinkamas baterijoms gaminti)
- k) ■ grafitas (tinkamas baterijoms gaminti)
- l) nikelis (tinkamas baterijoms gaminti)
- m) platinos grupės metalai
- n) magnetams gaminti naudojami retųjų žemių elementai (Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm ir Ce)
- o) silicio metalas
- p) titano metalas
- q) volframas

2 skirsnis Strateginių žaliavų atrankos metodika

1. Strateginė svarba nustatoma remiantis žaliavos reikšme įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos, kosmoso *ir aviacijos* pramonėje, **atsižvelgiant į šiuo kriterijus:**
 - a) strateginių technologijų, kuriose naudojama žaliava, kiekį;
 - b) žaliavų, reikalingų atitinkamoms strateginėms technologijoms gaminti, kiekį;
 - c) numatomą atitinkamų strateginių technologijų paklausą pasaulyje.

2. Prognozuojamas paklausos augimas ($D_{F/C,\tau}$) apskaičiuojama taip:

$$D_{F/C,\tau} = \frac{DF_{\tau}}{GS_{\tau_0}}$$

čia:

DF_{τ} yra metinė žaliavų paklausos *visame pasaulyje* prognozė τ metais;

GS_{τ_0} – ataskaitiniu laikotarpiu, τ_0 , per metus visame pasaulyje pagamintas žaliavos kiekis.

3. Gamybos didinimo sunkumai nustatomi atsižvelgiant bent į:

- a) esamą *metinį* žaliavos gamybos *visame pasaulyje* mastą ■ ;
- b) žaliavos atsargų ir gamybos santykį ■ , pagrįstą žinomomis ekonomiškai išgaunamų geologinių išteklių atsargomis ir dabartine pasauline metine gamyba;
■
- c) parengties laikas naujiems projektams, kuriais didinamas tiekimo pajėgumas, kai turima patikimos informacijos.
■

II PRIEDAS

Ypatingos svarbos žaliavos

1 skirsnis Ypatingos svarbos žaliavų sąrašas

Ypatingos svarbos žaliavomis laikomos šios žaliavos:

- a) stibis
- b) arsenas
- c) ***boksitas / aliuminio oksidas / aliuminis***
- d) baritas

- e) berilis
- f) bismutas
- g) boras
- h) kobaltas
- i) koksinės anglis
- j) varis
- k) putnagas (lauko špatas)
- l) fluoritas
- m) galis
- n) germanis
- o) hafnis

- p) Helis
- q) sunkieji retųjų žemių elementai
- r) lengvieji retųjų žemių elementai
- s) litis
- t) magnis
- u) manganas
- v) grafitas
- w) nikelis (tinkamas baterijoms gaminti)
- x) niobis
- y) fosfatinės uolienos
- z) fosforas

- aa) platinos grupės metalai
- ab) skandis
- ac) silicio metalas
- ad) stroncis
- ae) tantalas
- af) titano metalas
- ag) volframas
- ah) vanadis

2 skirsnis Ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos apskaičiavimas

1. **Vertinamos** žaliavos ekonominė svarba (EI) apskaičiuojama taip:

$$EI = \sum_s (A_s * Q_s) * SI_{EI}$$

čia:

s reiškia NACE (dviejų skaitmenų lygmens) ekonomikos sektorių;

A_s – **vertinamos** žaliavos galutinio naudojimo dalis NACE (dviejų skaitmenų lygmens) sektoriuje (*naudojant ES vertes, kai turima, o kitais atvejais – pasaulines rinkos dalis*);

Q_s – atitinkamo sektoriaus pridėtinė vertė NACE (dviejų skaitmenų) lygmeniu, *kaip visos ekonomikos dalis*;

SI_{EI} – pakeičiamumo rodiklis, susijęs su ekonomine svarba.

2. **Vertinamos** žaliavos pakeičiamumo rodiklis, susijęs su ekonomine svarba (SI_{EI}), apskaičiuojamas *remiantis pačiais svarbiausiais jos panaudojimo būdais*;

$$SI_{EI} = \sum_i \sum_a SPP_{i,a;EI} * Sub_share_{i,a} * Share_a$$

čia:

i – atskira pakaitinė medžiaga;

a – atskiras žaliavos panaudojimo būdas;

$SPP_{i,a;EI}$ – kiekvienos pakaitinės medžiagos (i) veiksmingumo parametras *ekonominės svarbos požiūriu, palyginti su vertinama žaliava, remiantis kiekvieno panaudojimo būdo (a) techninėmis charakteristikomis, įskaitant funkcionalumą, ir sąnaudų veiksmingumu*;

$Share_a$ – žaliavų, naudojamų pagal galutinę paskirtį, dalis;

$Sub_share_{i,a}$ – kiekvieno pakaitinio parametro podalis kiekvieno panaudojimo atveju.

3. **Vertinamos** žaliavos tiekimo rizika (SR) apskaičiuojama taip:

$$SR = \left[(HHI_{WGI,t_c})_{GS} * \frac{IR}{2} + (HHI_{WGI,t_c})_{EU_sourcing} * \left(1 - \frac{IR}{2}\right) \right] * (1 - EOL_{RIR}) \cdot SI_{SR}$$

čia:

GS – per metus visame pasaulyje pagamintas **vertinamos** žaliavos kiekis;

$EU_sourcing$ – faktinis tiekimo į ES šaltinis, t. y. ES vidaus gamyba ir **importas į ES iš ES nepriklausančių šalių**;

HHI – Herfindahlio ir Hirschmano indeksas (naudojamas kaip pakaitinis **tiekimo įvairiose šalyse** koncentracijos rodiklis);

WGI – indeksas, ***pagrįstas padidintais Pasaulio banko pasauliniais*** valdymo ***rodikliais***
(naudojamas kaip pakaitinis šalies valdymo rodiklis);

t_c – prekybos parametras, kurį taikant pakoreguojamas WGI ir kuris nustatomas atsižvelgiant į galimus eksporto mokesčius (kurie gali būti sumažinti galiojančiu prekybos susitarimu), fizines eksporto kvotas arba šalies (*c*) nustatytus eksporto draudimus.

■

EoL_{RIR} – nebetinkamų naudoti produktų perdirbimo sąnaudų rodiklis, t. y. antrinių medžiagų (perdirbamų iš seno laužo) ir visų žaliavų (pirminių ir antrinių) įvedinių santykis;

SI_{SR} – pakeičiamumo rodiklis, susijęs su tiekimo rizika;

IR – priklausomybė nuo importo.

4. Priklausomybė nuo žaliavų importo (**IR**) apskaičiuojama taip:

$$IR = \max \left\{ 0 ; \frac{Import - Export}{DomesticProduction + Import - Export} \right\}$$

5. *Vertinamos* žaliavos Herfindahlio ir Hirschmano indeksas (HHI_{WGI}) apskaičiuojamas taip:

$$HHI_{WGI,t_c} = \sum_c (S_c)^2 * WGI_c * t_c$$

čia:

c – šalis, tiekiančios vertinamą žaliavą;

S_c – šalies c dalis ■ *vertinamos* žaliavos tiekimo (*GS arba EU_sourcing*) rinkoje;

WGI_c – indeksas, *pagrįstas padidintais šalies c Pasaulio banko pasauliniais* valdymo *rodikliais*;

t_c – WGI koreguojančios šalies prekybos parametras, nustatomas atsižvelgiant į galimus eksporto mokesčius (kurie gali būti sumažinti galiojančiu prekybos susitarimu), fizines eksporto kvotas arba šalies nustatytus eksporto draudimus.

6. *Vertinamos* žaliavos pakeičiamumo rodiklis, susijęs su tiekimo rizika (SI_{SR}), apskaičiuojamas taip:

$$SI_{SR} = \sum_i \sum_a SPP_{i;SR} * Sub_share_{i,a} * Share_a$$

čia:

i – atskira pakaitinė medžiaga;

a – atskiras siūlomos medžiagos panaudojimo būdas;

■

$SPP_{i;SR}$ – **kiekvienos pakaitinės medžiagos (*i*) veiksmingumo parametras tiekimo rizikos požiūriu, pagrįstas tos žaliavos pasauline gamyba, svarba ir ekonomine reikšme (pirminis produktas, gretutinis produktas, šalutinis produktas)**

$Share_a$ – siūlomų žaliavų, naudojamų pagal galutinę paskirtį, dalis;

$Sub-share_{i,a}$ – kiekvieno pakaitinio parametro podalis kiekvieno panaudojimo atveju.

7. Jeigu struktūriniai arba statistiniai pokyčiai daro horizontalų poveikį visų vertinamų medžiagų ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos vertinimui, atitinkamos vertės pakoreguojamos, kad tuos pokyčius būtų galima kompensuoti.

Šiame skirsnyje skaičiavimai **pagal formules** grindžiami paskutinių penkerių metų, kurių duomenys turimi, vidurkiu. Atsižvelgiama į duomenų prioritetą, kokybę ir prieinamumą.

III PRIEDAS

Strateginių projektų pripažinimo kriterijų vertinimas

1. Tai, ar projektas Sąjungoje atitinka 6 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į šiuos aspektus:
 - a) tai, ar projektu prisidedama siekiant 1 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytų lyginamųjų dydžių;
 - b) tai, ar projektu prisidedama prie Sąjungos pajėgumų, kaip Sąjungos metinio sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio, išlaikymo arba stiprinimo, atsižvelgiant į numatomą Sąjungos sunaudojamo kiekio padidėjimą.

■

- c) ***tai, ar projektu prisidedama prie Sąjungos pajėgumų gaminti novatoriškas žaliavas, galinčias pakeisti strategines žaliavas vienoje ar keliose strateginėse technologijose, stiprinimo, kartu imantis priemonių, kad būtų pasiektas toks pat ar mažesnis aplinkosauginis pėdsakas, palyginti su pakeičiamomis strateginėmis žaliavomis.***

Projekto indėlis siekiant atitinkamo su pajėgumais susijusio lyginamojo dydžio vertinamas atsižvelgiant į projekto verslo planą ir paraiškoje pateiktą papildomą techninę informaciją bei numatomą projekto pateikimo rinkai laiką.

2. Tai, ar projektas trečiojoje šalyje **ar užjūrio šalyse ir teritorijose** atitinka 6 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į šiuos aspektus:
- a) tai, ar projektu prisidedama siekiant 1 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytą lyginamųjų dydžių arba padedama išlaikyti Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo atsparumą;
 - b) tai, ar taikant teisinę sistemą ar kitas sąlygas užtikrinama, kad su projektu susijusi prekyba ir investicijos nebus iškraipytos, visų pirma atsižvelgiant į tai, ar Sąjunga yra sudariusi su atitinkama trečiaja valstybe **arba užjūrio šalimi ar teritorija** 37 straipsnyje nurodytą strateginę partnerystę arba prekybos susitarimą, į kurį įtrauktas skyrius dėl žaliavų, ir ar tai atitinka Sąjungos bendrą prekybos politiką;

- c) kiek yra bendrovių, sudariusių arba pageidaujančių sudaryti prekių pirkimo susitarimus su projekto rengėju, ketindamos naudoti arba perdirbti strategines žaliavas, gautas vykdant atitinkamus projektus Sąjungoje;
- d) tai, ar projektas atitinka Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo ir užsienio politikos sričių tikslus.

Projekto indėlis siekiant a punkte nurodytų lyginamųjų dydžių vertinamas atsižvelgiant į projekto verslo planą ir paraiškoje pateiktą papildomą techninę informaciją, numatomą projekto pateikimo rinkai laiką ir projekto išdirbio dalį, kuriai taikomi esami arba galimi c punkte nurodyti pirkimo susitarimai. Su c punktu susiję įrodymai gali apimti sutartinius susitarimus, ketinimų protokolus arba susitarimo memorandumus.

3. Tai, ar projektas atitinka 6 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į šiuos aspektus:
- a) atliktų galimybių studijų, susijusių su projekto plėtros galimybėmis, kokybę;
 - b) tai, ar technologija, kurią ketinama naudoti, buvo pademonstruota atitinkamoje aplinkoje.

a punkte nurodytos galimybių studijos turi būti rengiamos taip, kad būtų galima:

- a) įvertinti, išanalizavus technologinius ir aplinkosaugos aspektus, ar tikėtina, kad siūlomas projektas bus sėkmingas;
- b) nustatyti galimas technines problemas ir problemas, kurių gali atsirasti vykdant projektą.

Norint patvirtinti projekto įgyvendinamumą gali prireikti papildomų tyrimų.

4. Tai, ar ***Sąjungoje vykdomi projektai*** atitinka 6 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į ***bendrą projekto atitikties atitinkamiems Sąjungos ar nacionalinės teisės aktams vertinimą, taip pat į atitinkamus papildomus įrodymus, atsižvelgiant į projekto vietą.***

Tai, ar trečiojoje valstybėje vykdomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į atitiktį toliau nurodytiems tarptautiniams dokumentams ir taikytiniems nacionalinės teisės aktams, kai ji pateikia pakankamą patikinimą, kad laikomasi šio kriterijaus ar jo aspektų:

|

- a) TDO trišalei deklaracijai dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika;
- b) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl atsakingo verslo, visų pirma gairėms, susijusioms su kova su korupcija;
- c) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl atsakingo naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų tiekimo grandinių;
- d) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl reikšmingesnio suinteresuotųjų šalių dalyvavimo gavybos sektoriuje, ***įskaitant atvejus, kai nurodomi Deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių nustatyti principai***;
- e) EBPO įmonių valdymo principams;
- f) EBPO rekomendacijoms daugiašalėms įmonėms ***dėl atsakingo verslo***;

- g) JT verslo ir žmogaus teisių pagrindiniams principams.
- h) *Tarptautinės finansų korporacijos (TFK) veiklos standartą Nr. 5 dėl žemės įsigijimo ir priverstinio perkėlimo;***

Projektų rengėjai taip pat gali patvirtinti atitiktį **6** straipsnio 1 dalies c punkte nurodytam kriterijui,

- a) pateikdami įrodymus, kad atitinkamas projektas yra atskirai sertifikuotas pagal ***vieną ar kelias 30 straipsnio 2 dalyje nurodytas pripažintas schemas, kurios kartu apima visus IV straipsnio b punkte išvardytus reikalavimus;*** arba
- b) įsipareigodami gauti sertifikatą atitinkamam projektui pagal ***vieną ar kelias 30 straipsnio 2 dalyje nurodytas pripažintas schemas, kurios kartu apima visus IV straipsnio b punkte išvardytus reikalavimus,*** ir pateikdami pakankamai įrodymų, kad įgyvendintas atitinkamas projektas galės atitikti tokio sertifikato kriterijus;

5. Tai, ar projektas Sąjungoje atitinka 6 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į šiuos aspektus:
- a) tai, ar projekte dalyvauja įmonės iš skirtingų valstybių narių;
 - b) tai, ar potencialūs prekių pirkėjai taip pat yra įsikūrę daugiau nei vienoje valstybėje narėje;
 - c) koks gali būti poveikis strateginių žaliavų prieinamumui tolesniems naudotojams daugiau nei vienoje valstybėje narėje.

6. Tai, ar projektas trečiojoje šalyje atitinka 6 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytą kriterijų, vertinama atsižvelgiant į tai, kiek šiuo projektu atitinkamoje trečiojoje valstybėje prisidedama:
- a) stiprinant daugiau nei vieną žaliavų vertės grandinės etapą toje šalyje arba platesniame jos regione;
 - b) skatinant privačias investicijas į vietos žaliavų vertės grandinę;
 - c) siekiant didesnės ekonominės arba socialinės naudos, įskaitant darbo vietų kūrimą.

IV PRIEDAS

Sertifikavimo schemų kriterijai

Pripažinta sertifikavimo schema turi atitikti šiuos kriterijus:

- a) skaidriomis, sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ši schema turi būti atvira visiems ekonominės veiklos vykdytojams, norintiems ir galintiems laikytis schemos reikalavimų, ***ir jai būdingas įvairių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu grindžiamas valdymas;***

- b) sertifikavimo reikalavimai apima bent:
- i) reikalavimus, kuriais užtikrinama aplinkos atžvilgiu tvari veikla, įskaitant reikalavimus, kuriais užtikrinama aplinkosaugos vadyba ir poveikio mažinimas *šiose rizikos aplinkai kategorijose:*
- ia) oras, įskaitant oro taršą, pvz., išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;*
- ib) vanduo, įskaitant jūros dugną ir jūros aplinką, vandens taršą, vandens naudojimą, vandens kiekį (potvynius ar sausras) ir prieigą prie vandens;*
- ic) dirvožemis, įskaitant dirvožemio taršą, dirvožemio eroziją, žemės naudojimą ir žemės degradaciją;*
- id) biologinė įvairovė, įskaitant žalą buveinėms, laukinei gyvūnijai, augmenijai ir ekosistemoms, įskaitant ekosistemines paslaugas;*

- ie) pavojingosios medžiagos;*
- if) triukšmas ir vibracija;*
- ig) įrenginių sauga;*
- ih) energijos sąnaudos;*
- ii) atliekos ir liekanos;*
- ii) reikalavimus, kuriais užtikrinama socialiai atsakinga veikla, įskaitant pagarbą žmogaus teisėms ir darbuotojų teisėms, ***įskaitant čiabuvių tautų bendruomeninį gyvenimą;***
- iii) reikalavimus kuriais užtikrinamas verslo sąžiningumas ir skaidrumas, įskaitant patikimos finansų, aplinkosaugos ir socialinių reikalų vadybos reikalavimus ***ir kovos su korupcija bei kyšininkavimu politiką;***

█

- c) atitikties tikrinimas ir stebėseną turi būti objektyvūs, grindžiami tarptautiniais, Sąjungos arba nacionaliniais standartais, reikalavimais ir procedūromis, o jų vykdymas neturi priklausyti nuo atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo;
- d) numatomi pakankami reikalavimai ir procedūros, kuriais užtikrinama atsakingų tikrintojų kompetencija ir nepriklausomumas;
- e) ***į ją įtraukti reikalavimai užtikrinti, kad audito ataskaita būtų parengta vietos lygmeniu.***

V PRIEDAS

Aplinkosauginis pėdsakas

I dalis 1. Apibrėžtys

Šiame priede vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) veiklos duomenys – su gyvavimo ciklo aprašų (toliau – GCA) modeliavimo procesais susijusi informacija. Proceso veiklą atitinkančių proceso grandinių suvestiniai GCA rezultatai atskirai padauginami iš atitinkamų veiklos duomenų ir tada sujungiami, kad būtų nustatytas su tuo procesu susijęs aplinkosauginis pėdsakas;

- b) medžiagų aprašas – žaliavų, surenkamųjų mazgų ir tarpinių sąrankų, smulkių sudedamųjų dalių, produkto dalių ir kiekvieno iš jų kiekio, reikalingo tiriamam produktui pagaminti, sąrašas;
- c) konkrečios bendrovės duomenys – tiesioginiais matavimais nustatyti arba iš vienos ar kelių įmonių surinkti (konkrečios vietos) reprezentatyvūs bendrovės veiklos duomenys. Sinonimas – pirminiai duomenys;
- d) poveikio vertinimo metodas – protokolai, kuriuo vadovaujantis atliekamas kiekybinis inventorinių gyvavimo ciklo duomenų perskaičiavimas į poveikį aplinkai;
- e) poveikio kategorija – išteklių naudojimo arba poveikio aplinkai klasė, su kuria susiję inventoriniai gyvavimo ciklo duomenys;

- f) gyvavimo ciklas – nuoseklūs ir tarpusavyje susiję produktų sistemos etapai nuo žaliavų įsigijimo ar gavybos iš gamtinių išteklių iki galutinio pašalinimo (standartas ISO 14040:2006);
- g) gyvavimo ciklo aprašas (GCA) – bendras elementų, atliekų ir produktų srautų sąsajų kompleksas GCA duomenų rinkinyje;
- h) gyvavimo ciklo aprašo (GCA) duomenų rinkinys – dokumentas arba rinkmena, kuriame pateikta gyvavimo ciklo informacija apie konkretų produktą arba kitą atskaitos vienetą (pvz., gamybos vietą, procesą), įskaitant aprašomuosius metaduomenis ir kiekybinį gyvavimo ciklo aprašą. GCA duomenų rinkinys gali būti vieninio proceso duomenų rinkinys, iš dalies sujungtų arba jungtinių duomenų rinkinys;

- i) antriniai duomenys – duomenys, kurie nėra gauti iš konkretaus bendrovės, atliekančios aplinkosauginio pėdsako tyrimą, tiekimo grandinės proceso. Tai duomenys, kurių bendrovė tiesiogiai nerenka, nematuoja ir neskaičiuoja; jie gaunami iš trečiosios šalies GCA duomenų bazės arba kitų šaltinių. Antriniai duomenys apima vidutinius pramonės duomenis (pvz., gautus iš paskelbtų gamybos duomenų, valdžios sektoriaus statistikos ir pramonės asociacijų), literatūros tyrimų, inžinerinių tyrimų ir patentų duomenis, jie taip pat gali būti pagrįsti finansiniais duomenimis ir juose gali būti pakaitinių duomenų ir kitokių bendro pobūdžio duomenų. Pirminiai duomenys, atlikus jų horizontalųjį sumavimą, laikomi antriniais duomenimis;
- j) sistemos ribos – į gyvavimo ciklo tyrimą įtraukti arba neįtraukti aspektai.

Be to, ypatingos svarbos žaliavos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės apima bet kokią papildomą jų aiškinimui reikalingą apibrėžtį.

II dalis 2. Taikymo sritis

Šiame priede pateikiami esminiai ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo proceso elementai.

Konkrečių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės grindžiamos į šį priedą įtrauktais esminiais elementais, atsižvelgiant į mokliškai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus tarptautinius gyvavimo ciklo vertinimo srities standartus.

Ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginis pėdsakas apskaičiuojamas pagal ypatingos svarbos žaliavų gamybos įrenginiuose naudojamų medžiagų aprašą, energijos kiekį, gamybos metodus ir pagalbines medžiagas.

Nustatydamą konkrečių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklę, Komisija siekia užtikrinti suderinamumą su ***tarpinio ir galutinio produkto***, kuriems gaminti naudojamos atitinkamos ypatingos svarbos žaliavos, aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklėmis.

III dalis 3. Deklaruotasis vienetas

Deklaruotasis vienetas yra 1 kg atitinkamos rūšies ypatingos svarbos žaliavos.

Tais atvejais, kai būtina atsižvelgti į atitinkamos ypatingos svarbos žaliavos pobūdį arba naudojimo būdą, konkrečių svarbiausių žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklėse gali būti nurodytas didesnis arba mažesnis deklarutasis vienetas, išreikštas kilogramais.

Visi kiekybiniai įvesties ir išvesties duomenys, gamintojo surinkti anglies dioksido išmetimo rodikliui kiekybiškai nustatyti, apskaičiuojami atsižvelgiant į šį deklarutąjį vieneta.

IV dalis 4. Sistemos ribos

Gavyba, koncentravimas ir rafinavimas yra trys gyvavimo ciklo etapai, kurie turi būti įtraukiami į pirminių ypatingos svarbos žaliavų sistemos ribas, taikant šiuos procesus (kai jie susiję su konkrečia žaliava):

- a) pradinės grandies procesus, įskaitant rūdos išgavimą žaliavoms gaminti, cheminių medžiagų gamybą ir tiekimą (*įskaitant* vežimą), pagalbines priemones, kuro gamybą ir tiekimą (*įskaitant* vežimą), elektros energijos gamybą ir tiekimą bei medžiagų vežimą organizacijai nepriklausančiomis *arba jos nenaudojamoms* transporto priemonėmis;
- b) rūdos, koncentratų ir žaliavų vežimą organizacijai nuosavybės teise priklausančiomis arba jos valdomomis transporto priemonėmis;

- c) rūdos, koncentratų ir žaliavų saugojimą;
- d) rūdos smulkinimą ir valymą;
- e) žaliavų koncentratų gamybą;
- f) metalų gavybą (naudojant chemines, fizines ar biologines priemones);
- g) lydymą;
- h) metalų konversiją;
- i) šlakų valymą;
- j) metalų rafinavimą;
- k) metalų elektrolizę;

- l) metalų liejimą arba pakavimą;
- m) panaudotų medžiagų ir šlakų apdorojimą;
- n) visus susijusius pagalbinius procesus, kaip antai nuotekų valymą (vietoje, įskaitant technologinio vandens, tiesioginio aušinimo vandens ir paviršinių nuotekų valymą), dujų kiekio mažinimo sistemas (įskaitant pirmines ir antrines ore esančias dujas), katilus (įskaitant tiekiamo vandens pirminį valymą) ir vidaus logistiką.

Antrinių ypatingos svarbos žaliavų sistemos ribos (kuriomis apibrėžiamas perdirbimo gyvavimo ciklo etapas) apima šiuos procesus (kai jie susiję su konkrečia perdirbta žaliava):

- a) pradinės grandies procesus, įskaitant pradinių medžiagų (laužo medžiagų ir pirminių vario koncentratų) išgavimą žaliavoms gaminti, cheminių medžiagų gamybą ir tiekimą (vežimą), pagalbines priemones, kuro gamybą ir tiekimą (vežimą), elektros energijos gamybą ir tiekimą bei medžiagų vežimą organizacijai nepriklausančiomis transporto priemonėmis;

- b) koncentratų ir laužo vežimą organizacijai nuosavybės teise priklausančiomis arba jos valdomomis transporto priemonėmis;
- c) laužo, koncentratų ir žaliavų saugojimą;
- d) pirminį antrinių medžiagų apdorojimą;
- e) lydymą;
- f) metalų konversiją;
- g) metalų rafinavimą;
- h) metalų elektrolizę;
- i) metalų liejimą arba pakavimą;
- j) panaudotų medžiagų apdorojimą;
- k) visus susijusius pagalbinius procesus, kaip antai nuotekų valymą (vietoje, įskaitant technologinio vandens, tiesioginio aušinimo vandens ir paviršinių nuotekų valymą), dujų kiekio mažinimo sistemas (įskaitant pirmines ir antrines ore esančias dujas), katilus (įskaitant tiekiamo vandens pirminį valymą) ir vidaus logistiką.

Naudojimo etapas arba gyvavimo ciklo pabaigos etapas į aplinkosauginio pėdsako skaičiavimus neįtraukiamas, nes atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas šių etapų metu neturi tiesioginės įtakos. Gali būti neįtraukiami ir kiti procesai, jeigu jų indėlis į konkrečios ypatingos svarbos žaliavos aplinkosauginį pėdsaką yra nereikšmingas.

V dalis 5. Poveikio kategorijos

Apskaičiavimo taisyklėse **nurodomos** poveikio **kategorijos**, kurios turi būti **įtraukiamos** apskaičiuojant aplinkosauginį pėdsaką. Šios kategorijos pasirinkimas grindžiamas reikšmingų elementų analize, atliekama taikant tarptautiniu lygmeniu parengtus moksliai pagrįstus metodus ir atsižvelgiant į:

- a) santykinę įvairaus poveikio svarbą, įskaitant jo santykinę svarbą siekiant Sąjungos klimato ir aplinkosaugos tikslų;
- b) vartotojų grandies įmonių, pageidaujančių pranešti apie jų naudojamų ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką, poreikius.

VI dalis 6. Konkrečios bendrovės duomenų ir antrinių duomenų rinkinių naudojimas

Skaičiavimo taisyklėse nurodoma, kaip visų susijusių procesų ir medžiagų atvejais reikia naudoti su konkrečia įmone susijusius arba antrinius duomenų rinkinius. ***Jeigu pagal skaičiavimo taisykles galima pasirinkti tarp konkretaus bendrovės duomenų rinkinio ar antrinio duomenų rinkinio, Komisija apsvarsto galimybę skatinti naudoti konkrečios bendrovės duomenų rinkinį.***

Konkrečios bendrovės duomenis reikia naudoti bent tiems procesams, kuriuos tiesiogiai veikia atsakingas veiklos vykdytojas ir kuriais labiausiai prisidedama prie atitinkamų poveikio kategorijų.

Konkrečios bendrovės veiklos duomenys turi būti naudojami kartu su aktualiais produkto aplinkosauginio pėdsako metodą atitinkančiais antrinių duomenų rinkiniais. Apskaičiavimo taisyklėse turėtų būti nurodyta, ar leidžiama imti mėginius, laikantis tarptautiniu lygmeniu parengtose moksliskai pagrįstose metodikose nustatytų kriterijų.

Norint pakeisti svarbiausios žaliavos gamybos medžiagų žiniaraštį ar energijos rūšių derinį būtina iš naujo apskaičiuoti aplinkosauginį pėdsaką.

Nustatydama apskaičiavimo taisykles, be kita ko, siekiant apskaičiuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kuris išmetamas dėl elektros energijos, naudojamos ypatingos svarbos žaliavoms gaminti, Komisija užtikrina nuoseklumą ir suderinamumą su kitais atitinkamais Sąjungos teisės aktais, išskyrus atvejus, kai tam nėra pagrindo.

Į apskaičiavimo taisykles, nustatomas deleguotuoju aktu, įtraukiamas išsamus šių gyvavimo ciklo etapų modeliavimas:

- a) pirminių žaliavų gavybos, koncentravimo ir rafinavimo etapo;
- b) antrinių žaliavų įgijimo ir apdorojimo etapo.

VII dalis 7. Poveikio vertinimo metodai

Aplinkosauginis pėdsakas apskaičiuojamas taikant moksliai pagrįstus poveikio vertinimo metodus, kuriais atsižvelgiama į tarptautinio lygmens pokyčius, susijusius su atitinkamomis poveikio kategorijomis, susijusiomis su klimato kaita, vandeniu, oru, dirvožemiu, ištekliais, žemės naudojimu ir toksiškumu.

Rezultatai pateikiami kaip apibūdintieji rezultatai (be normalizavimo ir svertinio vertinimo).

VIII dalis 8. Aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klasės

Atsižvelgiant į ES vidaus rinkai pateiktų produktų deklaracijose pateiktą aplinkosauginio pėdsako verčių pasiskirstymą, nustatomas reikšmingas veiksmingumo klasių skaičius (kai A kategorija yra geriausia klasė, kurioje gyvavimo ciklo poveikis mažiausias), kad būtų galima diferencijuoti rinką. Priskyrimo kiekvienai veiksmingumo klasei ribos ir tos klasės aprėpties nustatymas bus grindžiamas per praėjusius trejus metus rinkai pateiktą ypatingos svarbos žaliavų atitinkamų veiksmingumo rodiklių pasiskirstymu, numatoma technologine pažanga ir kitais nustatomais techniniais veiksniais.

Komisija kas trejus metus peržiūri veiksmingumo klasių skaičių ir ribas tarp jų, kad jos ir toliau atitiktų realią rinkos padėtį ir numatomą jos raidą.

IX dalis 9. Atitikties vertinimas

Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodoma galiojanti vieno iš Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytų modulių atitikties vertinimo procedūra, pritaikyta atsižvelgiant į atitinkamą žaliavą.

Apibrėždama galiojančią atitikties vertinimo procedūrą, Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

- a) atitinkamo modulio tinkamumą žaliavos rūšiai ir proporcingumą siekiamam viešajam interesui;
- b) ***gaminio keliamo pavojaus pobūdį ir tai, koku mastu atitikties įvertinimas prilygsta pavojaus tipui ir laipsniui;***
- c) kai būtinas trečiosios šalies dalyvavimas – gamintojo poreikį turėti galimybę pasirinkti Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytus kokybės užtikrinimo ir gaminių sertifikavimo modulius.

I

Or. en